



En retorisk tekstanalyse av hva Klassekampen og Aftenposten mener om Nord-Korea.

Høgskolen i Buskerud og Vestfold
Handelshøyskolen og fakultet for samfunnsvitenskap

MASTEROPPGAVE
TVERRFAGLIG MASTER I SAMFUNNSVITENSKAP

Kandidatens navn: *Anders Davidsen*

August 2014

En stor takk til:

Jan Thomas Kobberrød,

Lasse Tøftemo

og

Anna Baksheeva

Sammendrag

Fram til midten av 1970-tallet fungerte de fleste aviser i Norge som talerør for et politisk parti i Norge. Men etter denne tiden skulle de fleste aviser, hvis ikke alle, etter hvert i tidsperioden fra 1970- til 90-tallet kalle seg uavhengig fra sine originale partitilknytninger. Avisene skilte offisielt lag med partienes idealpolitikk, og selvfølgelig fra partiene selv. Det ble altså en *avpartifisering* men aldeles ikke en *avpolitisering* ettersom norske aviser i dag har sine meninger må jo de meningene komme fra et sted.

Oppløsningen av den norske partipressen er bakgrunnen for denne oppgaven, der målet har vært å se om de to avisene Aftenposten og Klassekampen fortsatt holder seg til de ideologier de respektive originale partiene deres hadde eller om man kan spore endringer i hva avisene uttrykker fra artikkel til artikkel, etter et tidsintervall på 20 år, eller i forhold til hverandre. Valgt case er avisenes innstilling til hva de skriver om Nord-Korea og deres diplomatiske situasjon. Nord-Korea er interessant som case fordi de var i to nesten identiske situasjoner både i 1994 og i 2013, derfor er disse tidsperiodene utgangspunkt for artikkelanalysene.

Resultatene analysene har gitt forteller at det tilsynelatende ikke er store endringer i hvordan verken Aftenposten eller Klassekampen forholder seg til eller omtaler situasjonen rundt Nord-Korea. Som nevnt er det to veldig like fenomener det skrives om, og det viser seg at lite forandres i det som kan tolkes som avisenes omtale og innstilling til Nord-Korea.

Kort oppsummert ser vi at avisene forholder seg til det som var deres originale partiers tanker og ideologier. Det selv om bånd er brutt med de politiske partiene så er ideologien fortsatt tilstedeværende og har ikke blitt «vannet ut» av uavhengigheten, i hvert fall da det gjelder Aftenposten og Klassekampen.

Innhold

1. Innledning.....	4
1.1 Problemstilling	6
1.2 Oppgavens oppbygning	6
2. Bakgrunn	8
2.1 Ideologi og klasse	8
2.2 Norges politikk det siste århundret.....	9
2.3 Partipressen i Norge	10
2.4 Opphevelsen av partipressen.....	12
2.5 Dagsorden	13
2.6 Sosial konstruktivisme	14
3. Teori	16
3.1 Grunnlag for teorivalg	16
3.2 Retorikk	16
3.2.1 Topoi og Loci /Retorisk forarbeid	18
3.2.2 Retorisk disponering.....	19
3.2.3 Retoriske virkemidler.....	21
4. Metode.....	23
4.1 Hermeneutikk som historisk forskning	23
4.3 Kvalitativ metode.....	25
4.4 Tekstanalyse	26
4.5 Empiri.....	28
5. Retorisk tekstanalyse	34
5.1 Nord-Korea	34
5.1.2 Året 1994	36
5.2 Analyser 1994.....	38
5.2.10 Oppsummering av perioden 1994	55
5.3 Nord-Korea 1995-2013	57
5.4 Analyser 2013.....	58
5.4.9 Oppsummering av perioden 2013	76
6. Avslutning	79
6.1 Konklusjon.....	79
6.2 Avsluttende bemerkninger	83
Kilder:.....	84
Litteratur.....	85

1. Innledning

En sak vil alltid ha minst to sider. Saken kan derfor vinkles ulikt ut i fra hvordan *sidene* vil presentere den. I stor grad er dette noe som gjelder innenfor politikk og medier. Høyre og venstresiden har ofte forskjellige meninger, og disse appellene må ut til folket. Gjennom partipressen fikk de politiske partiene ytret sine ideologier og ambisjoner for Norge. To eksempler på aviser med tradisjonell politisk kontrast til hverandre og som brukes som kilder i denne oppgaven er Aftenposten som i lang tid var knyttet til partiet Høyre og Klassekampen som hører til venstresiden. Disse to avisene har gjennom sin levetid blitt kjøpt av den populasjonen som selv føler de tilhører den politiske siden avisen representerer. Avisen og partiet som en enhet fikk da ytret sitt perspektiv på en sak, og de kan samtidig prioritere de saker og standpunkter partiet vil ha fram. Ved å representere høyre og venstresiden representerte da avisene også to historisk ulike klasser i samfunnet. I dag er Aftenposten den mest leste avisen i Norge, mens Klassekampen er den avisen med størst økning.

Et fenomen jeg skal bruke til å finne en mulig kontrast mellom de to avisene er Korea-konflikten, og i hovedsak hva de velger å skrive om Nord-Korea. Disse to avisene hadde med sine opprinnelige ideologiske mønstre som partiaviser stått i motsatt ende når det gjelder denne konflikten og hva Nord-Korea står for. Klassekampen med AKP og den norske ml-bevegelsen (marxisme-leninisme) i ryggen hadde støttet det kommunistiske Nord-Korea og Kina, mens Aftenposten som et organ for Høyre ville vært imot kommunismen i Korea og gitt sin støtte og sympati til Sør-Korea og USA. Er dette fortsatt tilfellet i 1994 og i 2013?

Denne oppgaven er en retorisk tekstanalyse av artikler i Aftenposten og Klassekampen. Det som er kjernen i oppgaven er å se på hvordan de ordlegger seg når de skriver om Nord-Korea på lederplass. Hva mener de egentlig om situasjonen og konflikten som har utspilt seg siden starten av femtitallet? Hvordan bruker de retoriske virkemidler til å få fram budskapet sitt? Og har budskapet og retorikken endret seg fra 1994 til 2013?

Det er flere grunner til at det er interessant å analysere avisartikler. For å komme fram til disse grunnene kan vi først ta utgangspunkt i forskjellen mellom skjønnlitteratur og sakprosa. I skjønnlitteraturen lages en virkelighet. Når man leser skjønnlitteratur hender det ofte at man kan lese mellom linjene for å finne et budskap. Avisen derimot skal hovedsakelig formidle en sannhet. Samtidig kan vi forestille oss at en avis ikke er 100% objektiv. En avisartikkel er

ikke en fremstilling av den hele og fulle sannhet. Det er som oftest ikke mulig. Så, journalistikkens funksjon er å skape og gjengi virkeligheten. Denne gjengivelsen må være i samsvar med hendelsen saken gjengir. Derfor må den virkeligheten journalisten skriver om være sann. Derfor kan det ofte være mulig å lese imellom linjene også i en presseartikkel (Hågvar, 2007). Her har vi nå kommet fram til denne oppgavens analytiske problemstilling. Hvilket aspekt av virkeligheten var det som ble prioritert og formidlet gjennom den aktuelle artikkelen? Og hvilke retoriske grep bruker journalisten for å trekke fram sitt budskap?

En avisartikkel har som oftest ikke noe skjult budskap slik som skjønnlitteraturen ofte kan ha. Men vi kan fortsatt lese imellom linjene i en artikkel for å finne meningen til avisen og dens redaksjon. Gjennom analyse kan man finne små og kanskje uintenderte utsagn og hint i den retoriske bruken til avisen. Så kan man tolke hintene som spor til hvordan redaksjonen tenker og hva standpunktene og normene til avisen er (Hågvar, 2007).

Det er som nevnt flere grunner til at det interessant og viktig å analysere presstekster. En av grunnene er som nevnt er det å finne ut hva avisene forteller leseren. Dette er årsaken til at de neste grunnene er viktige. Den første grunnen til at det er viktig å analysere avisartikler er at det blir lest veldig mye aviser i Norge. I følge Statistisk sentralbyrå svarte 76 prosent av 1800 tilfeldig utvalgte nordmenn mellom 9 og 79 år at de leste minst en avis daglig, enten om det var nett- eller en papirutgave. 51 prosent svarte at de leste minst en papirutgave hver dag (Ssb.no, u.å). Den andre grunnen er direkte knyttet til den forrige fordi pressens oppgave og ideal er å formidle virkeligheten til leseren. Dette gjør at avisene påvirker leserens standpunkt og innfallsvinkel i forhold til et fenomen eller en diskusjon. Denne påvirkningskraften er relativ i forhold til hvor stor innvirkning den har på ulike individer. Likevel er avisenes påvirkning en grunn for at analyse er viktig. Grunnen for analyse er å studere de mange ulike måtene en virkelighet og sannhet kan representeres i en tekst. Slik er det derfor opp til redaktør og redaksjon å prioritere hvilken virkelighet avisene skal gjenspeile i sine tekster. Det er disse ulike virkelighetene som skal analyseres i denne oppgaven. Hvilken sannhet er det Klassekampen og Aftenposten utgir?

Det er altså interessant å analysere artikler i Aftenposten og Klassekampen for å se i hvilken retning de forsøker å få med seg leseren. Altså hvilken tilnærming avisen vil at jeg som leser skal ha til Nord-Korea gjennom hva de velger å skrive om og hvordan de skriver det.

1.1 Problemstilling

Min oppgave handler om hvordan to norske aviser med forskjellig politisk bakgrunn prioriterer, skriver og portretterer Nord-Korea hovedsakelig i Korea-konflikten. Det jeg ønsker å undersøke er om avisenes opprinnelige tradisjon var/er synlig på lederplass i 1994 og 2013. Disse årene er valgt på grunn av at begge årgangene var preget av at Nord-Koreas atompolitikk var omdiskutert samtidig som at landet gikk gjennom regimeskifter. Når det gjelder avisene er 1994 i følge pressehistorien del av en epoke der norske aviser gjorde seg uavhengige fra sine politiske partier. 2013 er med som en kontrast for å se om det ble en tydelig endring i avisenes politikk eller bare en løsrivelse fra partiene.

Hovedproblemstillingen til oppgaven om man fortsatt kan se spor av den originale politiske ideologien fra partipressen på avisens lederplass i Aftenposten og Klassekampens fremstilling av situasjonen Nord-Korea blir formulert slik:

Kan man se endringer i hvordan Klassekampen og Aftenposten omtaler Nord-Korea på lederplass i 1994 og 2013 i forhold til de originale idealpolitiske holdningene avisene hadde som partipresse?

Som et supplement til hovedproblemstillingen vil jeg også forsøke å finne svar på disse to underspørsmålene:

Hvordan blir Nord-Korea omtalt i de to avisene?

Hvilke retoriske verktøy tar journalistene i bruk?

1.2 Oppgavens oppbygning

Kapittel 2 er en bakgrunnsredegjørelse for å skape en kontekstuell ramme i forhold til oppgavens tematikk og problemstilling. Ettersom oppgaven har til hensikt å granske to avisers ideologi er det på sin plass å definere hva ideologi er, og et eksempel på hvordan Norge som stat ser ut i dag på grunn av tidligere nordmenns ideologi. Det er relevant for oppgaven å se raskt over hvordan det har seg at Norge i løpet av vår historie har endt opp med de forskjellige partiene og det formen for styre vi har i dag. De politiske partiene formet lesernes tankesett gjennom å sette avisers dagsorden. Derfor betyr det at avisers uttalelser i stor grad har vært med på å forme landet, ettersom avisens lesere også stemmer ved nasjonale valg. Derfor kommer så en redegjørelse rettet inn mot hva aviser er og hvordan de har fungert i Norge de

siste 200 årene for og til slutt komme dit vi er i dag med en presse som kaller seg uavhengig etter at partipressen sakte men sikkert ble oppløst fra 1970 til 90-tallet.

Kapittel 3 vil være en presentasjon den anvendte teori i oppgaven. Dette kapitlet handler om begreper innen retorikkteorien som vil bli brukt som et grunnlag i artikkelanalysen. Kapittel 4 vil være metodedelen av oppgaven og her vil det bli gjort rede for de metodene som vil bli brukt i oppgaven. Dette kapitlet vil også inneholde en empiridel der en videre begrunnelse av valg og bruk av de data som er tatt i bruk i analysedelen som vil forekomme i kapittel 5. Dette femte kapitlet vil være bestående av en retorisk tekstanalyse av de to avisenes og årgangenes artikler. Analysedelen er forsøket på å besvare oppgavens hovedproblemstilling. Den siste delen av oppgaven er kapittel 6 der konklusjonen rundt analysen vil forekomme, med avsluttende bemerkninger.

2. Bakgrunn

I dette kapitlet skal det presenteres sentrale begreper som er relevante for denne oppgaven. Temaene som blir nevnt her er linket til hverandre gjennom at det først forklares hva en ideologi er, ettersom dette er relevant i forhold til at oppgaven dreier seg om politisk presse og derfor også ulike ideologier. Derfor fortsettes det med å gi en introduksjon til hvordan det politiske systemet har blitt som det er her i landet. Norsk politikk var avhengig av sin partiavis for å påvirke folk til å stemme på de. Men det var selvfølgelig flere partiaviser ettersom det var ulike partier. Derfor var avisenes artikler formet etter hvilken ideologi og dagsorden partiene hadde. Denne ideologiske utformingen påvirket leserne ulikt. For å forklare påvirkningen pressen hadde på folket og samfunnet, og omvendt, bruker jeg sosialkonstruktivismen som eksempel på teori til dette.

2.1 Ideologi og klasse

Ordet ideologi i seg selv betyr læren og vitenskapen om idéer. I dag er ideologi en betegnelse av de oppfatninger, idéer og holdninger som kjennetegner en gruppe eller et samfunn. En ideologi er ikke kun forbeholdt store grupper eller samfunn, den kan også være individuell, dersom den fungerer annerledes fra å kun være en idé. Måten en ideologi skiller seg fra å være kun idé er at den påvirker flere menneskers hverdag på grunn av sin betydning. (Plamenatz, 1971)

Som nevnt har en gruppe sin ideologi. Det er heller ikke slik at en gruppe med en viss ideologi må være en klasse, men gruppens deltakere tilhører nok *minst* en klasse. For å knytte dette til oppgaven og det norske samfunn så kan vi bruke den ideologiske kontrasten kommunisme og kapitalisme/ proletar og borger. Som også denne oppgavens problemstilling tar utgangspunkt i. Dette er to bakgrunner som gjør at de blir forskjellige klasser og ideologier. Gruppen i dette tilfellet er samfunnet. Og samfunnet er splittet opp etter sin tilhørighet til ideologien (Plamenatz, 1971).

Han legger til at den klasseideologien som er i det moderne samfunn, er mindre konservativ enn tidligere tider, fordi vi i det utviklede samfunnet tar de sosiale forandringene for gitt, dette gjelder alle, rik og fattig. Jo mindre en gruppe er desto mer radikal og konservativ vil prioriteringen og forholdet til ideologien til et individ eller en gruppe være. Uansett om man er rik eller fattig vil individet først ta vare på sine interesser, så gruppens, deretter samfunnets, slik jeg tolker Plamenatz sitt sitat:

«.. at en av de viktigste forskjellene mellom et utviklet og et mindre utviklet samfunn, begge inndelt i klasser, er at mens forskjeller i ideologiske oppfatninger mellom klasser eller andre sosiale grupper er mindre, er forskjellen innenfor større.» (Plamenatz, 1971, s.135)

For å gå nærmere inn på hvordan en klasse får sin ideologi er det ikke bare ved en teori som blir den gjeldende. Det som former en ideologi er at flere lignende teorier flettes sammen, denne ideologien må da aksepteres av klassen eller av lederen. Det spørres hvordan man ser på det, i avsnittet «Demokratisk klassekamp» skal vi se litt nærmere på dette forholdet. Uansett om lederen blir valgt eller ikke er det lederen som konstituerer teoriene om hvordan klassens oppfatninger holdninger og idéer bør være (Plamenatz, 1971). For å koble en snar relevans til denne oppgaven og til en avis kontekst er også en avisredaktør en leder. Han er da en person som blir satt til å fremme en ideologi som nettopp har blitt definert hva kan være.

2.2 Norges politikk det siste århundret

For å forstå hvorfor det er relevant å undersøke hva betydningen av partipresse og tekstanalyse av to tidligere norske partiaviser kan det være interessant å først se på hvordan dynamikken mellom presse og politikk startet. Av denne grunn skal vi raskt gå over Norges politiske historie de siste hundre årene. Effekter av perioder og hendelser som har blitt gjengitt og debattert i landets aviser har påvirket og til slutt resultert til at Norge bruker den modellen som de har i dag. Denne «Nordiske modellen» som brukes i de nordiske landene knyttes til sosialdemokratisk politikk som skal vi komme tilbake til senere i dette avsnittet. Først skal vi se hvordan denne «Nordiske modellen» har blitt til og formet Norge og vår politikk, sett fra et historisk perspektiv. Det som først og fremst har hatt størst innvirkning på hvordan det politiske landskapet ser ut i dag, er allmenngjøringen av stemmeretten som skjedde under tidlig på 1900-tallet. Denne fordelen gjorde da at også arbeidere og andre underprivilegerte fikk sin stemme talt under valg i Norge. Før dette måtte man eie land for å kunne stemme. Dette gjorde at de partiene som appellerte til denne nye klassen fikk større gjennomslag og kom til mer makt. På grunn av klasseskillet og derav partiskillet lå det politiske skillet fra 1920- årene mellom det sosialistiske og det borgerlige (Mjøset, 2010). Det er her partipressen kommer inn og står sentralt på grunn av sin påvirkningsevne og dette blir tatt opp grundigere senere i teksten.

Da verdensøkonomien kollapset på 20-tallet fikk kapitalismen et dårligere omdømme og mindre tillit. I Norge valgte folket å stole på at Arbeiderpartiet skulle ordne opp. En økonomisk krise gjorde at de uten arbeid, og de med arbeid som var redd for å miste sine jobber, i tillegg til alle de som slet på grunn av økonomien valgte å se til partier som kunne føre til en endring til fordel for nettopp denne gruppen av utsatte mennesker. Folk i Norge og Europa satset på at disse partiene skulle ta en risk for å skape endring med sine planer, som var annerledes enn de tidligere partiene som hadde ført samfunnet inn i økonomisk kollaps på grunn av kapitalistisk tenkning. Folket ville ha en endring og en omorganisering. I Norge på 30-tallet var det altså Arbeiderpartiet som fikk den oppgaven av folket, de skulle få forsøke å iverksette sine planer. Omorganiseringen Norge fikk som ligner det vi i dag kaller den «Nordiske modellen» var at staten nå styrer den kapitalistiske markedsøkonomien. Den politisk demokratiske staten styrer det økonomiske markedet, og ikke motsatt. (Mjøset, 2010)

Norge styres altså fra nå av det "numeriske demokratiet" der prinsippet er «én mann, én stemme» (Rokkan, 1987, s.113), og den "korporative pluralismen" som er organisasjoner samt de som har som har interesser i norsk politikk på og som forsøker å påvirke deretter. Denne påvirkningen har en nærmere og mer direkte kraft en det en enkelt velger i befolkningen har. (Mjøset, 2010).

2.3 Partipressen i Norge

På 1800-tallet vokste middelklassen og borgerskapet frem, da vokste også behovet for aviser i byene. Forskjellige klasser krevde nå at det var rom for ulike aviser. Pressen spilte en viktig rolle ved å mobilisere og organisere klassene innenfor den politiske offentligheten. De forskjellige interessegruppene holdt seg til den avisen de affilierte seg mest med. Senere ble det altså slik at de ulike politiske partiene bandt seg og til og talte gjennom den enkelte avis. Slik ble partipressen etter hvert etablert her i landet. Det var også av en betydning at flere fikk stemmerett etter at Norge tidlig i denne perioden fikk en ny grunnlov i 1814. I datidens målestokk var det faktisk veldig mange som da fikk lov til å stemme. Det var ingen partier enda på denne tiden, heller ikke på en god stund. Likevel var folk allerede da engasjerte rundt politikk og hvordan Norge skulle driftes. Dette førte til at pressen i stor grad viste politisk engasjement rundt aktuelle politiske temaer, de sympatiserte for og imot saker, men var ikke knyttet til noe parti. De første politiske partiene Venstre og Høyre ble stiftet i 1884. Det gikk altså 70 år fra 1814 før de første partipressene ble til. Enkelte aviser var etablert lang tid før

partiene de senere skulle støtte. Det tok for eksempel ca 20-30 år fra Aftenposten ble stiftet til avisen hadde knyttet bånd til partiet Høyre (Høyer, 1995).

I den perioden (1860 – 1920) økte også antallet aviser betraktelig i hele landet, men spesielt i byene. Avisene ble etter hvert det viktigste mediet for politisk debatt, og derfor hadde de fleste avisene en markedsføring av sitt politiske partis ideologiske budskap og meninger, ved dette var partipressen etablert. Det var hovedsakelig partiene Høyre, Venstre og Arbeiderpartiet som drev partipresse, selv om mange andre partier også hadde sin presse. «Nå skal uttrykket «*partipresse*» og «*partiavis*» ikke misforstås dit hen at de respektive partiene *eide* sine aviser.» (Ottosen, 2010, s. 32). Alle aviser var på denne tiden eid lokalt, privat eller av trykkerier og bedrifter. Og hvis en avis slet økonomisk kunne et parti hjelpe til. Dette var heller ikke normalt, men, det kunne forekomme (Ottosen, 2010).

Dette var også en periode der pressen ble profesjonalisert, journalister og redaktører ble nå heltidsansatt i avisene. Dette førte videre til at nyhetsjournalistikken i seg selv ble annerledes i at det nå var en bedret kvalitet i hvordan nyhetene ble skrevet, men denne *kvaliteten* ble etter hvert bremset ned på grunn av den forbindelsen avisene hadde til politikken og partiene. Umiddelbart fikk da nyhetene kanskje en bedret kvalitet og *frihet* i form av hvor overveide og artikulerte de var, men nyhetsrammene til avisen ble satt av partiet (Ottosen, Røssland & Østbye, 2012). Det som definerte en partiavis var at den ble formet og baserte seg ut i fra et partis dagsorden. Fordi journalister som arbeidet i avisen hadde sine politiske tanker, gikk de ofte inn i et samarbeid med det parti de affilierte seg mest med. På den tiden var det også på en vanlig sak at journalistene var med på partimøtene. Enkelte ganger kunne det også hende at politikere og politiske ledere fungerte som redaktør for en avis (Ottosen, 2010).

På 1930 tallet kunne man se store diskusjonene i flere av de norske avisene. I årene før 2. verdenskrig ble fascisme, nazisme og sosialisme heftig diskutert i pressen. Ottosen (et al., 2012) forteller at det var flere høyreaviser som var begeistret for både Mussolini og Hitler samtidig som de var krasse i sin kritikk av sosialismen. I følge Johannes Nesse som var redaktør i Aftenposten tidlig på 30-tallet var diktaturet et onde man måtte regne med dersom man godtok sosialismen. Mens da Hitler fikk makten i 1933 var arbeideravisene skeptiske både til Hitler selv, og til de holdningene høyrepressen viste. I perioden før krigen ble det debattert for og mot om det var Hitler eller Stalin som var et onde. Arbeiderpressen kritiserte som nevnt høyrepressen for å støtte Hitler og hans politikk. Mens høyreavisene bagatelliserte

Hitlers misgjerninger i forhold til grusomhetene som foregikk i Russland under Stalin. Dette er et eksempel på en debatt og meningsutveksling som både folk og partier deltar i. Når avisene uttrykker seg i disse sakene er det også fordi folk har de ulike formeningene om saken. Da var det "diskusjoner" om ulike politiske ideologier og det som skulle bli innledningen til andre verdenskrig. "Diskusjonen" i denne oppgaven er om Nord-Koreas politikk.

2.4 Opphevelsen av partipressen

Fram til starten av 1970-tallet støttet fortsatt de fleste av landets aviser et politisk parti. Båndene mellom avis og parti var helt åpenbare og folk visste hvilken avis som tilhørte hvem (Ottosen, Røssland & Østbye, 2012). Moderniseringen i samfunnet skulle etter hvert føre til at partipressen ble svekket. En av grunnene til dette var enda en profesjonalisering, for eksempel der journalistene før kom med politisk bakgrunn og bidro til avisen deretter, ble nå pressefolk ansatt fordi de hadde journalist-, eller universitetsutdanning. «Kildekritikk og objektivitetsideal kom da lett i konflikt med partipolitiske krav(...) Avisene kunne ta standpunkter i leiarartiklar og i andre kommentarspalter, men ikkje i nyhetsartiklane.» (Ottosen et al., 2012, s. 202)

En annen stor grunn til at troen på partipressen ble svekket var EF-folkeavstemmingen i 1972. De fleste avisene fulgte argumentene til sine partier. Flertallet av norske aviser representerte på denne tiden Ap, H og V, som alle ville inn i EF. Majoriteten av avisene argumenterte altså for EF-medlemskap. Av 163 aviser var 58 prosent for medlemskap, 25 prosent visste ikke, og kun 17 prosent var imot. Og det virket som en sikker sak at Norge skulle stemme ja under valget og derav bli medlem av EF. Flertallet av det norske folk stemte likevel nei, og Norge ble ikke medlem. Dette satte i gang en kritikk og diskusjon rundt hvilken effekt og påvirkningskraft partipressen egentlig hadde på folket (Ottosen et al., 2012, s. 203).

Det som da skjedde fra ca. 1970- til midten av 90- tallet var at avisene sakte men sikkert begynte å avslutte de formelle båndene som hadde vært tidligere mellom aviser og partier. Oftere kalte avisene seg nå uavhengige. Avisene fungerte før som en direkte kanal mellom parti og velger/leser. Endringen var nå at de fleste aviser valgte å kvitte seg med partitilhørigheten, Dette var en uavhengighet fra partiene, og ikke fra sine egne politiske ideer. Denne uavhengigheten var en prosess med «avpartifisering» og ikke en

«avpolitisering». Derfor er avisene også i dag politiske, men ikke nødvendigvis representative for noe spesifikt parti (Ottosen et al., 2012).

2.5 Dagsorden

«Mediene må av forretningsmessige grunner sette sin dagsorden slik at deres produkt blir salgbart på markedet, og de kan altså ikke sette sin dagsorden uavhengig. Men normalt antar vi at mediene har store muligheter til å styre sin egen dagsorden og – hvis teorien om medienes dagsorden er korrekt – også til å påvirke publikums vurdering av hvor viktige ulike saker er.» (Gentikow, 2009, s. 65)

Det skal nå presenteres en teori om hva som er bakgrunnen for hva medienes agenda er. Hvorfor velger aviser å vinkle sine artikler som de gjør? Er avisens agenda basert på hva avisene selv vil at publikum skal lese og interessere seg i? Eller skriver avisene om det de antar at publikum ønsker å lese om? Dagsordenfunksjonen er et klassisk aktør-strukturproblem. Hvem det er som sitter med mest påvirkningskraft når det gjelder utforming av medienes agenda kan det diskuteres i det lange. Men vi skal ta kort for oss de to, «medienes dagsorden» og «publikums dagsorden» (Gentikow, 2009). Medienes dagsorden kan være slik de er på grunn av eierskap. Eierskapstematikken er en faktor i denne oppgaven ettersom hovedkildene for problemstillingen er Klassekampen og Aftenposten. Der 20 prosent av avisen Klassekampen eies av det politiske partiet Rødt, tidligere også kalt Arbeidernes Kommunistparti (AKP). Aftenposten eies av Schibsted, Norges største mediekonsern. Dette burde, også i følge oppgavens hypotese si oss at de har forskjellige interesser for hvordan deres symbiose med leserne vil være. I følge teorien om medienes dagsorden vil eierskapet også være en faktor for produksjonsprosessen til en avis, hvilken makt eierne har, og om/hvordan de legger føringer og nyhetskriterier for redaksjonen. Derfor vil avisens nyheter være det som avisen selv vil at publikum skal lese. (Gentikow, 2009) Dersom vi forestiller oss at avisen velger å skrive om det publikum ønsker å lese om og syns er viktig, er dette i tråd med teorien om «publikums dagsorden». Hvis mediene fokuserer på en sak som for eksempel Korea-konflikten over lengre tid, vil publikum etter hvert bli påvirket til å føle at dette er en viktig sak, og de to dagsordrene går inn i hverandre og blir sammen «dagsordrefunksjonen», men hva som styrer hva er som høna eller egget, antyder Gentikow (s. 62, 2009).

2.6 Sosial konstruktivisme

Teamet som nå skal gjennomgå er relevant i forhold til både teori og metodisk validitet i denne oppgaven. Emnet er meget omfangsrikt, så jeg vil ta opp de viktigste temaene og rette de mot det oppgaven handler om. Språkets(/retorikkens) stilling i artiklene, avisenes relative makt gjennom bruk av språket og oppgavens validitet er de områdene den sosiale konstruktivismen kan kobles til.

Søren Barlebo Wennebergs *Socialkonstruktivisme* (2002) forklarer sosialkonstruktivismen som en konstruering av vår virkelighet gjennom sosiale interaksjoner innenfor de sosiale institusjonene. Kenneth Gergen (2011) er også enig i dette og sier at de sosiale relasjoner vi har og har hatt en tilgang til har en stor betydning av hvordan vi betrakter vår verden. Ut i fra denne tanken kan man ta utgangspunktet for eksempelet *språket*. Wenneberg forklarer at det han kaller de sosiale fakta er *fakta* fordi de har blitt konstruert gjennom en felles konvensjonell sammenslutning. *Fakta* som for eksempel kan være et ord eller en egenskap. Et ord har fra naturens side ingen som helst mening. Menneskets subjektivitet gir ordet den meningen og den sammenhengen ordet har. Vi eller noen har valgt å kalle en ting for noe, da er det overensstemmelsen som gir ordet/egenskapen mening. Dersom vi vil forholde oss til at konvensjoner konstruerer ordets mening må vi skille mellom den ontologiske objektive og den subjektive egenskapen. Vi har nå sett på eksempelet språket, la oss ta et eksempel i ordet «et trafikklys». Et trafikklys er en ontologisk objektiv ting, fordi det vil eksistere uavhengig om man ser det eller ikke. Et eksempel på en ontologisk subjektiv ting kan være de tre ulike fargene lyset bruker for å varsle noe i trafikken. Lysfargene (symbolene) trafikklyset utstråler vil ikke ha noen mening eller egentlig eksistens med mindre en person gir den mening gjennom sin subjektivitet. De meningene et trafikklys vil ha som fysisk gjenstand og som symbol vil begge være gitt igjennom konvensjoner gitt av en gruppe eller generasjon av folk tidligere (Gergen & Gergen, 2003)

Språket spiller en kritisk rolle i sosialkonstruktivismen ettersom det konstrueres en mening, en kunnskap og et produkt som er en *sannhet* gjennom folks samarbeid og sosial interaksjon, derav sosialkonstruktivisme. For å kople det til casen i denne oppgaven som er hva avisene skriver om Nord-Korea går også ut fra dette perspektivet. Hva sier avisene om Nord-Korea? Hva avisene skriver påvirker folks innfallsvinkel til en sak. Folks diskusjon om et fenomen er med på å skape én definisjon av hva som er vår virkelighet. Avisene som en institusjon har en innvirkning på hva en leser definerer noe som. Ved å analysere avisartikler kan man få et innblikk i hva avisenes *sanne virkelighet* er. Gjennom å analysere nettopp språket i avisene

kan vi se den diskusjonen de lager og det språket de bruker for å få fremstilt den versjonen av virkeligheten *de* mener er den sanne, fremfor mange andre versjoner som andre har. Hvilken sannhet om Nord-Korea vil Aftenposten og Klassekampen at jeg skal ha som min virkelighet?

Ettersom oppgaven nå tar utgangspunkt i den sosialkonstruktivistiske tanken om at det som blir sagt og skrevet er et resultat av en aksept av at man tar velger å holde seg til *én* versjon eller kontekst. Dette er en refleksiv problematikk som man må være klar over i sosialkonstruktivismen (Burr, 2003). Oppgavens validitet er også beroende på en forståelse for denne problematikken. Dersom alle sannheter og konklusjoner er et resultat av en «kamp» av diskusjon og konvensjoner bestående av folks ulike oppfattelser og forståelse. Denne sirkelen av kontekst og forståelse gjør at heller ikke jeg kan si at denne oppgaven er en sannhet, men én presentasjon av flere mulige versjoner. (Gergen, 2011).

Som en oppsummering kan man knytte sammen premissene av hva som til nå har blitt sagt om denne teorien via Vivien Burr (2003), Wenneberg (2002) og Gergen (2011) sine introduksjoner til sosialkonstruktivismen. For så å kople disse premissene til den påvirkning en avis dagsorden og agenda har på leserne sine:

1. utgangspunkt er i at vår kritiske innstilling, altså vår grunnleggende kunnskap for argumentasjon, skaper den verden vi selv ser. Dersom vi er klar over dette, vet vi også i sammenheng med følgende punkter at hva vi vet ikke nødvendigvis er den objektive sannheten.
2. Det synet man har er individuelt, kulturelt og historisk påvirket. Det synet vi har kan endre seg over tid fordi logikken i sosialkonstruktivismen er at den enkeltes forståelse kunne vært en annen.
3. Videre blir sosiale interaksjoner til konvensjoner der vi sammen blir enige om hva som er gyldig, godkjent og godtatt kunnskap, og hva som ikke er det. Her ser vi altså at sosiale interaksjoner konstruerer virkeligheten.

3. Teori

3.1 Grunnlag for teorivalg

Dette kapitlet vil handle om retorisk teori. Dette er relevant for oppgaven og i forhold til tekstanalysen som blir tatt i bruk senere. Ettersom analyse av lederartikler er oppgavens hovedfokus er det på sin plass å gjøre rede for den anvendte teorien og her først hvorfor den vil bli brukt.

Først i kapitlet skal det handle om hva retorikk er, for å danne et teoretisk grunnlag. Første redegjørelse som det skal rettes oppmerksomhet rundt er termen «tale» i denne teksten. Talen i denne retoriske sammenhengen er budskapet og den melding som forekommer fra en sender, som i denne oppgaven er en journalist. Talen er i kontekst med denne oppgaven en tekst. Talen det refereres til videre i teksten handler altså ikke om en muntlig tale, men et skriftlig budskap. Det er kun et unntak i hele teoridelen som ikke kan gjelde den skriftlige talen, dette unntaket er i disponeringsdelen aller sist i 3.2.1 *memoria* handler om den fysiske delen av retorikken, fremføringen av en muntlig tale. Selv om denne *memoria* fasen ikke er relevant i forhold til oppgavens problemstilling om analyse av en tekst er den tatt med for å presentere alle de fem retoriske arbeidsfasene.

Det vil også bli gjort rede for retorikkens tre anvendelser som er den praktiske bruken av retorikk og læren om den, og til slutt kombinasjonen av disse to som er oppgavens hovedmål, nemlig det å studere bruken av retorikk gjennom læren av den. Derfor går denne teoretiske teksten så nærmere inn i læren og bruken av retorikken for å skape et grunnlag for nettopp denne kombinasjonen som kan brukes til å analysere og kritisere eller til å skape et retorisk verk. I forhold til denne oppgaven er relevansen at disse teoriene skal anvendes for å studere journalistens bruk av retoriske virkemidler. Å kjenne igjen disse verktøyene bidrar til å finne standpunkter som de ulike avisene tar i sine lederartikler.

3.2 Retorikk

«Hva er så retorikk? Det er enkelt sagt læren om talekunsten.» (von der Lippe, 2010, s.52)

Under antikkens tid var det viktig å kunne formidle sitt budskap på en god og troverdig måte, denne formidlingen var da gjennom å tale. Dette var lenge før avisene kunne fungere som medium av samme hensikt. Derfor var det en delikat og kompetent kunst å kunne føre en tale, slik at man da kunne overtale og overbevise andre om sitt budskap (von der Lippe, 2010,

s.52). von der Lippe forteller at i følge Aristoteles var retorikken evnen til å studere og vurdere denne kunsten og kompetansen, evnen til å se mulighetene ved talen (s.52).

Retorikken kan deles opp i tre anvendelser. Den første er den praktiske bruken av retorikk, *rhetorica utens* av *utens* som på latin kan relateres til ord som bruk og nytte. Den andre anvendelsen er selve læren om den retoriske utøvelsen, som har termen *rhetorica docens*, som på latin stammer fra ordet lære, som i å belære og forkynne (Kjeldsen, 2006, s. 15). Kjeldsen forteller videre at det i moderne tid ofte brukes en tredje anvendelse. Denne kaller han *rhetorica studens*, fordi den er en analyse og kritikk av den retoriske utfoldelsens *utens* og *docens*, bruken og læren. Et eksempel på studens kan være at man ved bruk av alle tre anvendelsene kan utforme den mest hensiktsmessige talen (s.16). I forhold til denne oppgaven vil det være *rhetorica studens* som blir brukt ettersom oppgaven er å analysere tekster etter retorisk teori (Kjeldsen, 2006).

Det er også et relevant utgangspunkt i forhold til analyse av lederartikler å ta for seg Aristoteles sine retoriske begreper og overtalelsesmidler *etos*, *logos* og *patos*. Disse begrepene har i følge von der Lippe (2010) hatt stor betydning for retorikkens historie (s.53). Det første begrepet er *etos*. I journalistisk sammenheng er *etos* den effekt journalisten selv gjennom for eksempel eget image, kredibilitet og inntrykk som forfatteren fremstiller av sin karakter for leseren (Gripsrud, 2011). *Logos* kan være et godt og overveid argument eller resonnement, dersom dette intellektuelle og fornuftsbaserte overtalelsesmidlet treffer leseren vil det styrke journalistens *etos* (von der Lippe, 2010). *Etos* vekker følelser hos leseren, følelser som tilhørighet, respekt og tro. Men *patos* skaper i følge Gripsrud (2011) følelser hos leseren på et mer lidenskapelig plan, enkelte ganger kan en tekst med sterkt *patos* vekke sinne, glede eller sorg hos leseren. Forfatteren kan altså bruke disse tre overtalelsesmidlene i teksten for å få med seg leseren på hva vedkommende har å formidle.

Vi skal nå gå litt dypere inn i disse retoriske appellene, og starter med *etos*. Kjeldsen (2011) forteller om to former for *etos*, der den ene er oppfattelsen av forfatterens egenskaper, karakter og kompetanse som former leseren, dette kaller Kjeldsen subjektivt *etos* (s.115). Det andre er da objektivt *etos* der forfatteren bruker eller etterligner andres karaktertrekk for å lokke leseren (s.116). I forhold til analyse av lederartikler i aviser kan det være mest relevant å forholde seg til det subjektive *etos*, ettersom det nå skal undersøkes hva og hvordan avisenes ledere velger å skrive om Nord-Korea. «Ethos er et følelsesmessig

overtalelsesmiddel knyttet til talerens karakter,..» (Gripsrud, 2011, s.172). Derfor stilles spørsmål til ting som troverdighet og hensikt ved teksten for å finne og bedømme etos.

Logos er som nevnt de fornufts- og intellektbaserte overtalelsesmidlene i den klassiske retorikken (Gripsrud, 2011, s.172). Disse er enthymemet og eksempelet. Enthymemet står nært til syllogismen. En syllogisme er en slutning som går ut i fra en allmenn regel: «Alle mennesker dør. Ole er et menneske. Ole skal dø.» Et enthymem er en forkortet syllogisme, den allmenne regelen er utelatt. I forhold til eksempelet Ole vil enthymemet være slik: «Ole er et menneske, han skal dø.» Altså er virkemiddelet at det er opp til leseren å tolke slutningen. Forfatteren bruker da leserens tanke som en del av sitt overtalelsesverktøy. Eksempelet brukes på samme måte som enthymemet for å lage en sammenheng for saken og eksempelet. Dersom journalisten referer til et kjent eksempel er det for at leseren skal oppfatte denne sammenhengen som en allmenn regel (Gripsrud, 2011).

«Pathosbegrepet sikter helst til følelser som er så sterke at en nærmest føler seg som offer for dem, som lidenskaper eller *affekter*.» (Gripsrud, 2011, s.173) Disse følelsene og affekten er virkemiddelet patos. De får leseren til å skape seg en ettertanke slik at de fortsatt gjør betraktninger angående saken etter at den er ferdiglest (Gripsrud, 2011).

3.2.1 Topoi og Loci /Retorisk forarbeid

Topoi og Loci er flertallsformene av topos og locus som på henholdsvis gresk og latin har en betydning i retning av "et felles sted" når det oversettes til norsk. Dette stedet er det felles utgangspunktet man har med mottakeren dersom man har ambisjoner om at argumentene skal nå fram og overbevise vedkommende. Dette utgangspunktet er en grunnleggende enighet om noe som for eksempel en allmenn regel. Og i følge Jens E. Kjeldsen (2006) skiller man topoi og loci ut i tre forskjellige former: Det *strukturelle topos* blir betegnet som en form for mental kartlegging som huskelister og skjemaer som retorikeren kan bruke til å finne fram til sitt materiale og sine argumenter som vil overbevise mottakeren. Kjeldsen bruker termen "medietopoi" om denne tenkemåten blir brukt som fremgangsmåter innenfor medieforskningen. Når journalistene bruker disse metodene når de velger ut hvilken sak de vil utgi og hvordan de skal belyse den kalles det journalistisk topoi. Spørsmålene hvem, hva, når, hvorfor og hvor kan være deres spørsmåls- og huskeliste. Disse spørsmålene formes ut i fra de nyhetskriteriene (den mentale kartleggingen) journalisten har (Kjeldsen, 2006, s.155).

Det *formale topos* er det rasjonelle grunnlaget for å bruke de argumentene man finner i de strukturelle topoi. Altså er det argumentet for å bruke argumentene. Man bruker her i tillegg et formelt tankesett og resonering til å finne argumenter og synspunkter som man kan bruke. Kjeldsen forteller at Aristoteles delte grunnlaget opp i tre *grunntopoi*, eller tre argumentasjonsmønstre. Det første taleren tar utgangspunkt i er om noe er "mulig eller ikke mulig", så om det "har skjedd eller vil skje", og til slutt er "større/mindre" da det angår goder eller nytte (Kjeldsen, 2006, s.168).

Loci communes er de innholdsmessige topoi og forholder seg til faste standardargumenter, språklige klisjeer, ordtak eller andre former for faste uttrykk i en tale. Vi kan dele dette innholdsmessige toposet inn i tre grupper. Formulariske loci communes er den første gruppen og er de faste uttrykkene som ofte anvendes i de samme situasjonene og på de samme plassene i en tale hver gang. De literære loci kan brukes som et eksempel: en teksts start (exordium) der man gir gode grunner til at teksten skal leses og den avslutning (conclutio) der man oppsummerer tekstens viktigste poenger og appellerer til leserens følelser er faste grep og skrivemåter man bruker i litteraturen, derav literære loci. Den argumentative loci communes er de faste standardargumentene og premissene som retorikeren bruker til å overtale mottakeren. Disse premissene springer ut fra "allmenn natur" og de blir formulert gjennom ordspråk eller andre faste fraser eller uttrykk (Kjeldsen, 2006, s.168). Det siste eksempelet er det historiske og kulturelle loci communes som bruker temaer, motiver, *fellessteder* og allmenne synspunkter som karakteriserer eller er dominerende i de ulike tidsaldre eller kulturer (Kjeldsen, 2006, s.165). Kjeldsen legger til at det kan være vanskelig å skille mellom disse formene av topoi fordi avgrensningen i mellom dem ikke alltid er klare og at deres bruk og betydning har endret seg gjennom historien. Disse tre formene for topos som nettopp er nevnt er et forsøk på å sortere litt av hva dets grenser er.

3.2.2 Retorisk disponering

Den som kommuniserer gjør alltid dette med en hensikt forteller Gripsrud (2011). Overtalelsesmidlene nevnt i forrige kapittel blir brukt i en tale. Det retoriske arbeidet er bruken av disse midlene. Kjeldsen (2006) bruker Aristoteles teori om den tredelte kommunikasjonsmodellen for å vise til eksempler der det retoriske arbeidet er tatt i bruk. Denne modellen består av tre deler, senderen, budskapet og mottakeren. Det blir rettet et fokus på mottakerens mulige roller i denne modellen. Mottakeren kan fungere som en tilskuer

eller som en "bedømmer", alt etter hva slags type tale som blir sendt (s.33). Disse taletypene kan være under forskjellige talesituasjoner i den klassiske retorikken. De to første er den rådgivende talen, hvis funksjon er å gi råd eller å fraråde noe fordi den "vet" hva som ligger i fremtiden og vil påvirke deretter. Neste taletype er *retts- eller domstalen* som har til hensikt å anklage eller forsvare noe som taleren vet har skjedd eller ikke i fortiden. Ved disse to talertypene fungerer mottakeren som bedømmer av hendelsene talen viser til og må ta stilling til hva som hendte i fortid eller vil skje i fremtiden. I den siste taletypen er mottakeren tilskuer; *Oppvisningstalen* som har til hensikt å gi ris eller ros til noen eller noe. Talen påpeker og *viser til* noe i nåtiden. Denne taletypens situasjon kan være en anledning der mottakere er samlet og blir tilskuere til denne talen (Kjeldsen, 2006, s.34).

I følge den klassiske retorikken blir talen i seg selv utviklet gjennom fem mulige arbeidsfaser eller disipliner (Kjeldsen, 2006). Først må man samle informasjon og argumenter som er relevante for talen. Denne fasen kalles *inventio*, og handler i hovedsak om å finne og utforske stoff som fremhever oppgavens problemstilling og emne. *Inventio* er en gren innefor den grunn- og kartleggingen som foregår innenfor et topos (Gripsrud, 2011). Dette *stoffet* er talerens verktøykasse som vedkommende kan lete etter argumenter og lignende som kan forme talen i den retningen som trengs. *Inventio*-fasen kan videre deles opp i fem bruksmåter som er viktige i forhold til denne oppgavens analysedel. *Innledningen* (*exordium*), der taleren oppretter en kontakt med mottakeren, der det er viktig at taleren er troverdig for best virkning forteller Vinje (1998, s.60). Neste fase er *utgreiingen* (*narratio*) der taleren presenterer sin sak. Så kommer *bevisførselen* (*argumentatio*), der taleren bruker argumentene for å fremme sitt syn på saken. Dersom taleren bruker sine argumenter for å forsvare seg mot innvendinger kalles dette en *avvisning* (*refutatio*). Til sist har gjør taleren en avrunding (*peroratio*) der talen oppsummeres og konkluderes slik at hovedappellen til slutt blir et klart fokus når talen er over (Vinje, 1998). I sin modell av disse fasene presenterer Gripsrud (2011) det Vinje (1998) kaller avrunding og *peroratio*, for avslutning og *conclutio*, og det er den sistnevnte termen denne oppgaven tar i bruk (Gripsrud, 2011, s.170). Alle disse fasene er grunnen til at *inventio* blir ansett som den mest sentrale delen av en tale i den klassiske retorikken (Vinje, 1998).

Disposito er disponeringen av det stoff og de argumenter som blir tilegnet og undersøkt i *inventio*. De fem underfasene der man får bruk av *inventio*; innledning, utgreiing, bevisførsel, avvisning og avslutning er også de fasene man ved bruk av *disposito* komponerer talen etter (Gripsrud, 2011). I *eleutio* som er den neste fasen jobber og former taleren sin tale gjennom fire "retoriske dyder": hensiktsmessighet, korrekthet, klarhet og *den endelige bevegende*

språklig form og utsmykning (Kjeldsen, 2006, s. 38). Det er *elecutio*-delen som de siste århundrene har vært mest omfattende og som oftest blir forbundet med retorikken i følge Gripsrud (2011). Den siste dyden, på latin kalt *ornatus* vil bli gjennomgått nærmere i neste kapittel.

De tre førstnevnte fasene er i følge Vinje (1998) de mest sentrale av de retoriske arbeidsfasene. De to siste er *memoria* og *actio*, som kan forklares som memorisering av talen, som f. eks en skuespiller som lærer seg talen uten manus, og deretter lever og *mener* talen. Og *actio* som er selve fremføringen av talen der stemmebruk, kroppsspråk og *memoria* er noen av virkemidlene (Gripsrud, 2011).

3.2.3 Retoriske virkemidler

I den klassiske retorikken mente man at talen skulle opplyse, underholde og bevege publikum. *Ornatus* var det beste virkemiddelet til å tjene denne underholdningen ved at publikum ikke kjedet seg. Den språklige utsmykningen *ornatus* som nevnt under *elecutio*-arbeidsfasen for en retorisk tale er språklige grep taleren bruker for å starte et tankearbeid hos mottakeren (Gripsrud, 2011). Helt sentralt i *ornatus* står *troper* og *figurer*. En trope er en vending man bruker i en tale for å endre et "normalt" ord eller uttrykk man vanligvis hadde brukt for å skape et enda sterkere uttrykk. Man kan også legge til eller trekke ut ord for den samme effekten. En trope gir altså en overført betydning. (Kjeldsen, 2006) Hva disse språklige vendingene kan være vil bli gjennomgått nå.

Metaforen er den tropen som blir mest brukt og som er mest kjent. På gresk betyr metafora noe som føres fra ett sted til et annet. I språklig sammenheng er det også en overføring av et ord fra sammenhengen den er fra. Metaforen er anvendelse av et sammenlignet ord eller billedliggjøring som kan gi setningen en større effekt (Kjeldsen, 2006). "Ole brenner virkelig for dugnad" er et metafor på at Ole virkelig engasjerer seg for dugnad. Ole står ikke i fyr og flammer, men ordet "brenner" er benyttet for å skape en større effekt i denne påstanden enn "engasjerer seg virkelig". Metaforen "brenner" er den typen som blir brukt mest til hverdagen og kalles *døde metaforer* fordi de er blitt så vanlige i dagligtalen at man ikke tenker over at de er overført betydning. Da har de mistet sin effekt og er *døde* (Gripsrud, 2011).

En annen trope er metonymien. I forhold til metaforen har metonymien en mer reell forbindelse med sammenhengen av talen. Metonymi betyr navnebytte på latin. Det finnes

mange måter å lage en metonymiforbindelse på en av de kan være Kjeldsen (2006) sitt eksempel der han sier at "han har sett mye Ibsen". Da mener han ikke at han har sett Henrik Ibsen mye personlig, men han sikter til at han har sett skuespillene som Ibsen har skrevet. Metonymien er da at skuespillerne som fremførte skuespillet har blitt byttet om med Ibsen for å skape en effekt (s.198).

Synekdoken er som metonymien relevant til hva den uttrykker, men det som er forskjellen er at synekdoken endrer mengde av noe for å skape effekt. Man kan bytte flertall med entall, helhet for del eller omvendt. Et eksempel kan være "Nord-Korea er imot USA". Her er delene skiftet med helheten fordi det i utgangspunktet er den nordkoreanske regjeringen som er imot de forente staters regjering, kanskje også bare den amerikanske presidenten sier han er imot den nordkoreanske lederen, fortsatt er det samme prinsipp som gjelder (Kjeldsen, 2006).

Ironien er en trope der man sier noe mens man mener noe annet. Ofte er ikke ironien bare det å si noe annet en det som faktisk menes men å si det motsatte. Virkningen denne tropen har kommer an på spenningen og kontrasten mellom det som blir sagt og det som menes. Stor spenning mellom disse faktorene kan ofte gi en humoristisk estetisk og argumentativ effekt. På denne måten kan ironien også fungere som formildende når man kritiserer noe eller noen. Kjeldsen forteller også at ironien kun er en trope dersom det bare skiftes ut få ord for å få fram det motsatte. Dersom mange ironiske troper blir brukt sammenhengene slik at hele teksten er ironisk blir dette til en *figur* (Kjeldsen, 2006, s.200).

Der tropen bruker en endring av et eller få ord for å skape en sterkere effekt i en tekst, er figuren en endring av uttrykket til en tekst. Det er to typer figurer og eksempelet nevnt tidligere om dersom en hel tekst er ironisk er den en tankefigur fordi den bruker ironien som hjelp til å skape en mening hos leseren. Det retoriske spørsmålet er også en tankefigur fordi dens hensikt er å stille et spørsmål uten å forvente svar, kanskje fordi svaret allerede er besvart eller fordi taleren forventer at mottakeren tar stilling til å finne svaret selv. Tankefiguren tar altså da mottakerens tanke til hjelp (Kjeldsen, 2006). Talefiguren tar i bruk mer materielle uttrykk og ordenes kvalitet for å styrke talens virke, og det kan for eksempel være gjennom klang, rytme og rim. Dette har en effekt fordi klang, rytme og rim ikke er naturlig og derfor ikke en del av virkeligheten vår. Da leserens sinn oppfatter talen som ikke en del av vår virkelighet bearbeider vedkommende talen, og talefiguren har da gjort sin hensikt (Gripsrud, 2011).

4. Metode

Dette kapitlet skal gjøre rede for hva slags forskning som ligger til grunnlag for analysen. I analysedelen skal viten om ideologier, partipresse og avisers påvirkning på massene linkes til de retoriske teoriene fra kapittel 3. Slik dannes konteksten til denne oppgaven. Denne konteksten er bakgrunn til analyse og senere en konkludering til problemstillingen. Det vil nå komme en presentasjon av fremgangsmåtene som er brukt for å komme i gang med forskningen.

4.1 Hermenautikk som historisk forskning

Denne oppgaven er en historisk studie av hvordan de to avisenes ideologi har endret seg - eller ikke i løpet av en periode på tjue år, gjennom å bruke en retorisk tekstanalyse for å undersøke hvordan hovedsakelig avisenes lederartikler portretterer Nord-Koreas diplomatiske oppførsel.

I sin bok *Qualitative reaserch methods for the social sciences* gir Berg & Lune (2012) sin teori om hva historisk forskning er, og hva historie faktisk er. Historisk forskning er en metode som går inn i det man har av kilder og data slik at man kan utforske, kartlegge og lage en teori om fortiden og det som har skjedd (s.304). Sosialhistorisk forskning er en innfallsvinkel som man bruker i historisk forskning for å forstå og forklare det sosiale livet som sin historiske kontekst. Hvis man har en kronologisk tidslinje vil denne typen forskning være imellom linjene. Den sosialhistoriske forskningen skaper en antydning til hvorfor noe skjedde da det gjorde (Berg & Lune, 2012). Denne oppgavens hensikt er å observere disse "mellomlinjene".

Innenfor historisk forskning står hermenautikken sentralt. Hermenautikk betyr fortolkningslære forteller Gripsrud (2011). Dens hensikt er å kunne fortolke en sak dypere enn det som er selvsagt ved første øyekast (Thagaard, 2013) For å forstå helheten av en sak må man forstå delene og omvendt, slik forklarer Gripsrud den hermeneutiske sirkelen.

Hermenautikken er det å tolke og forstå et fenomen på denne måten, men det er også det faktum at man samtidig forstår sine egne forutsetninger for den refleksjon og tolkning man gjør rundt disse handlingene (Kjeldstadli,1999).

I følge Thagaard er hermeneutikken det å forstå noe i lys av konteksten det ble skrevet i og i konteksten leseren leser den i. La oss ta eksempelet avisredaktøren som hovedsakelig skriver

de artiklene som skal analyseres her i oppgaven. Da vi går ut i fra at alle har en forforståelse av den verden vedkommende lever i vil dette også gjelde redaktøren, derfor blir den teksten han eller hun skriver også bli påvirket av den forståelsen og konteksten forfatteren har. Da jeg skal tolke redaktørens tolkning blir dette hva Thagaard (2013) kaller en dobbel hermeneutikk.

4.2 Kildeforståelse

Knut Kjeldstadli (1999) stiller spørsmålet om hvordan vi kan få kunnskap og forståelse om fenomener som hendte i fortiden. Det vi kan gjøre for å få denne viten er å studere spor og levninger fra den aktuelle virkeligheten. I oppgavens sammenheng er det mest relevant å snakke om menneskeskapte levninger ettersom det er avisartikler skrevet i fortiden som her skal analyseres. Hovedskillet hos de menneskeskapte levningene går mellom å være en språklig eller en ikke-språklig kilde. Den språklige er her den relevante og innenfor den går det an å kategorisere mellom skriftlige og muntlige kilder. Der det muntlige utgjøres gjennom minner og tradisjoner. Innenfor de skriftlige kildene kan vi helt til slutt finne et skille av trykte eller utrykte kilder. Eksempler på hva som er utrykt er dagbøker, brev og lignende. Mens de trykte kildene er trykte offentlige dokumenter slik som bøker og aviser (Kjeldstadli, 1999). Vi bruker levningene som kilder til å gi oss svar eller antydninger til hvordan en viss situasjon var til en viss tid.

"For at disse levningene skal kunne gi svar, må noen stille spørsmål til dem, med andre ord drive historisk forskning." (Kjeldstadli, 1999, s.37). Spørsmålene vi stiller er viktige for å forme en versjon av virkeligheten som var. Den viten vi får er av *en* virkelighet av mange forklarer Kjeldstadli. På samme måte som tidligere nevnt, i sosialkonstruktivismedelen har folk forskjellige perspektiver av fenomener og virkeligheten basert på vedkommendes bakgrunn og forforståelse. Denne forforståelsen er bestående av flere faktorer som bla andre er erfaringer, kunnskaper, meninger og holdninger. Sammen blir disse faktorene den forutsetningen man har til det man skal tolke, og dette er vår forståelseshorisont mener Thagaard (2013, s.143).

Dette kan eksempelvis føre til at to forskere vil stille forskjellige spørsmål og vil kanskje ha ulik innfallsvinkel til en levning basert på deres egen bakgrunn. For å gjøre eksempelet enda enklere kan vi ta to personer som er uenige om noe. De lever i samme objektive virkelighet, men de har tydeligvis to forskjellige perspektiver av denne virkeligheten ettersom de er

uenige. Slik Kjeldstadli tolkes så finner forskeren aldri virkeligheten men han finner *viten* om virkeligheten (Kjeldstadli, 1999). Vi tar utgangspunkt i denne oppgavens problemstilling der undertegnede ikke skal studere hva som er virkeligheten i Nord-Korea, men analysere hva avisene sier om Nord-Korea. Derfor er ikke dette et studie av den *objektive virkeligheten*, men en studie av Aftenposten og Klassekampen sine presentasjoner av deres virkeligheter når det gjelder fenomenet Nord-Korea.

Vi går tilbake til en avis som levning. Lederartiklene som skal analyseres kommer ikke med en fotnote som forklarer oss hva meningen med alt som blir sagt er til enhver tid.

Levningene/avisene kommer uten bruksanvisning. Og når en forsker forsøker å tyde levningene er det som nevnt med de spørsmål, valg og den forhåndsinnstilling som har blitt formet av forskerens fortid og bakgrunn, alt i takt med sosialkonstruktivismen teori (Burr, 2003) (Kjeldstadli, 1999). Som vi ser har disse forutsetningene en innvirkning på hvordan spørsmålene og svarene vil se ut til slutt men at det samtidig fint går an å tilegne seg viten dersom man setter seg inn i fenomenets kontekst og tid. "Å forske er å prøve å nærme seg en annen horisont, å minske avstanden i forståelse mellom oss og mennesker som levde i en annen tid." (Kjeldstadli, 1999, s.41). Det jeg skal gjøre som forsker i denne oppgaven er å analysere de to avisenes forståelser, dette fører til at jeg også må forstå grunnlaget for deres påstander (horisonter). Å forstå deres grunnlag vil være en faktor for min endelige analyse og tolkning.

4.3 Kvalitativ metode

I denne oppgaven tar jeg i bruk kvalitative metoder ettersom det virker det mest hensiktsmessig å benytte seg av. I følge Thagaard (2013) består den kvalitative forskningen av en nærhet mellom forsker og det fenomen som skal studeres og fortolkes (s.11). Berg & Lune (2012) er også inne på dette der de utdyper videre at de kvalitative metodene går nærmere inn i for eksempel settinger, symbolismer og mening i de data og fenomener som skal undersøkes. Forståelse av slike faktorer setter krav til forskerens subjektivitet og persepsjon (s.15). Forståelses- og fortolkningsevnen i sammenheng med en dypere kontekst til virkeligheten er altså sentral ved bruk av kvalitative metoder.

Den kvalitative metoden som blir brukt i denne oppgaven er tekstanalyse. I sin bok *Tekst og tolkning* definerer Eiliv Vinje (1998) tekstanalyse ved å forklare skillet mellom analyse og tolkningen av en enkelt tekst. Man kan forholde seg til skillet på denne måten: å analysere er å

løse opp teksten slik at man kan tyde ord, setninger og forskjellige virkemidler som er blitt brukt i teksten. Disse faktorene vil si noe om hvordan tekstens enkeltdeler ser ut. Man kan regulere en analyse blant annet ved å velge detaljnivå man ønsker å bruke for å se på teksten som helhet eller som enkeltdeler, men utgangspunktet er tekstens helhet (s.29). Analysen vil da gi en definisjon av hvordan teksten ser ut og hva den består av. Å tolke teksten er å finne meningen og tanken bak alle detaljene, delene og helheten i teksten. "Tolkinga gir analysen perspektiv, mål og retning" (Vinje 1998, s.30). Tekstanalyse er altså at man analyserer og finner grunnlaget for tolkningen, der man finner meningen.

I forhold til kvalitative metoder og fortolkningen står hermeneutikken sentralt (Kjeldstadli, 1999), derfor blir hermeneutikken et gått nærmere inn på senere i teksten.

4.4 Tekstanalyse

I forhold til at det i denne oppgaven skal analyseres avisartikler er det greit at vi først tar for oss rammeverket og fremgangsmåten for en tekstanalyse av sakprosa. Det er interessant å gå nærmere inn i sakprosaen ettersom disse tekstene er med på å forme vår verden gjennom den informasjonen de inneholder. Nettsider, lovverk og bøker gir folk kunnskap og innsikt i det sakprosaen forteller. Denne informasjonen blir da en felles kunnskap som vi etter hvert deler med hverandre, og slik knytter den oss også sammen. Sakprosaen representerer institusjoner i samfunnet som for eksempel arbeidslivet, det kommersielle og privat gjennom de forskjellige formene. Tekstene er ment til å påvirke og gjøre oss engasjerte. Eksempler kan være at dersom man leser en kronikk eller en reportasje om noe vil det kanskje få noen til å melde seg inn i en organisasjon eller et politisk parti. (Skovholt & Veum, 2014) Sistnevnte eksempel er relevant i forhold til oppgavens problemstilling. Ettersom avisene tidligere skrev det de gjorde for at folk skulle bli påvirket av avisen og partiets vinkling av en sak og deretter gi partiet sin stemme ved et valg.

Slik utøver forfatterne av tekstene en makt gjennom å skape kunnskap, engasjement og følelser (Patos) hos leseren. "Det ligg makt i det å beherske ein diskurs, eit fagspråk eller eit gruppespråk - og i å være medlem av ein tekstkultur" (Skovholt & Veum, 2014, s.35). Altså er det en makt i det å kunne definere noe for andre. Defineringen det her siktes til er institusjonenes konstruering av informasjon som påvirker leseren, som ble nevnt tidligere. Dette vil vi få se gjennom artikkelanalysene senere i oppgaven, her vil det forekomme forskjellig definering i de to avisen av fenomenet Nord-Korea. Grunnlaget for denne

oppgaven og denne analysen vil være å få en dypere innsikt i hvordan tekstene gjør denne konstrueringen, og hvordan avisene fremstiller fenomenet for oss. For å få denne innsikten må man bruke en kritisk lesekompetanse (Skovholt & Veum, 2014).

For å utdype litt nærmere hva denne lesekompetansen er kan den fort deles i tre domener. Det første er det dagligdagse domenet som er den språk- og tekstbruk som man bruker i det private. Så har vi det spesialiserte domenet som er den språk- og tekstbruken innefor spesialiserte fagområder, altså terminologi. Og til sist er det reflekterte domenet som går ut på å forstå innholdet i et budskap i tillegg til å være i stand til å reflektere og tenke kritisk i forhold til det man leser. Det reflekterte domenet er det som står sentralt i denne oppgaven. Dersom man går ut i fra at alle tekster om sannheten er medieskapt konstruksjoner som baserer seg på forfatterens(/institusjonens) posisjon og språklige valg kan man endelig velge å lese den kritisk. Først kan man lese *med* teksten, altså å lese den ved å sette seg inn i forfatterens posisjon og formidling. For så å senere lese *imot* teksten, som er at leseren setter seg kritisk og reflekterende til hva det er forfatteren egentlig sier og hvordan vedkommende legger fram *sitt perspektiv*. Ved å lese en tekst kritisk vil leseren opparbeide seg en evne til å kunne plassere teksten i en situasjonsmessig, historisk og kulturell sammenheng (Skovholt & Veum, 2014).

Å ha en god leseforståelse innebærer at man kan tolke en tekst i forhold til konteksten den er skrevet i. To eksempler kan være en kulturkontekst som er det kulturelle og sosiale miljøet der en tekst blir skrevet. Det er altså satte kulturelle rammer for hvordan meningen skal komme fram i teksten. Denne meningen kan bli formet av politiske, økonomiske og historiske forhold. (Skovholt & Veum, 2014,s.22.) Den kulturelle konteksten står sentralt i forhold til denne oppgavens problemstilling fordi det er avisenes samfunnsmessige forhold som skal studeres. Det andre eksemplet, situasjonskonteksten, er mye mer detaljert og spesifikt hvis funksjon kan ses på som innenfor den kulturelle konteksten. Situasjonskonteksten er den *unike* og konkrete konteksten en tekst blir laget i og kan deles opp i det Skovholdt og Veum (2014) kaller dimensjoner; *felt*, *relasjon* og *mediering*. *Feltdimensjonen* er først og fremst hvilken sosial handling som skjer, og dersom vi går ut i fra at det er en tekst som har blitt skrevet, så kan feltet også fortelle oss hva teksten handler om. Den andre dimensjonen er *relasjon*, og det er forholdet mellom de partene som deltar i kommunikasjonen som foregår. I denne oppgavens sammenheng er det mellom artikkelforfatteren og leseren. Den siste dimensjonen kalles *mediering* og handler om å identifisere den rollen språket og avisen spiller for å få frem meningen i teksten, i kontekst med den historiske settingen teksten/artikkelen ble

skrevet i (s.22). En retorisk tekstanalyse er da en fremgangsmåte for å tyde denne medieringsdimensjonen, og det er det som blir gjort her i denne oppgaven.

4.5 Empiri

Hensiktet med denne oppgaven er å studere endringen i den retorikken som to av de norske avisene bruker da de omtaler situasjonen i Nord-Korea. Jeg har blitt nødt til å begrense oppgavens empiri ettersom Korea ble delt opp i nord og sør i 1953 som et resultat av den siste krigen som startet der 1950. Dette ville bli et for stort omfang for en masteroppgave og derfor har tidsperioder blitt prioritert.

4.5.1 Valg av tidsperioder

Jeg har valgt å fokusere på to årganger (tidsperioder):

- 1994

- 2013

Grunnen til at 1994 er valgt er først og fremst på grunn av et regimeskifte i Nord-Korea. Landets «evige president, frigjører» og grunnlegger av hva Nord-Korea er i dag, Kim Il-Sung døde den 8. juli dette året. Dermed var en forhåndsteori om at dette året ville inneholde en del stoff i de norske avisene ettersom det muligens ville medfølge en hvis "dramatikk" rundt dødsfallet. Samtidig var 1994 et kritisk år for Nord-Koreas atom- og rakettprogram, noe hovedsakelig FN og USA ville få oversikt over. Dette ga også grunnlag for ytterligere diplomatisk spenning, noe som burde være aktuelt å skrive om i avisene.

Det neste og siste året er 2013, og det ble valgt for at situasjonen dette året er veldig lik den som var i 1994, selv om det er gått 19 år. Desember 2011 døde Kim Jong-Il og hans sønn Kim Jong-Un tok over styringen av landet og fortsatte som sin far og bestefar. Fra Jong-Un tok over i 2011 var det en periode der få nyheter kom fra/om Nord-Korea. Først i 2013 begynte det nye regimet å vise seg. Atomprøvespregninger og rakettoppskytninger som igjen ble dårlig mottatt av FN og USA, samtidig retter det mer fokus fra avisene om Kinas rolle ovenfor Nord-Korea. Dette året var lignende 1994 med at det var et regimeskifte som man var

spente på hvor ville lede hen, og at Nord-Korea igjen oppførte seg på en måte som mange andre ikke likte.

Selv om året 2011 var året der Kim Jong-Un tok over skulle det vise seg å være minimalt med aktuelle artikler å bruke som data, ettersom oppgaven hovedsakelig tar utgangspunkt i lederartikler. Få eller ingen lederartikler i begge aviser handlet i perioden 2011/2012 om Nord-Korea, denne perioden var preget av terroren 22. juli. I året 2013 var situasjonen i Nord-Korea meget kritisk og inneholdt mer interessante hendelser enn den ene som var i 2011, derfor ble 2013 valgt.

I 1994 var størstedelen av lederartiklene i begge aviser om EU-valget, men begge avisene ga også Nord-Korea en viss oppmerksomhet ettersom situasjonen var "het" der dette året.

4.5.2 Datautvalg

I forhold til denne oppgaven har jeg lest igjennom et stort antall forskjellige kilder, for til slutt å konsentrere meg om de to årene jeg har valgt ut. I oppgaven har jeg som nevnt valgt å fokusere på tekster fra Klassekampen og Aftenposten. Grunnen til at jeg har disse to avisene som kilder er fordi de opprinnelig var to partiaviser.

Klassekampen

Klassekampen startet opp i februar 1969 som en månedsavis, og som talerør for Sosialistisk ungdomsforbund (m-l). Avisens begynnelse var preget av amatørskap, aktivisme og politisk vinkling. Avisen var for mange et budskap som tilhørerne (bevegelsen, leserne og redaksjonen) ville ha fram, derfor arbeidet de stort sett med avisen på sin fritid. Avisen nektet å trykke statlige annonser, og partiledelsens budskap skulle føres inn i avisen uredigert. En av avisens hovedoppgaver var «å avsløre» sosialimperialismen som sakte skulle ta knekken på Norge. Avisens agenda var også å tale arbeiderens og massens sak; «Ein skulle ha stoff om *«massens liv og interesser»* og om sunne interesser i førebuinga til revolusjon og verdenskrig; jakt, fiske og friluftsliv.» (Brandal, 2010, s. 192) Klassekampen var nært knyttet til partiet Arbeidernes kommunistparti (AKP). Standpunkter som var diskuterbare, i offentligheten samt innad i partiet kunne også ses i avisen. Historikeren Nik Brandal bruker eksempelet om det omstridte regimet til Pol Pot i hans Demokratisk Kampuchea (Kambodsja) fra midten til slutten av 70- tallet. Klassekampen støttet Pol Pot til «eit godt stykke ut på 1980- talet»,

(Brandal, 2010, s. 192) og avisen har fortsatt ikke tatt noe oppgjør med dette omstridte synspunktet, i følge Brandal.

I 1991 ble avisen formelt sett uavhengig fra hovedeieren AKP. Etter det skulle ikke lenger Klassekampen være et rent partiorgan, nå var målet til de forskjellige redaktørene etter -91 å gjøre Klassekampen til hele venstresidens avis. I dag eies 20 prosent av avisen av partiet Rødt, denne andelen av aksjene arvet de av AKP i 2007 da partiet ble nedlagt. Blant andre eier Fagforbundet 15 prosent, det gjør også Klassekampens venner som er en organisasjon som arbeider for å støtte Klassekampen. Størstedelen av de resterende prosentene av Klassekampen eies av småaksjonærer (Brandal, 2010).

Aftenposten

Avisen som i dag er Norges største ble grunnlagt i 1860. Nesten helt siden den ble utgitt for første gang, til i dag har den hatt et stort nasjonalt omfang. Da avisen først ble grunnlagt av Christian Schibsted, var navnet Christiania Adresseblad, navnet ble endret til Aftenposten året etter (Engen, 2012). For Aftenposten spilte annonsene i starten en viktig rolle for driften. Etter hvert fikk avisen et godt renommé blant norske avislesere og ble etter hvert ledende på markedet på grunn av den bedre kvaliteten. Dette er noe Christian Schibsteds` sønn Amandus får æren for. Han innførte nye nyhetssaker, vinklinger og journalistiske kriterier som gjorde at avisen fikk et forsprang til andre norske aviser (Dahl, 2010).

Aftenposten fungerte som et talerør for Høyre, selv om Schibstedfamilien var eiere. Under andre verdenskrig var Aftenposten under tyskernes kontroll, avisens bytteannonser og nyheter ble i så måte styrt og diktert av nazistene. Avisen hadde gode opplagstall og fikk en betydelig vekst og fortjeneste under krigen. På grunn av all sin fremgang og fortjeneste under krigen ble Aftenposten pålagt å gi fra sitt overskudd til de avisene som hadde blitt lagt ned av nazistene. (Dahl, 2010, s. 25). Historikeren Hans Fredrik Dahl har en teori om hvordan det har seg at Aftenposten har dagens status: «... A-pressen har den oppfatning levd til denne dag at Aftenpostens opplagssuksess skyldtes at den fikk leve, mens andre ble nedlagt av okkupasjonsmakten.» (Dahl, 2010, s. 25).

Schibsteds største konkurrent A-pressen (Arbeiderpressen) det som nå heter «Amedia» er i dag Norges nest største mediekonsern. Siden slutten av 1800- tallet har de utgitt og prioritert arbeideraviser, og i starten var dette for å styrke den «politiske kampen til

arbeiderbevegelsen» (Amedia, u.å.). I 1966 overtok Aftenposten et konkurstruet Verdens Gang som de allerede trykket. Dahl antyder at det børsnoterte Schibstedkonsernet har den status de har i dag, hovedsakelig på grunn av reklame og annonser, som før. Men også fordi de ekspanderer ved å kjøpe andre store aviser og medieselskaper rundt om i Skandinavia (Dahl, 2010, s. 25). I dag trykkes bare morgenutgaven av Aftenposten, etter at aftenutgaven ble gitt ut for siste gang 20. desember 2012 (Engen, 2012). I sitt 150-årsjubileum i 2010 kunne Aftenposten feire at de var landets største avis med et opplagstall på 239.831 trykte aviser av morgenutgaven (Mediebedriftene, u.å.).

Altså: Klassekampen ble grunnlagt i 1969 av og for marxist-leninister og sosialister, og skulle senere kalle seg hele venstresidens avis. Aftenposten ble grunnlagt i 1860 som var en god stund før Klassekampen men likeså godt er den på motsatt side politisk, og den ble fra sitt utgangspunkt sett på som konservativ av noen og den var tilknyttet partiet Høyre. Disse to avisene er aktuelle i oppgaven også fordi de er to aviser som er populære. Det må nevnes her at det selvfølgelig er snakk om trykte aviser fordi nettavisen ennå ikke eksisterte i -94. Aftenposten er Norges mest solgte avis, mens Klassekampen er den avisen som øker mest per år. Derfor er det relevant og spennende å se hvordan de har over de siste 20 årene utviklet seg til å få disse statusene. Aftenposten hadde i 1994 et opplag på 279 965 aviser, og i 2013 var dette tallet 214 026, en nedgang men allikevel størst. Klassekampens opplagstall var i -94: 9 822 aviser mens en økning over denne perioden på 19 år sørget for at tallet i 2013 var 17648, som viser til den store prosentvise økningen (medienorge.uib.no,u.å.). Praktiske hensyn ble tatt i forhold til kildenes tilgjengelighet, i om de var tilgjengelig i a-tekst databasen eller ikke. Aftenposten 1994 og 2013 og Klassekampen 2013 var å finne i det digitale arkivet som var til rådighet. Klassekampens aviser fra 1994 var ikke å spore digitalt igjennom a-tekst, derfor ble disse gått i gjennom ved bruk av mikrofilm. Hovedsakelig er det kun disse to avisene jeg har forholdt meg til hele tiden, andre alternativer ble valgt bort før datasøket startet.

I forhold til valg av artikler, ble alt som hadde relevans til situasjonen i Korea samlet inn, alt av avisens egne artikler samt artikler fra Norsk Telegrambyrå. Før analyseringen ble det tatt en vurdering i at andresideartikler skulle prioriteres ettersom de vanligvis er ment som tydelige representasjoner av hva avisen først og fremst ønsker å fortelle leseren i den enkelte dags avisutgave. På grunnlag av dette kriteriet ble størstedelen av all innsamlet data lagt bort for å rette fokus mot lederartiklene. Med ett unntak, en av artiklene kommer fra

Klassekampen og er en artikkel med tittelen Fokus. Denne artikkelen er den eneste i oppgaven som ikke er en leder, eller en del av en lederartikkel.

En kort definisjon av en lederartikkel: «*Avisartikkel som står på fast plass, og som gir uttrykk for avisens standpunkt i en bestemt sak.*» (Lederartikkel, 2005). Ved å se på lederen i avisen kan man også forhåpentligvis se tendensen i hva avisen ønsker å fortelle, og om denne tendensen har endret seg i løpet av 19 år. I to aviser med forskjellig politisk bakgrunn. I et pressesamfunn som med tiden fra og med 70-80- tallet er i gang med en gradvis løsrivelse fra partiene. Da er disse avisenes ledere og hovedtrykk mest interessante og relevante for oppgavens problemstilling.

Valget av fokusartikkelen fra Klassekampen ble brukt for at den som nevnt ble trykt på avisens andreside, men den er også med i oppgaven for å skape en balanse i analysen slik at det ikke skulle bli alt for mange Aftenposten-artikler i forhold til de fra Klassekampen. Ettersom oppgaven hovedsakelig handler om avisenes uttrykk og lederne blir brukt hovedsakelig til å studere dette, så finner jeg fokusartikkelen i samme kategori, det er også en fordel at den er skrevet av en av avisens egne journalister. Artikkelen «Ungarn» fra samme avis samme år, 2013, handlet hovedsakelig om situasjonen i Ungarn som Klassekampen ønsket å rette fokuset mot. Men Nord-Korea ble i en stor nok grad brukt som eksempel og omtalt nok til at den vil bli brukt som kilde. Den siste utfordringen fra datainnsamling i 2013 årgangene, var også fra Klassekampen. Artikkelen ligger digitalt på nettet, men på a-tekst har de ingen definisjon av hvilken type de er, derfor har jeg brukt disse søkeordene da jeg har lett etter artikler i a-tekst: «Nord-Korea» og «Nordkorea», dette for kanskje også å få med enkelte skrivefeil. Ved å bruke denne digitale fremgangsmåten vet jeg ikke med 100 prosent garanti for at *alle* lederartiklene som handler om Nord-Korea har blitt samlet i oppgaven, selv om det var målet. Dette er fordi jeg ikke har kunnet bla igjennom hver enkelt avis manuelt som jeg kunne gjøre med Klassekampen -94 som jeg hadde på mikrofilm. Derfor må oppgaven stole på det digitale databaseprogrammet. Denne utfordringen gjelder begge avisene og de årgangene det har blitt hentet artikler fra.

Da det gjelder Klassekampen 1994 ble dette årets aviser gjennomgått i mikrofilm. Dermed ble året bladd igjennom manuelt. Ved å bla fra side til side i en avis gir mer nøyaktighet og muligvis en større garanti for at de fleste artikkelen som var aktuelle ble observert og tatt med i oppgaven. Men, igjen er det jeg som menneske som fysisk har bladd igjennom avisen på en

mikrofilm-skjerm og det kan være en faktor som spiller inn på 100 prosent garantien. På samme måte som ved de digitale søkene kan det være at artikler har blitt oversett eller ikke funnet på denne måten. Men av lederartiklene dette året skal nok det aller meste ha blitt observert.

Grunnen til at 2013 ble valgt framfor 2011 var at det førstnevnte året skulle vise seg å inneholde mer data om temaet og være mer interessant enn det andre. 2013 var innenfor de samme tematiske rammene som foregikk i 1994, slik at det er mer ideelt å bruke dette året som en kontrast. 2011 var kanskje året som regimeskiftet foregikk, men det var i 2013 nordkoreansk politikk skulle bli interessant igjen fordi situasjonen var på et lignende kokepunkt som i 1994. For denne oppgavens problemstilling var det ønskelig at temaene i tekstene skulle handle om det samme. Slik at man kan se avisenes tolkning av de samme sakene, seg i mellom, men også i forhold til seg selv nesten 20 år etter.

5. Retorisk tekstanalyse

Denne delen av oppgaven vil omhandle en retorisk tekstanalyse av de lederartiklene i avisene Aftenposten og Klassekampen utga i årgangene 1994 og 2013. Grunnen av at disse periodene er prioritert er først og fremst på grunn et tidsintervall på cirka nitten år som gjør at det er en relativ lang tidsperiode mellom årgangene, noe som kan føre til at vi kan se kontraster. Kan vi se hvor formet retorikken i lederartiklene er ut i fra hva som foregår i Nord-Korea og deres diplomatiske situasjon etter perioden fra -94 til -13? Hvilken ideologi man kan spore i avislederne ut i fra hva og hvordan de skriver om de ulike hendelsene? Finnes det en holdningsendring til Nord-Korea mellom årgangene? En annen faktor som gjør disse to årene og Nord-Korea som case er høyst relevant er at det er de samme diskusjonene og konfliktene som er de aktuelle. Tematikken som går igjen i artiklene er Nord-Koreas ambisjoner om et atomvåpenprogram som FN, IAEA og USA ikke synes noe om samtidig som at det foregår regimeskifter i Nord-Korea begge disse periodene. Som en innføring til hver periode vil jeg forsøke å gjengi hvordan situasjonen var i den perioden da det gjelder hva som foregikk i Nord-Korea, dette er for å sette artiklene i kontekst med samtiden de ble skrevet i. Materialet vil bli gjennomgått og presentert i kronologisk rekkefølge. Jeg vil benytte meg av de retoriske teoriene jeg har beskrevet tidligere i oppgaven til å analysere artiklene. De latinske termene slik som etos, patos og logos er sentrale i analysen og vil der det gjør seg mulig bli erstattet med norske ord som gir samme effekt, som karakter og rolle (Etos), Stemning og følelser (Patos) og leserens intellekt og vurderingstanke (Logos).

5.1 Nord-Korea

Alliansene de to koreanske landene inngikk med supermaktene etter Koreakrigen fikk innvirkninger på hvordan konflikten skulle utvikle seg i tiden etter, Nord-Korea allierte seg med Sovjet og Kina selv om sistnevnte ikke var en supermakt akkurat da. Mens sørkoreanerne allierte seg med USA. Ikke minst skulle dette virke inn på hvordan atomkonflikten i Korea kom til å se ut. Nordkoreanerne startet straks opp sitt atomprogram etter krigen, og i 1957 responderte amerikanerne på dette med å bringe sine atomvåpen til Sør-Korea i tillegg til forsvarsmissiler i tilfelle angrep. I 1958 inngikk Sovjet en avtale med Nord-Korea om å hjelpe de med å utdanne atomfysikere. De ga også nordkoreanerne en lett vannsreaktor til å starte opp det som ble kalt "Reactor One" i Yongbyon. Denne reaktoren skulle bli en av Nord-Koreas to viktigste, og mest omdiskuterte atomreaktorer senere i historien. Men i følge en av det norske

forsvarets rapporter skrevet av Bjørn Kraglund stolte ikke sovjeterne på nordkoreanerne og ga de denne "hjelpen" fordi de visste at denne reaktoren ikke kunne produsere plutonium til å lage atomvåpen ut av (FFI, 2014, s.22).

Gjennom 60-70-tallet ba nordkoreanerne Sovjet om nye reaktorer som det sårt trengte. Sovjet var ikke villige til å gi de disse før Nord-Korea var villige til å inngå i en ikkespredningsavtale. Ikke før i 1985 skrev de under på avtalen, men de fikk aldri noen reaktorer fordi Sovjet ville ha de til å være med på flere avtaler først. Det ville de ikke være med på fordi de på det tidspunktet allerede var i gang med å bygge en ny og enda kraftigere reaktor som skulle bli ferdigstilt om et år eller to (FFI, 2014). Dette var starten på "Reactor Two" som med sin tvilling skulle bli de sentrale reaktorene i IAEA og Nord-Koreas disputer senere i avisartiklene som skal analyseres.

I 1991 var det slutt på Sovjetunionen og samtidig måtte nordkoreanerne også se at sine allierte i Kina stadig orienterte seg til høyre og blant annet til USA og Japan. Dette førte til at Nord-Korea sto alene, og derfor måtte Kim Il-Sung endre taktikk for å forbedre sine internasjonale relasjoner. Det han da gjorde var å "dempe seg" militært slik at amerikanerne etter hvert trakk tilbake det de hadde av atomvåpen i fra Sør-Korea. Kim Il-Sung gikk så inn i en avtale med IAEA i 1992 som gikk ut på at nordkoreanerne skulle rapportere inn hva som ble produsert i atomreaktorene de hadde. Nord- og Sør-Korea gjorde det samme året også en avtale om at de begge skulle gjøre det som var i deres makt for å holde Korea atomvåpenfritt (FFI, 2014, s.23).

Men uansett ble det slik at IAEA i 1993 fikk mistanker om at Nord-Korea hadde jukset med rapportene de hadde levert inn. Det var hovedsakelig snakk om at det kunne være slik at nordkoreanerne bare hadde rapportert om halvparten av all plutoniumet de hadde produsert. IAEA ønsket derfor med FNs velsignelse å sende inspektører til de nordkoreanske reaktorene for å undersøke disse mistankene. Nord-Korea reagerte på disse anklagene med å trekke seg fra ikkespredningsavtalen i mars 1993. Kraglund forteller at det tar 90 dager fra man trekker seg fra avtalen til det er i gyldig (FFI, 2014, s.23). 89 dager senere etter lange forhandlinger med USA bestemte Nord-Korea å ikke trekke seg fra avtalen likevel. I mai 1994 fikk IAEA igjen mistanke om at nordkoreanerne hadde jukset med det samme de ble anklaget for tidligere. I frykt for at Nord-Korea forsøkte å snike til seg plutonium for å lage atomvåpen *krevede* nå USA og IAEA at inspektører skulle være tilstede på reaktorene for å observere at avtalen som ble inngått i 1992 ble overholdt. Den 13. juni 1994 trakk Nord-Korea seg fra alle

avtaler og forbindelser de hadde med IAEA. Selv om reglene innenfor avtalene de hadde inngått, som ikkespredningsavtalen med 90 dagers varsel og lignende saker fortsatt var gjeldene i IAEA og USAs øyne (FFI, 2014, s.23). Derav mange konflikter, noe vi vil se i artikkelanalysen senere.

5.1.2 Året 1994

Den koreanske halvøya var fortsatt en grense mellom den «frie verden» og kommunismen. En grense som var et resultat av den kalde krigen, en grense som i skrivende stund fortsatt eksisterer. Da Nord-Korea startet opp sitt første atomkraftverk i 1986 ønsket både Sovjet og USA at Nord-Korea skulle gå under det internasjonale atomenergibyrådet (IAEA) sitt oppsyn, slik at hva som foregikk på slike kraftverk kunne kartlegges og følges med på slik at man visste hva som foregikk i Nord-Korea, når det gjelder atomkraft og hva den brukes til. Starten av 1990-tallet var preget av forhandlinger og press på at nordkoreanerne måtte velge å følge IAEAs premisser og retningslinjer (Bluth, 2008. s.63).

1994 var året denne atom-konflikten nådde sitt kokepunkt. Nord-Korea nektet å finne seg i noen som helst avtale med IAEA. Og USA som følte seg mest truet dersom Nord-Korea skulle få tak i atomvåpen gikk derfor i bresjen og tok på vegne av FN hovedsakelig ansvar for å forhandle fram en avtale mellom partene. I mai 1994 som en del av militærøvelsen «Team Spirit» i Sør-Korea, plasserte USA en rekke «patriot» forsvarsraketter i Sør-Korea. Dette fikk konflikten med Nord-Korea til å eskalere ytterligere. Det nordkoreanske regimet truet da med å starte med å bruke atomkraften sin, samtidig som de fortsatt nektet IAEA noe som helst oversikt over hva de egentlig hadde, samtidig som IAEA ansatte stadig ble utvist fra landet (Bluth, 2008. s.73).

I juni 1994 var situasjonen på sitt farligste stadium. USA forsøkte å få til sanksjoner for å få stoppet det nordkoreanske regimet og deres «atomvåpenplan». Den amerikanske mobiliseringen for sanksjonering så ut til å bli til noe da de fikk erklæringer fra de andre landene som var innblandet i konflikten, om at dersom nordkoreanerne ikke endret kurs, ville disse landene være med på å sanksjonere mot Nord-Korea. Blant annet vurderte Japan å lage et forbud som gjorde at Nordkoreanere ikke kunne sende penger hjem. Dette ville få store økonomiske betydninger for hjemlandet deres. Sør-Korea støttet USA solidarisk fullt ut og fortalte at de var klare for sanksjonering. En stor betydning var det også at Kina antydte at de begynte å bli utålmodige av Nord-Koreas oppførsel (Bluth, 2008. s.74). Nord-Korea sendte da

ut en klar beskjed om at disse sanksjonene var en krigserklæring. I følge Bluth var det da hos USA under vurdering å angripe de kraftverkene som ble ansett av USA og IAEA som Nord-Koreas viktigste, i forhold til atomvåpen. Og samtidig å forflytte mengder av amerikanske styrker til Sør-Korea (Bluth, 2008).

Etter at president Clinton ble fortalt av sine eksperter om det potensielle antallet døde som et resultat av denne inngripen ville gi, begynte han sakte men sikkert å dysse ned alt snakk om en kommende krig. Dette hadde ingen innvirkning på nordkoreanerne. De ville fortsatt ikke inngå noen ny avtale med IAEA og samtidig å bryte de avtaler som tidligere var inngått (Bluth, 2008). Tidligere USA-president Jimmy Carter tilbød seg å dra til Korea for å få til en avtale som kunne i det minste bedre situasjonen. Hans gjennombrudd i forhandlingene kom under samtaler med Kim Il-Sung selv. Den nordkoreanske lederen fortalte Carter at Nord-Korea ikke var kapable til å lage atomvåpen, og at de trengte en kilde med tilstrekkelig strømemergi. Forhandlingen endte i Agreed Framework-avtalen (Bluth, 2008. s.76). Denne avtalen gikk ut på at nordkoreanerne skulle gi IAEA innsyn, og Nord-Koreas atomvåpenprogram skulle frysas og avsluttes. I gjengjeld skulle nordkoreanerne få olje og lettvanns-generatorer som skulle lage strøm, i stedet for de reaktorene som allerede var i bruk, fordi de kunne brukes til å lage våpen. President Clinton la godviljen til, og behandlet situasjonen som en «fortolkningsfeil» mellom partene. USA trakk tilbake planer om sanksjoner mens avtalen ble forhandlet. Jimmy Carter foreslo også for Kim Il-Sung et møte og en dialog med Sør-Korea (Bluth, 2008. s.76). Selv om Kim Il-Sung døde 8. juli, holdt avtalen fram og ble inngått den 21. oktober.

Det tok ikke lang tid før kritikken av Agreed Framework-avtalen kom. Flertallet av den politiske eliten i USA var kritiske med en gang, enkelte av republikanerne mente at Clinton viste feighet og rett og slett kjøpte seg en avtale, en fremgangsmåte de mente USA ikke kunne kjenne seg selv igjen i. Andre land og parter som var berørte av denne avtalen hadde ikke vært med på forhandlingene, derfor var de også misfornøyde med ulike betingelser. Den generelle kritikken til avtalen var det faktum Nord-Korea ble belønnet for å ikke oppføre seg ordentlig. Og at dette kunne sende signaler ut til andre stater som på lignende måter var «på kanten». Ved ikke å følge reglene, fikk det nordkoreanske styret nå til en slik avtale fordi USA ville ha dem til å følge reglene til FN og IAEA (Bluth, 2008. s.87). Selv om avtalen var forhandlet og klar skulle den vise seg at det var vanskelig for Nord-Korea allikevel å finne seg i, og iverksette de atomkraftreguleringene som IAEA ønsket å få på plass i landet. Og resten av 1994 var preget av diskusjoner mellom de største landene Kina, Sovjet, USA og FN om

Agreed Framework-avtalen var et smart trekk eller ikke. Med unntak av at nordkoreanerne stanset plutoniumproduksjonen i sine to største kraftverk i Yongbyon, ble aldri avtalen fullstendig fullført. Clinton-regjeringen fant også senere ut at Nord-Korea hadde jukset, og startet opp skjulte atomkraftverk andre steder i landet (Bluth, 2008. s.90). Og i desember 2002 ble atomreaktoren i Yongbyon startet opp igjen, og IAEA observatører ble igjen utvist (Bluth, 2008. s.117).

5.2 Analyser 1994

5.2.1 Artikkel 1

Klassekampen 29. januar 1994

IAEA i Korea

Dette er en lederartikkel, den er da mest sannsynlig skrevet av Sigurd Allern, som var ansvarlig redaktør i Klassekampen dette året. Artikkelen handler om det internasjonale atomenergibyråets tilstedeværelse i Nord-Korea. IAEA ønsket å få til avtaler med Nord-Korea om å observere nordkoreanernes atomkraftutvinning, og kartlegge produksjonen og hva kraften skulle brukes til. Teksten handler om at Klassekampen mener IAEA blir presset eller styrt av USA til å fokusere på Nord-Korea. Artikkelen nevner at enkelte andre land også ikke har inngått noen avtale med IAEA, men fordi Nord-Korea er i "USAs sikte" "presser IAEA villig" på. Dette er også hovedapellen i teksten slik jeg tolker det. Klassekampen antyder at USA er hyklerske, med tanke på at de selv har atomvåpen i Korea, og bruker IAEA som et virkemiddel mot Nord-Korea i konflikten. Teksten er skrevet i en enkel stil i to avsnitt.

Den innledende delen av artikkelen, dens innledning (exordium) lyder som følger:

Det internasjonale atomenergibyrådet (IAEA) - den sivile atomkraftlobbyen - driver USAs spill i Nord-Korea. IAEA handler på mistanke servert av CIA og amerikanske satellittfoto. Nord-Korea har derfor avbrutt forhandlingene med byrået for å snakke direkte med den ansvarlige for spenninga på Korea-halvøya, nemlig USA. USA er den eneste atommakta i området og den eneste med atomvåpen på Korea-halvøya under sine regelmessige militærøvelser. (Klassekampen 29.01.94)

I sin tekst vekker Allern patos hos leseren for å svekke USA og IAEAs karakter (etos). Han bruker forskjellige virkemidler for å få leseren til å føle at USA er urettferdige. Han sier aldri

at Nord-Korea er uskyldige i noe som helst i løpet av teksten. Men USA og IAEA er urettferdige mot nordkoreanerne. Følelsesfylte påstander som at IAEA driver USAs spill i Nord-Korea, og at IAEA handler på mistanke, servert av USA sender artikkelbudskapet i retningen av at IAEA ikke handler uavhengig. Allern forteller også om at Nord-Korea "ikke nekter IAEA inspeksjonsretten", og at de har fått inspisere bl.a. verkene i Yongbyon. "Men IAEA fører ulik praksis overfor ulike land og ulik praksis overfor de vestlige atommaktene og noen av de såkalte terskelstatene." (Klassekampen 29.01.94) Leserens logos kan ha en innvirkning på om effekten blir hva som er ment fra Klassekampens side.

Bakgrunnskunnskap, affekt og hvordan man selv velger å tolke den avgjør hva budskapet blir, men følelser (patos) blir vekket uansett ved disse skarpe påstandene.

Rent språkmessig bruker Allern et metafor som skal forklare det hovedsakelige budskapet i teksten: "IAEA driver USAs spill". Effekten er at leseren ser at USA styrer IAEA, muligens for å få innsyn og til å overvåke nordkoreanernes atomkraftprosjekt. Metaforen blir også brukt i å si at CIA har "servert" IAEA misstanke. Allern referer også til USA som den "ansvarlige for spenninga på Korea-halvøya" og skaper et enthymem. Om det er han eller om det er den nordkoreanske regjeringen som sier nøyaktig dette står som et åpent spørsmål.

Når man skal oppsummere denne teksten, så kan man si at Klassekampen forsøker å svekke USA og IAEOs etos omkring det som foregår på Korea-halvøya, ved å antyde at de handler ut i fra USAs interesser. Artikkelen lykkes i å skape følelser med sin kritikk til USA i denne teksten. I forhold til samtiden artikkelen ble utgitt som for så vidt fortsatt er veldig lik i dag, var ikke leserne, og kanskje heller ikke alle journalister fullt oppdaterte på det isolerte Nord-Korea. Dette gjorde at lederartikler som dette kunne i større grad forme folks oppfatning.

5.2.2 Artikkel 2

Aftenposten 19. mars 1994

Alle land mot ett

Artikkelen er av typen lederartikkel, den er da mest sannsynlig skrevet av Einar Hanseid, som var ansvarlig redaktør i Aftenposten dette året. Teksten handler om at atommaktene Russland og USA har gjort en avtale om at begge partene skal stenge av de reaktorene de har som produserer plutonium for atomvåpen. Artikkelens kjerne er i en litt ironisk kontrast til denne beskjeden, at Nord-Korea nekter å finne seg i å la sin plutoniumproduksjon bli kontrollert av

verdenssamfunnet. Teksten syn er hovedsakelig at nordkoreanerne ikke er villige til å gjøre avtaler om -, eller slippe IAEA til for inspeksjon, slik resten av verden på daværende stund begynte å gjøre. Aftenposten forteller i denne teksten at "diktaturet" Nord-Korea oppfører seg sta og står alene mot resten av verden. Og de antyder at ved at det nordkoreanske regimet, ved å oppføre seg slik har noe de skjuler for alle andre, men at de skjuler det dårlig. Teksten har tre avsnitt som er fordelt på innledning, en opplysningsdel og en hoveddel.

Hovedbudskapet ved denne lederen ser ut til å skape en negativ inntrykk av Nord-Korea. Det blir umiddelbart skapt en stemning rundt hendelsene det skrives om, og det som hendte i samtiden var at USA og Russland avtalte å stanse produksjon av plutonium til bruk i atomvåpen. Aftenposten legger all sin vekt på å forklare i denne tittelen på at Nord-Korea ikke ønsker å gjøre det samme. Allerede ved artikkelens tittel kommer dette til syne, "Alle land mot ett". Artikkelens innledning starter slik:

To internasjonale nyheter har kollidert denne uken: Først meldingen om at Nord-Korea igjen har sparket ben under FNs inspektører for atomvåpen - og deretter kunngjøringen om at USA og Russland har avtalt å stenge sine atomreaktorer som fremstiller plutonium for bruk i atomvåpen. (Aftenposten 19.03.94)

Her er det med en gang et par virkemidler gjennom bruk av metaforen. For det første er "kollisjonen" mellom det faktum at de fem største nasjonene er i ferd med avtale nedleggelse av atomvåpenproduksjon, mens Nord-Korea går stikk i strid med denne nyheten og sier nei til alt som har med at de må underlegge seg de samme reglene. Det andre er den metaforiske påstanden om at nordkoreanerne "sparker ben på FNs inspektører for atomvåpen", i dette tilfellet har det aldri fysisk vært noen ben som har vært borti hverandre, men Hanseid, bruker virkemidlet for å skape en følelse hos leseren om at Nord-Korea ikke vil være med på en løsning.

Videre i neste avsnitt er det brukt historiske eksempler for å sette saken i perspektiv, og på denne måten henvender teksten seg til leserens forståelses- og vurderingsevne hvis ikke også mottakerens empati. Her referer forfatteren til den første atombombesprenningen i 1945, og han skaper et bilde av hvor uhyggelig atombomben er. Før Hanseid legger til at "ettpartidiktaturet" Nord-Korea allikevel vil forsøke å lage sin egen bombe, igjen i kontrast til det "verdenssamfunnet" forsøker å få til på den samme tiden. Dette er fornuftsargumentasjon for å svekke Nord-Koreas posisjon i teksten fordi atomvåpen og diktatur er negativt.

Vi vil aldri kunne "avoppfinne" atomvåpnene. Allikevel har vi lov til å være optimistiske når verdenssamfunnet slutter opp om arbeidet for i det minste å legge dem inn under skarp kontroll. Men ett land går i utakt: Nord-Korea. Ekspertene og inspektører fra Det internasjonale atomenergibyrå (IAEA) i Wien måtte gi opp da de ville sjekke om nordkoreanerne "flyttet" plutonium og dermed jukset med sine regnskaper for dette råstoffet. Byrået i Wien er et FN-organ. Derfor kan saken nå gå videre til FNs sikkerhetsråd, med forslag om skarpe straffetiltak, i førsteomgang økonomiske, mot Nord-Korea. Skulle saken komme så langt, må det være en selvfølge at Norge gir full støtte til slike tiltak. (Aftenposten 19.03.94)

I denne siste delen av teksten, i dens konklusjon (conclutio), bygger forfatteren videre på kritikken mot Nord-Korea. På denne tiden i 1994 skjedde det da at nordkoreanerne viste ut IAEA forskere, dette refereres til i teksten. Den sentrale påstanden i dette avsnittet er at IAEA ekspertene ble kastet ut da de ville sjekke om Nord-Korea jukset med sine produksjonstall. Dette argumentet kan tolkes av leseren i den retning av at IAEA ble kastet ut fordi nordkoreanerne var redde for å bli tatt i juks. Artikkelen sier videre at dersom Nord-Korea fortsetter slik, vil FN bli nødt til å gå hardt til verks, og det gjennom økonomiske sanksjoner. Dette er i følge Aftenposten noe Norge selvfølgelig må støtte. I den historiske konteksten ledet USA an i en kampanje for å sanksjonere mot Nord-Korea. Forfatteren bringer frem følelser da han formidler hva USA har foretatt seg av forhandlinger og fair oppførsel mot Nord-Korea, men at amerikanerne ikke har fått noe velvilje tilbake. Mot slutten av teksten kan det virke som at Hanseid takker USA for arbeidet de har lagt ned så langt i denne prosessen:

Ingen kan her gjøre oss alle en bedre tjeneste med større tyngde enn amerikanerne. De fortjener full oppslutning - og får det. Men ikke fra Nord-Korea, som har klart å bli stående helt alene, uten allierte - i et allemotén. Dette er godt gjort, og meget avslørende, i dagens omskiftelige verden. (Aftenposten 19.03.94)

For å oppsummere denne patosfylte artikkelen, så kan leseren se og oppfatte at Nord-Korea kommer ut av teksten med en meget svekket og negativ karakter fra avisens side. Forfatteren har med sine påstander og virkemidler argumentert for hvorfor Nord-Korea står alene mot alle andre og at de mest sannsynlig har ondartede hemmeligheter og planer de ønsker å skjule for FN, IAEA og "verdenssamfunnet". Det står også åpent for leseren å tolke og vurdere hvem som er "verdenssamfunnet". USA blir hele tiden bygd opp av forfatteren gjennom artikkelen og står meget sterkt ved slutten av teksten, der USA blir så godt som hyllet på grunn av alt

arbeid de har lagt ned i sine forsøk på å mekle og forhandle til avtaler med det nordkoreanske styret. Avisen legger også igjen to kraftige politiske inntrykk i løpet av teksten i tillegg til disse punktene. For det første referer de til Nord-Korea som "ettpartidiktaturet i Nord-Korea". Og de ytrer seg i at hvis det internasjonale samfunn skal til med sanksjoner mot nordkoreanerne, så skal Norge fullt og helt delta i disse tiltakene. At Nord-Korea er et diktatur er jo for så vidt riktig. Men saken er den at Aftenposten skriver dette i sin lederartikkel, mens Klassekampen på sin side ikke ordlegger seg på denne måten. Dette er et eksempel på forskjellig bruk av retorikk, og vil bli tatt opp igjen i konklusjonsdelen.

5.2.3 Artikkel 3

Aftenposten 6. juni 1994

Nord-Korea

Artikkelen er av typen lederartikkel, den er da mest sannsynlig skrevet av Einar Hanseid, som var ansvarlig redaktør i Aftenposten dette året. Artikkelen handler om at nordkoreanerne fortsatt ikke vil gå med på å la seg inspisere av IAEA, og derfor blir situasjonen stadig mer anspent. Det nærmer seg iverksetting av sanksjoner mot Nord-Korea. Disse sanksjonene ser det nordkoreanske styret på som en krigserklæring. Teksten er fordelt på to avsnitt der det første avsnittet er en situasjon - og bakgrunnsbeskrivelse. Mens det andre er en konklusjonsdel med argument og påstander. Språket i artikkelen er enkelt og rett fram uten alt for mange retoriske virkemidler. Overskriften "Nord-Korea" er i seg selv enkel, men den kan også tolkes symbolsk gjennom at teksten til de grader skal handle om "situasjonen" Nord-Korea og det problemet Aftenposten anser de som.

Tekstens innledning er stemningsskapende, forfatteren lager et patos som får leseren til å føle at det er til alles beste at Nord-Korea gjør avtaler med FN og IAEA angående kontroll av plutoniumproduksjonen sin. Den første setningen i teksten; "Det går mot et farlig klimaks i den langtrukne konflikten om Nord-Koreas atomprogram."(Aftenposten 06.06.94), gir den opplagte assosiasjonen om at dette er en meget opphetet situasjon mellom de innblandede parter. Klimakset er farlig og dermed negativt. Hva klimakset faktisk består i, er opp til leserens tolkning. Videre kommer forfatteren med en påstand som svekker Nord-Koreas i teksten, om at det er ikke er noen bevis på at nordkoreanerne er kapable til å lage atomvåpen, men at så lenge de avviser IAEAs ønsker så er det tilsynelatende noe regimet skjuler. USA er

forkjemperen i denne saken gjennom FN, men selv om USA går i spissen er dette en situasjon som i et større perspektiv angår oss alle. Hovedbudskapet i denne delen er at Nord-Korea bør gå i samtaler med USA og åpne opp kraftverkene sine for IAEA-inspeksjon snarest.

I neste avsnitt står det: "At Nord-Korea legger all skyld på USA, er langt fra uventet. I en erklæring før helgen het det at dersom de økonomiske straffetiltak som nå er på tale blir iverksatt, vil Nord-Korea betrakte det som en krigserklæring." (Aftenposten 06.06.94). Her kan det spekuleres i hva "skylden" er. Sier forfatteren her at det er Nord-Korea som sier USA er skyldige i at det i det hele tatt er en konflikt og uenighet, fordi nordkoreanerne ønsker at USA skal la de få være i fred? Slik teksten kan tolkes som en hel figur, har teksten vært i mot Nord-Koreas oppførsel. Da det først tilegnes skyld i teksten er det Nord-Korea som skylder på USA, ut i fra tekstens generelle følelsesapell og budskap er dette et virkemiddel, igjen i bruk mot Nord-Korea. Som nevnt i starten av kapitlet i den historiske oppsummeringen, var USA på dette tidspunktet godt i gang med å få sentrale land i konflikten med på sanksjoner. Det faktum at USA gikk i bresjen for sanksjoner, blir utelatt fra teksten. Og da forfatteren forteller om nordkoreanernes utdeling av skyld og krigserklæringer, bidrar det enda mer til den negative holdningen til Nord-Korea.

"Nå skal man kanskje ikke legge for meget i hva som kommer fra verdens mest isolerte regime. På den annen side, nettopp fordi Nord-Korea til de grader befinner seg på siden av virkelighetens verden, er det fare for at det i en presset situasjon kan begå skjebnesvangre feilgrep."(Aftenposten 06.06.94) Slik nærmer teksten seg sin konklusjon ved å antyde at alt er mulig i denne konflikten fordi Nord-Koreas regime er potensielt uberegnelig. Nord-Korea kan nesten ikke få dårligere omtale i en artikkel enn hva som kan bli tolket ut i fra denne artikkelen. Det kommer også et paradoks ut av all elendigheten nordkoreanerne er kapable til å foresake, nemlig innblanding fra Kina. Avisen skriver at det ikke er det beste for Kina at Nord-Korea får tak i atomvåpen. "Derfor vil det i høyeste grad også være i Beijings interesse å få Nord-Korea til å innfri sine internasjonale forpliktelser." (Aftenposten 06.06.94) Altså bør Kina også nå bidra sammen med FN og USA til å få kontroll på Nord-Korea.

Som en oppsummering av denne artikkelen kan man tydelig se at Aftenpostens budskap er at Nord-Korea velger å gå i motsatt retning av det FN og USA ønsker. Helt spesifikt hvorfor sier forfatteren ikke, men antyder at Nord-Korea mest sannsynlig har egne planer de ønsker å følge i forhold til produksjon av atomvåpen. Forfatteren setter fokus på nordkoreanernes karakter og deres obstruksjoner overfor FN og USA for å skape stemning av usikkerhet i

teksten, for å på denne måten også appellere til leserens egen vurderingsevne basert på følelser og intellekt. Nord-Korea blir også i denne artikkelen svekket, de blir referert til av forfatteren som et kommunistregime som befinner seg på "siden av virkelighetens verden". Disse utsagnene er uansett negative.

5.2.4 Artikkel 4

Klassekampen 13. juni 1994

USA ut av Korea

Den neste artikkelen jeg vil analysere er hentet fra Klassekampen 13. juni 1994. Artikkelen er av typen lederartikkel, den er da mest sannsynlig skrevet av Sigurd Allern, som var ansvarlig redaktør i Klassekampen dette året. Artikkelens hovedsyn er at Klassekampen vil ha USA ut av Korea, og en slutt på all amerikansk innblanding i Øst-Asia og at det USA sin skyld i at det i det hele tatt er en konflikt der. Teksten er utgitt i en periode der USA var i føringen for sanksjoner mot Nord-Korea dersom nordkoreanerne ikke ville gå med på avtaler om atominspeksjoner med IAEA. Artikkelen tar tak i det de mener er USAs hykleri og begrunner dette. Teksten er derfor delt opp i to avsnitt, det første appellerer til leserens empati, og forsøker å skape en stemning av at USA handler feil, det andre avsnittet er Klassekampens argumenter og går ut på å svekke USAs karakter og til henvender teksten seg til leserens kunnskaper om temaet ved bruk av faktapåstander.

Overskriften «USA ut av Korea» henviser til budskapet i teksten, Klassekampen mener USA er grunn til problemene på Korea-halvøya derfor bør de trekke seg bort fra området. USA i overskriften kunne ha tilsvart en synekdoke, hvis man ser det i kontrast med den historiske samtiden. I realiteten var IAEA, FN og USA pådrivere for sanksjonering av Nord-Korea, i tillegg var det flere land som Japan og Sør-Korea som også gjerne ville innføre sanksjoner. Synekdoken er da USA i stedet for å ramse opp alle landene og organisasjonene innblandet. Men igjennom hele teksten er Klassekampen hovedfokus og argumentasjon satt til USA og deres oppførsel i Korea. Tekstens innledning i helhet står slik:

USA presser på for å innføre sanksjoner mot Nord-Korea. Grunnen er Nord-Koreas påståtte forsøk på å framstille atomvåpen. Nord-Korea er takknemlig objekt for administrasjonen i Washington fordi konflikten er en etterlevning etter den kalde

krigen og kommunistspøkelset er fortsatt salgbar politikk i USA. (Klassekampen 13.06.94)

Her står det med den gang at det er USA som presser på for sanksjonering. Dette forteller Klassekampen er på grunn av Nord-Koreas påståtte atomvåpenprogram. Her står det ikke hvem som sier at det er påstått, det er kun Klassekampens ordlegging her som gjør at dette er deres uttalelse og påstand. Denne setningen kan tolkes som at USA urettmessig forsøker å få til sanksjoner mot nordkoreanerne uten klart nok grunnlag. Ved å si dette svekkes USAs etos ved at de behandler Nord-Korea urettferdig i denne saken. Videre brukes metaforene «etterlevning» og «kommunistspøkelse» som virkemiddel til å forklare at den kalde krigen fortsatt eksisterer i Korea, og at amerikanerne fortsatt har en redsel og en skeptisisme til hva kommunismen er og har vært. Disse to er i følge Klassekampen to argumenter for at amerikansk innblanding i Korea har tendens til oppslutning hos folk og politikere.

Neste del av teksten handler om hvorfor Klassekampen mener USA bør komme seg ut av Korea. Disse fakta brukes som argumentasjon for å appellere til leserens logos og kunnskap for konflikten. At Klassekampen nevner bl.a. antall soldater og tilstedeværelse av atomvåpen fungerer som avisens begrunnelse til at det er USA som skaper uro i regionen:

Det fins 38.000 amerikanske soldater i Sør-Korea, i tillegg kommer fly- og flåtestyrker i umiddelbar nærhet – som blant annet disponerer atomvåpen i stort antall. Disse styrkene – og den åpenbare krigstreninga som nå foregår – som er regionens hovedproblem. Så lenge USA bruker sin militærmakt for å holde et militærpolitisk grep over regionen vil Øst-Asia forbli et uroområde. (Klassekampen 13.06.94)

For å oppsummere denne artikkelen i Klassekampen kan man se at deres syn på denne konflikten rundt Korea-konflikten hovedsakelig eksisterer på grunn av USA fremprovosering i bruk av politisk- og militær makt. I denne artikkelen gir Allern USA dårlig omtale i fordi de unødvendig setter et press på Nord-Korea. I følge Allern fordi USA ikke sitter med noe bevis på at nordkoreanerne faktisk er i gang med å lage seg atomvåpen. Da det gjelder Nord-Korea i denne teksten kommer de heller ut som offeret i teksten. Påstandene fra USA gjør ikke situasjonen deres noe bedre. At de blir utsatt for det presset de får av USA på grunn av en kald krig og frykt som ligger igjen i amerikansk politikk. Klassekampen er de imot USAs gjerninger i Korea i denne teksten.

5.2.5 Artikkel 5

Aftenposten 20. juni 1994

Atomstrid

Artikkelen er av typen lederartikkel, og den er nok da mest sannsynlig også skrevet av Einar Hanseid. Artikkelen handler om at Nord-Korea nå i følge Aftenposten setter i virke et atomvåpenprogram, og om tidligere USA president Jimmy Carter som nå har vært i Nord-Korea som diplomat og hatt samtaler med deres leder Kim Il Sung. I tillegg er fokuset igjen på hvilken stor tjeneste stormakten USA gir resten av verden, mens de andre stormaktene som Kina og Russland trekker seg vekk fra denne konflikten. Temaet i teksten er altså en atomstrid, noe overskriften til artikkelen gjør klart. Hovedapellen fra Aftenposten er igjen å fortelle leseren at i denne konflikten er det Nord-Korea som gjør ugjerningen og USA som tar tak i jobben for å gjøre verden til et bedre sted, i forhold til atomvåpen som problem. Teksten er fordelt på to avsnitt.

Nord-Korea har utløst en alvorlig internasjonal konflikt gjennom et program som tar sikte på å produsere egne atomvåpen. Skal verdenssamfunnet godta at en ny stat - og et lukket enmannsdiktatur - kaster over bord felles regler som skal hindre en ytterligere spredning av kjernefysiske våpen? (Aftenposten 20.06.94)

Slik lyder tekstens innledning. Og slik det kan tolkes sier Aftenposten at nordkoreanerne har startet en konflikt ved at de nå er i gang med et atomprogram. Denne uttalelsen blir en påstand. Videre stiller de et retorisk spørsmål, der leserens fornuft og logikk skjønner at svaret ikke er ja. Dermed sier avisen fortolket at de heller ikke finner seg i hva den nordkoreanske regjeringen driver med. I tillegg til spørsmålet som fungerer som virkemiddel -, er det inne i dette spørsmålet også et metafor, "kaster over bord" i denne sammenheng brukes som symbolikk i at Nord-Korea neglisjerer og forkaster reglementet samfunnet ønsker. En synekdoke brukt mange ganger er "verdenssamfunnet", det er ikke spesifisert hvem dette samfunnet er, men det kan tolkes som at det er størstedelen av verdens befolkning som også samtidig har de samme meningene om Nord-Korea og atomvåpen som Aftenposten har. Denne tropen blir brukt av forfatteren for å skape patos om avstand mellom "verden" og nordkoreanerne. I dette samme avsnittet blir det også benyttet en åpenbar metafor da forfatteren forteller at Nord-Korea har endret holdning, ved at de "suspenderer" sin underskrift fra de avtalene som er gjort med IAEA.

Videre i teksten forklares det hva som foregikk da Jimmy Carter pratet med Kim Il Sung. Hva de fikk til sammen, men artikkelen forteller så videre at denne konflikten ikke kan løses kun med at lovnader blir gitt. Det er viktig at løfter og avtaler blir opprettholdt og gjennomført av begge parter, helst av Nord-Korea. Etter Carters deltakelse i konflikten, går avisen i gang med å skape et inntrykk rundt Russland og Kinas rolle. Forfatteren skriver at det er skuffende at Russland har slik ambivalent oppførsel i denne saken. At Russland først gjør avtaler med USA om nedrustning i atomvåpen og produksjon av plutonium. Til at de nå "...nøler med å støtte USAs utspill for FN-sanksjoner." (Aftenposten 20.06.94). Med dette utsagnet skriver forfatteren negativt om Russland, deres karakter i teksten står nå svakt. Det samme gjelder Kinas rolle i artikkelen. Kineserne "...holder en beskyttende hånd over Nord-Korea.", skriver Hanseid. Dette er en patosfylt uttalelse med metafor som virkemiddel. Dette tolkes i sammenheng med at forfatteren skriver at Kina også skuffer slik som Russland, de tar ikke ansvaret som bør forventes av slike mektige stater.

Tekstens konklusjon ender med setningen: "Og vi i Norge må gi full støtte til USAs utspill - for i dagens verden er det bare amerikanerne som utviser virkelig lederskap i slike uhyggelige fellessaker." (Aftenposten 20.06.94) Aftenposten forteller altså her klart og resolutt sin holdning til hva som må gjøres. Sanksjoner mot Nord-Korea bør settes i gang og Norge må være med på disse. Norge kan ikke la USA kjempe denne kampen helt alene. Følelser blir satt i gang ved at denne "uhyggelige" saken nå er blitt en felles sak, ikke bare USA og FNs IAEA, men alles. Det ser ut som vi i følge Aftenposten bare kan takke USA for at ting ikke er verre en de er.

For å oppsummere denne artikkelen kan vi se at avisen skriver at regimet i Nord-Korea skal starte opp et atomvåpenprogram, samtidig som de trekker seg fra de konvensjoner og avtaler som har vært gjeldende så langt i prosessen. Dermed gjør de seg selv til en trussel for verdenssamfunnet slik artikkelen tolkes. Aftenposten omtaler Nord-Korea negativt i denne teksten. Det samme gjelder da Aftenposten skriver at Russland og Kina ikke gjør noe for å få kontroll på Nord-Korea. De to landenes karakter blir også kritisert i teksten. De som kommer godt ut hos Aftenposten er Jimmy Carter og USA. I løpet av teksten kan Carter og Il Sung's samtaler tolkes som en hendelse med god positiv verdi fra begge sider. Men artikkelen påpeker at disse samtalene med tanke på Il Sung's ord til Carter ikke har store effekten når *landet* Nord-Korea uansett handler som de gjør i det store bildet. Carter har fått til det han kan under samtalene og æres for det i teksten. Det samme gjør USA, de viser *virkelig* lederskap. Aftenposten gir USA med disse ordene en god status. Avisen kommer også med en politisk

oppfordring til Norges samvittighet, ved å ytre at Norge må sanksjonere med USA som artikkelens siste budskap.

5.2.6 Artikkel 6

Aftenposten 10. Juli 1994

Atomfrykt etter Kim Il-Sungs død

Artikkelen står uten en forfatter men er da mest sannsynlig skrevet Einar Hanseid ettersom han var ansvarlig redaktør i avisen på dette tidspunkt. Artikkelen handler om at Nord-Koreas grunnlegger og leder Kim Il-Sung er død. Hans sønn og arvtager Kim Jong-Il vil da mest sannsynlig overta makten i landet. Budskapet i teksten er at Aftenposten forteller at fremtiden til Nord-Korea nå er usikker. Den avdøde lederen førte landet sitt i nød, ved å fokusere på egen persondyrkelse og landets militærmakt resulterte dette i at folket fikk en sørgelig levestandard. Aftenposten stiller et åpent spørsmål ved Jongs-Ils overtakelse og om det vil gjøre Nord-Korea til et bedre sted for befolkningen. Kan Kim Il-Sungs død ha negative konsekvenser i forhold til Nord-Koreas relasjoner med andre stater? Et spørsmål som muligens blir besvart allerede i artikkelens tittel «Atomfrykt etter Kim Il-Sungs død».

Verdens siste regjerende stalinist har forlatt den politiske scene. Kim Il Sung's død minner oss om en person og et regime som gikk lenger enn noen andre i uhemmet persondyrkelse og blind ensretting. Prisen var et nordkoreansk folk som sank ned i armod, til en sjettedel av levestandarden i sør, og en stat som stilte seg bak forbrytelser som masse-attentater og bomber mot passasjerfly. Dette bør vi ikke glemme, når vi ved Kim Il Sung's død skal gjøre opp status over et liv - og se fremover mot det som nå kan skje på halvøya Korea. Den "Store Leder" i nord døde nettopp i det øyeblikk da nordkoreanere og amerikanere satte seg ned til en ny forhandlingsrunde i Genève, om Nord-Koreas omstridte atomprogram. (Aftenposten, 10.07.94)

Slik lyder tekstens innledning mens den egentlig summerer temaet til teksten i helhet. Det blir her lagt stor vekt på de grusomhetene Kim Il-Sung gjorde og at hans død skjedde på det tidspunkt da landet hans var i samtaler med andre om sitt atomprogram. Det er her utelukkede klart at Aftenposten vil leseren skal minnes på det negative Il-Sung gjorde som leder av Nord-

Korea. Det må nevnes at det nok ikke var mange positive saker å føre inn i Kim Il-Songs nekrolog. Som nevnt tidligere i analysen av artikkel 2 (5.2.2) bruker Aftenposten nettopp denne retorikken for å sverte Nord-Korea, der Klassekampen ikke gjør det. Videre formidler Aftenposten en stor skepsis til om de «atomsamtalene» som pågikk før hans død, og som nå har blitt suspendert. Avisen viser nå liten tro på at disse samtalene nå skal resultere i noe konstruktivt. Avisen utgir også sin konspirasjonsteori da de skriver: «For så lukket som Nord-Korea er for omverdenen, har vi all grunn til å være mistroiske overfor de offisielle meddelelser. Vi kan ikke utelukke at presidentens død også har en politisk bakgrunn.» Dette skaper et enda større inntrykk på leseren at det som forgår i Nord-Korea er skumle greier. Og at vi ikke på noen måte kan være sikre på hva utfallet ved denne hendelsen vil være.

Neste avsnitt handler om overtakelsen av makten. Aftenposten spekulerer i om det er Kim Jong-Il som vil ta over makten. Og at han er kjent for å være brutal og kompromissløs. Det vil være et problem ettersom Nord-Korea i disse atomsamtalene er nødt til å inngå kompromisser dersom en fredelig løsning skal bli til. Dersom det ikke blir noen løsning om Nord-Koreas atompolitikk vil vi stå ovenfor en utenrikspolitisk krise, fordi Nord-Korea da ønsker å gjøre seg selv til en atommakt. Den nye lederen av Nord-Korea vil da bli nødt til å finne seg i å gjøre kompromisser som gjør at landet lar seg bli overvåket. Teksten referer så til eksempelet der Nord-Korea i 1985 inngikk i en ikkespredningsavtale som de på ingen måte har etterkommet i følge Aftenposten. Dette eksempelet kan gi leseren en tanke om at selv om avtaler skulle bli inngått er det ingen garanti for at Nord-Korea vil gjøre det de avtaler denne gangen heller.

Som en avslutning runder artikkelen av med å håpe at Kim Il-Sungs død var av naturlige årsaker og at arvtakerne fører kursen i en litt mer positiv retning og ikke motsatt. Først og fremst ønsker Hanseid en positiv løsning på atomspørsmålene rundt landet, og senere rundt hele Koreas situasjon. Det er tydeligvis håp i tankene hos tekstens forfatter, fordi han avslutter med å skrive om en mulig gjenforening av Korea. Artikkelen håper på en gradvis mer positiv endring med sine nye ledere og bruker eksempler som Stalins Sovjet og Maos Kina som i følge journalisten fikk et «mykere» styre ved ledernes død. Skal dette også være tilfellet med Nord-Korea, er det mulighet for gjenforening mener artikkelen. En gjenforening vil skape videre nye makt- og interessekamper i Korea. Også Kina vil bli blandet inn i denne kampen ettersom de har en frykt for at Japan «og dets mektige næringsliv» får en alt for stor innflytelse på det asiatiske fastlandet. Dette er eksempler på store spørsmål som er blitt til da

et regimeskifte skal foregå i Nord-Korea. Situasjonen er spent og fremtiden er uviss i hele regionen.

5.2.7 Artikkel 7

Aftenposten 20. oktober 1994

Atomavtale

Dette er en lederartikkel, den er da mest sannsynlig skrevet av Einar Hanseid. Artikkelen handler om at Nord-Korea og USA mest sannsynlig kommer til å inngå en betydningsfull avtale dagen etter, om at nordkoreanerne skal slippe til FN-inspektørene der de ønsker og samtidig stanse produksjonen på atomanleggene de driver. I bytte skal de få en god del hjelp og bidrag tilbake. Hovedsynspunktet og budskapet i teksten er at Aftenpostens forfatter håper at avtalen holdes og fullføres slik at denne konflikten endelig kan settes en strek over.

Retorisk sett er hovedappellen rettet til leserens intellekt, der forfatteren bruker artikkelen mest til opplysning i at konflikten på i Korea nærmer seg et mulig gjennombrudd og en løsning. Teksten er fordelt på to avsnitt og har et lettfattelig språk.

I tekstens innledning forklarer forfatteren bakgrunnen til denne avtalen med at det de siste 16 månedene har vært kamp om å få Nord-Korea til å gå med på atominspeksjoner. Endelig har nordkoreanerne sagt seg villige til å inngå avtaler med FN og USA. Dersom de blir overholdt av Nord-Korea vil disse avtalene føre til en økt sikkerhet og oversikt når det gjelder verdens atomvåpen. Og dette er noe forfatteren legger sin vekt på, at det er *hvis* Nord-Korea skulle klare å holde løftene sine. Noe som må tas hensyn til i følge forfatteren fordi det nordkoreanske styret gjennom tiden har vist seg å være uberegnelige når det gjelder slike avtaler. Hanseid forsøker å bedre leserens inntrykk av Nord-Korea gjennom å skrive at dette er et gjennombrudd for nordkoreansk diplomati, men det bedre bildet av Nord-Korea endres fort ved at forfatteren antar at dette er fordi regimet måtte inngå denne avtalen fordi de har:

"...en mangel på det aller meste, en katastrofal økonomi og dermed et desperat behov for kapital og vestlig teknologi, må det ha vært avgjørende for Nord-Korea å prøve å bryte ut av isolasjonen." (Aftenposten 20.10.94), i tillegg til at de ikke har en særlig god status noe sted.

Artikkelens første avsnitt kan da konkluderes med at det er bra avtalen skal bli til, men det er fordi nordkoreanerne er kyniske og tar det som en siste utvei, fordi de må og ikke av godhet for en bedre verden.

Det neste avsnittet fortsetter der det andre slutter med at forfatteren begrunner Nord-Koreas kynisme i sine handlinger: "Trumfkortet har vært omverdenens frykt for atomvåpenspredning... Dette har Nordkoreanerne åpenbart visst å utnytte." Altså antyder forfatteren at Nord-Korea har startet opp sitt atomprogram for å skape seg en fordel slik at de kan komme til denne avtalen. Det legges til i teksten at det ikke er sikkert hvor langt nordkoreanernes atomvåpenprogram har kommet i prosessen. Men at når de går med på denne avtalen så går de også med på å "fryse" produksjonen i sine viktigste anlegg og la IAEA inspektørene få oversikt over disse. I gjengjeld skal Nord-Korea få nye produksjonsanlegg uten kostnader av Sør-Korea og USA. Dette skriver forfatteren som argumentasjon og fakta, altså bygger han opp sitt formale topos som blir til hans avrundning og konklusjon:

Går alt som det skal, vil avtalen bety at det går mot en slutt på den kalde krig også i Nordøst-Asia. Her utkjemperes den fremdeles, mellom to land på den delte koreanske halvøy og mellom Nord-Korea, Japan og USA. På noe lengre sikt vil avtalen forhåpentligvis også føre til bedre kontakt og nærmere samarbeide mellom de gamle fiender. (Aftenposten 20.10.94)

Tekstens siste påstander er nå at dersom Nord-Korea holder det de lover vil det bli slutt på den kalde krigen som fortsatt eksisterer i denne regionen. Denne delen av teksten er patosfylt av den grunn av at det her er muligheter for å avslutte en langvarig konflikt, uten at vi på forhånd vet hva som vil komme ut av denne avtalen. Virkemiddelet metonymi er også brukt da det skrives at den kalde krigen fortsatt "utkjempes", situasjonen er anspent og het, men det er ingen fysisk kjemping eller kamper noe sted, utkjempingen blir da nok brukt for at forfatteren ønsker å legge vekt på at det er et faktum at denne konflikten var virkelig og fortsatt ikke over. Tekstens siste setning er en antakelse om et mulig fredligere virke mellom de innblandede landene i konflikten. Dette bidrar til muligens å forsterke stemningen om håp og løsning for denne konflikten.

For å oppsummere artikkelen, kan den tolkes som at Aftenpostens hovedsynspunkt er at det er et ørlite håp i Korea. Som tekstens tittel er "Atomavtale", kan den ses på som symbolikk for at dette er avklart. Nord-Korea og deres karakter kan virke grei hos leseren. I løpet av teksten har nordkoreanernes kynisme og ignoranse for de andre partene blitt nevnt. Men ettersom de vil gå inn for denne avtalen vil det være en utelukkende positiv beslutning slik denne artikkelen ser ut. Men alt dette er relativt i forhold til om Nord-Korea holder sin del av avtalen, noe som er veldig usikkert. Teksten kan da tolkes som at Nord-Korea ikke har klart å

oppføre seg fram til nå. Og dersom denne avtalen skjer og dens innhold blir fulgt, vil ting snart bli bra i Korea.

5.2.8 Artikkel 8

Klassekampen 22. desember 1994

Amerikansk aggresjon

Artikkelen er av typen lederartikkel, den er da mest sannsynlig skrevet av Sigurd Allern, som i 1994 ansvarlig redaktør i Klassekampen. Artikkelen handler om at Klassekampen syns USA er for aggressive i hvordan de oppfører seg i Korea, og avisen tar tak i et nylig eksempel, der et amerikansk helikopter styrtet i Nord-Korea, en pilot døde og den andre ble tatt til fange, men forventes å bli løslatt. Sett i det store bildet ønsker Klassekampen USA ut av Korea, dette er artikkelens hovedsynspunkt. Teksten er delt opp i tre avsnitt. Teksten har som hovedfunksjon å sette USAs etos i denne konflikten.

Det første avsnittet retter seg til leserens refleksjon over hva som faktisk har skjedd i at et helikopter har styrtet, som tidligere nevnt. Det andre avsnittet står slik: "Helikopterstyrten er nok et eksempel på at det er USA som opptrer aggressivt i Korea. Dersom et nordkoreansk helikopter hadde falt ned over Sør-Korea ville nok reaksjonene vært helt annerledes enn i dette tilfellet." (Klassekampen 22.12.94) Her gjør forfatteren det helt klart at det er USA som er aggressive og kanskje også urettferdige i hvordan de opptrer overfor Nord-Korea. En antydning til at USA ikke driver "fair play" men gjør som de selv vil. Allern bruker som virkemiddel et eksempel i om det motsatte hadde skjedd, for å skape empati hos leseren. På denne måten kritiserer han også USA.

Siste avsnitt starter slik: "En forutsetning for en fredelig utvikling på den koreanske halvøya er at USA trekker sine styrker ut og overlater problemet med en delt nasjon til koreanerne selv." (Klassekampen 22.12.94) Denne påstanden kan tolkes slik at Klassekampen mener det er USA som er problemet i Korea. Trekker USA seg ut vil det gi Korea et bedre utgangspunkt og mulighet til å komme til en enighet sammen, enn at amerikansk aggressivitet skal være utgangspunktet for konflikten. I forhold til dette ser det ut som avisen mener det kun er koreanerne selv som kan løse denne striden. Ved dette utsagnet har forfatteren tro på begge de koreanske landene, mens han kritiserer USA.

Tekstens conclusio har igjen et nytt eksempel, og ender med et retorisk spørsmål; "I går styrtet et amerikansk fly over Sør-Korea. Må det falle ned nord for 38. breddegrad før et slikt standpunkt blir forstått?" (Klassekampen 22.12.94) Dette kan tolkes slik: Å skrive at et fly falt ned i Sør-Korea er å bringe fram det faktum at amerikanerne er så tydelig til stede militært i Korea. Og at USAs styrker er en unødvendig provokasjon fra deres side, så lenge det ikke er en "het" konflikt. USA var heldige med at det falt ned i Sør- og ikke i Nord-Korea, hadde det igjen skjedd kunne situasjonen eskalert til det verre. Skal man finne et svar på det retoriske spørsmålet kan man oppsummere artikkelen. Klassekampen ønsker ikke at det må komme til at enda et helikopter styrter i Nord-Korea, tilstandene er for farlige nå for at det skal skje. Det hypotetiske da er f. eks at nordkoreanerne går til angrep på amerikanske og sørkoreanske styrker fordi de har blitt presset nok, av USA. Klassekampens standpunkt som det her refereres til er at USA må ut av Korea.

For å oppsummere denne artikkelen går den ut i fra sin tittel "Amerikansk aggresjon", det er nettopp det den handler om. USA har tabbet seg ut ved at en av deres helikoptre styrtet i Nord-Korea og at en soldat døde og en annen ble fanget. Dette mener Allern er nok et eksempel på den aggresjonen USA fremviser i denne konflikten. Klassekampen har sett seg lei på USA i Korea og ønsker at de trekker seg ut slik at koreanerne kan komme til en løsning på egenhånd.

5.2.9 Artikkel 9

Aftenposten 28. desember 1994

Et gissel

Dette er også en lederartikkel som da mest sannsynlig er skrevet av Einar Hanseid. Artikkelen handler om at et amerikansk helikopter har blitt skutt ned i Nord-Korea, en pilot døde og en pilot ble tatt til gissel som nordkoreanerne skal bruke til å forhandle seg fram til en anerkjennelse fra USA. Tekstens hovedsyn er at kommunistregimet i Nord-Korea ikke er til å stole på og at de ikke hører hjemme noe sted.

Artikkelen innledes med at Aftenposten forteller at det nordkoreanske regimet har vist fram sitt gissel. Forfatteren gjengir et bilde av den amerikanske piloten som overlevde for å skape en emosjon hos leseren. De visualiserer og beskriver et foto; "Helikopterpiloten Bobby Hall løfter armene over et blekt ansikt på et fotografi..."(Aftenposten 28.12.94) . Dette er brukt

som et virkemiddel for å vekke empati hos leseren. Det kan tolkes da som at avisen ønsker skape en sympati og et positivt inntrykk, i denne grad til helikopterpiloten. Som nå blir holdt som gissel av Nord-Korea som de vil bruke som en del av forhandlinger med USA om anerkjennelse. I denne delen av teksten blir fokuset på dette, og ikke hvorfor helikopteret i utgangspunktet var innenfor den nordkoreanske grensen og ble skutt ned. Videre stemning blir skapt da forfatteren bruker ord som "overraskende" og "forbløffende" om Nord-Koreas oppførsel i denne situasjonen så vel som i hele konflikten.

Det neste avsnittet starter opp med å forklare mer spesifikt rundt helikopterstyrten. Der blir Nord-Koreas versjon framstilt som en vag påstand i at det nordkoreanske styret "hevder" at helikopteret spionerte, mens teksten er vinklet på den måten at amerikanerne "benekter" dette og kan ha siste ordet i denne saken i at "...helikopteret kom ut av kurs i dårlig vær." (Aftenposten 28.12.94). Denne informasjonen blir på denne måten vinklet i USA sitt favør.

"I håp om å få løslatt piloten er USA gått i forhandlinger med Nord-Korea, bare få uker etter at nordkoreanske diplomater kom til utenriksdepartementet i Washington - gjennom en sidedør - for å drøfte Nord-Koreas atomvåpenprogram." (Aftenposten 28.12.94) Symbolikken i metaforen her "gjennom en sidedør" er for tolkning. Det kan være at forfatteren mener det var litt overraskende at Nord-Korea ville gå inn i slike samtaler med USA, fordi det vanligvis går imot deres handlingsmåter og ideologi i resten av regimets diplomati, politikk og væremåte. Avisen avslutter artikkelen med dette utsagnet: "Det er viktig at gisselet Bobby Hall blir satt fri, også for nordkoreanerne selv. For det vil være lettere å stole på deres atomløfter hvis de unnlater å opptre som statlige gisseltakere av gammelt stalinistisk merke." (Aftenposten 28.12.94) Altså tar avisen standpunkt i og vinkler det som at den stalinistiske måten er feil måte. Og hva nordkoreanerne gjør er derfor feil. Nord-Korea har muligheten til å få gjort avtaler dersom de bedrer seg. I dette tilfelle ved å løslate gisselet de har tatt, slik man kan tolke denne artikkelen.

Som en oppsummering av denne artikkelen blir det først skapt et følelsesladd stemning rundt situasjonen det nordkoreanske regimet forårsaker. Inntrykket er at Nord-Koreas karakter blir svekket av forfatteren ved at det nevnes bakgrunn i stalinisme som ved resonering i artikkelen blir en negativ faktor. Og det antydes at Nord-Korea handler uaktsomt ved å skyte ned amerikanske helikoptre som uheldigvis er utsatt for storm, og tilfeldigvis befinner seg innenfor den nordkoreanske grensen. I tillegg er nordkoreanernes eneste håp for fred og ro at

de selv tar seg sammen og oppfører seg bedre. Ved å summere disse faktorene er den omtalen Aftenposten gir Nord-Korea negativ.

5.2.10 Oppsummering av perioden 1994

Aftenposten og Klassekampen hadde forskjellige meninger i forhold til hverandre i 1994, og brakte fram sine eksempler og argumenter for å begrunne dette. Gjennom analysen er det blitt mulig å se kontrasten mellom de to avisene. Aftenposten syns Nord-Korea oppfører seg ubehagelig mot sine motspillere som er FN, IAEA og hovedsakelig USA i atomvåpen-, og Korea-konflikten generelt. Mens Klassekampen ser på USA som hovedproblemet i denne konflikten gjennom sin provoserende militære imperialisme, derfor ønsker de at USA skal forlate Korea slik at koreanerne kan løse dette selv. Den endelige summeringen av avisenes retorikkbruk dette året vil komme i oppgavens konklusjonsdel. Nå skal hovedfunnene i artiklene fra 1994 presenteres.

Artikkel 1 er av Klassekampen, og er kritikk til USAs aggressivitet, eksempelet Klassekampen legger mest vekt på da er at USA bruker IAEA til å inspisere atomkraftverkene til Nord-Korea for å få en kontroll over de. USA vil ha oversikt over om Nord-Korea har atomvåpen eller har muligheter til å lage det.

I artikkel 2 og 3 ønsker Aftenposten at sanksjoner umiddelbart blir iverksatt mot Nord-Korea. Avisen argumenter at nordkoreanerne som gjentatte ganger gjør seg motvillige til å samarbeide med IAEA ved å nekte atominspektørene adgang til anleggene eller ved å utvise de fra landet. IAEA som Aftenposten påpeker er et organ av FN og ikke USA, og dermed motsetter Nord-Korea seg de verdiene for en sikrere verden når det gjelder atomvåpen som de fleste andre stater og nasjoner i verden ønsker seg. Aftenposten ser også at Norge helst deltar i sanksjoneringen.

I den 4. artikkelen kritiserer Klassekampen sanksjonsambisjonene til USA. Den kalde krigen er altså ikke over for USA sin del slik Klassekampen kan forstås. Og presset for en sanksjon mot Nord-Korea er sterkt fordi dette er per nå en politisk fremfor en militær konflikt. USAs arbeid for sanksjoner pluss deres sterke militære tilstedeværelse er en provokasjon ovenfor nordkoreanerne. Klassekampen ønsker en slutt på denne amerikanske aggressiviteten og dermed ønsker de "USA ut av Korea", fordi det er amerikanerne som er roten til konflikten der.

Som i artikkel 2 priser Aftenposten i artikkel 5 USA igjen for den innsatsen de gjør for verdenssamfunnet. Det store argumentet er samtalene mellom Jimmy Carter og Kim Il-Sung som måtte til da situasjonen nådde et av sine kokepunkter ettersom sanksjoneringstruslene til USA ble møtt som en krigserklæring av Nord-Korea. Aftenposten bruker hendelsene som et eksempel på USAs villighet og harde arbeid på å få til en fredelig avtale med Nord-Korea. Jimmy Carters samtaler med den nordkoreanske lederen er et av disse eksemplene på at USA ønsker en fredelig verden mens Nord-Korea tilsynelatende gjør alt de kan for det motsatte slik Aftenpostens tekst kan tolkes.

I artikkel 6 forteller Aftenposten at Nord-Koreas leder Kim Il-Sung er død og at landet går en usikker tid i møte. Det nordkoreanske folket lever allerede i nød samtidig som at lederskapet stadig er i atomdiskusjoner. Forfatteren skriver artikkelen i håp om at et regimeskifte skal føre til det bedre men at alt er svært usikkert da det gjelder Nord-Korea.

De to sistnevnte artiklene foregikk i juni, etter Carter og Kims samtaler ble forholdene mellom de to partene relativt roligere. Historiebøkene forteller at Kim fortalte Carter at Nord-Korea ikke var kapable til å lage atomvåpen med de ressursene de hadde, slik utgjorde de ingen direkte trussel for USA (Bluth, 2008).

Artikkel 7 ble skrevet av Aftenposten dagen før disse samtalene skulle ende opp til å bli en avtale, men ut i fra teksten ser det ut som at Aftenposten skal ha det til at dette ikke er kun en fredelig avtale mellom to parter, men en avtale som nordkoreanerne har fått til fordi de har ikke har oppført seg i henhold til USA og FNs ambisjoner. Tross det nordkoreanske styrets uberegnelighet vil det nå bli undertegnet en avtale i følge avisen takket være USA, som vil gi IAEA innsyn og Nord-Korea vil få ressurser til å skaffe seg energi fra enkelte av landene i konflikten. Det Aftenposten referer til er da det som senere ble kalt "Agreed Framework" (Bluth, 2008.), og slik teksten tolkes er denne avtalen en god forutsetning for en fredelig løsning i Korea, dersom det nordkoreanske styret overholder sin del av den.

Den 8. artikkelen er også den siste fra Klassekampen dette året, der blir nok en gang USAs tilstedeværelse i Korea illustrert, her er argumentet deres at et amerikansk helikopter styrtet i Nord-Korea der en pilot døde, mens en annen ble tatt til fange. Dette er nok et bevis for Klassekampen at USA oppfører seg aggressivt og avisen mener USA må trekke seg ut hvis det skal være noe håp om fred i Korea. Det blir ikke nevnt i denne teksten slik det blir i artikkel 9 av Aftenposten, at dette helikopteret ble skutt ned i Nord-Korea og at den overlevnende piloten ble tatt til fange. Aftenposten legger fokus på at Nord-Korea holder

piloten som gissel og at de bør slippe han fri. De argumenterer for at nordkoreanerne oppfører seg dårlig konstant ved å indirekte si at Nord-Korea er et kommunistisk regime uten menneskerettigheter, og at Nord-Korea må forsøke å avskaffe seg disse holdningene og fremgangsmåtene.

Klassekampen ser på helikopterstyrten som amerikansk aggresjon og muligens spionasje. Mens Aftenposten mener at det hendte på grunn av dårlig vær og som en ulykke. Det er altså en kontrast her i hvordan de to avisene her valgte å fremstille den samme saken.

Helikopterstyrten fungerer bra som en illustrerende hendelse som viser tendensen til den holdningen de to avisene har til hele situasjonen rundt Nord-Korea.

5.3 Nord-Korea 1995-2013

Dette er en kort historisk summering av hva som foregikk i Nord-Korea etter året 1994 til og med 2013:

I 2003 trakk Nord-Korea seg fra *Agreed framework-avtalen* de gjorde med USA i 1994. Fra og med da skulle de neste ti årene bestå av at Nord-Korea startet opp, og igjen fortsatte sitt atomvåpenprogram. Denne perioden skulle også inneholde en rekke trusler fra Nord-Korea om å angripe USA med langdistanseraketter som de i følge dem selv var i besittelse av. Etter Kim Jong-Ils død i 2011 tok hans sønn Kim Jong-Un formelt over som leder i april 2012. Samtidig den måneden sendte Nord-Korea opp en satellitt i sammenheng med feiringen av Kim Il-Sungs fødselsdag. Selv om denne oppskytningen ble mislykket, så ble forsøket allikevel dårlig mottatt av USA og FN og dermed kom trusler om nye sanksjoner fra dem. Videre på slutten av 2012 sendte Nord-Korea opp en langdistansemissil som regimet hevdet kunne treffe USAs fastland. Året 2013 startet med at FN satte sanksjoner ovenfor Nord-Korea ettersom de så det på som brudd av konvensjoner og som en provokasjon og trussel mot USA fra nordkoreanernes side, samt at de hadde forbud mot å drive missil- og rakettforskning. (Chubb, 2014)

I denne perioden ble det fra opponentene til Nord-Korea sin side lagt en større vekt på de manglende menneskerettighetene landet hadde. I følge rapporter ble Nord-Korea referert til som det landet i verden med minst frihet. Der folk stadig ble straffet for regelbrudd som ikke ville blitt ansett som regelbrudd noe helst annet sted i verden. Hvis folk ble tatt i å høre på sørkoreanske popsanger eller at de ikke hadde børstet støv av et bilde av den "store leder",

kunne dette være grunnlag for represalier. Det har blitt dokumentert at en av straffene den nordkoreanske regjeringen har for sine lovbrutere, kan være å sette de i arbeidsleire. Og der inne lever de under minimale kår, og i tillegg blir det utrettet ytterligere fysisk avstrafning innenfor gjerdene der, slik som voldtekter, tortur og henrettelser i følge Lankov (2013).

Det har også siden midten av 90-tallet blitt rapportert om at Nord-Korea har en "kronisk" matmangel. Og derfor er det sult og hungersnød i perioder. Den største av disse hungersnødene var i 1996-1999 der de maksimale estimatene for antall døde av sult går fra 2-3 millioner mennesker i et land som det i dag er 24 millioner mennesker. Nord-Korea fikk hjelp i form av bistand i denne perioden, men disse midlene ble i følge Andrei Lankov (2013) gitt til landets militære styrker og til de som allerede hadde nok, og ikke til de menneskene som faktisk var i nød og trengte det mest.

Til tross for humane kriser som nevnt kunne nordkoreanske medier i 2011 publisere en rangering over verdens lykkeligste mennesker. Denne listen viste at Kina var landet med de desidert lykkeligste menneskene i verden, mens nordkoreanerne kom på andreplass. Helt sist lå ikke overraskende USA og Sør-Korea. I følge Lankov er grunnen til at Kina lå øverst at nordkoreanerne på dette tidspunktet er klar over at i hvert fall kineserne har en bedre levestandard enn de selv. Propagandaen til Nord-Korea er også et eksempel på hva som har kommet mer i fokus da det gjelder hva utenforstående i dag vet om Nord-Korea (Lankov, 2013, s.56).

5.4 Analyser 2013

5.4.1 Artikkel 1

Aftenposten 13. mars 2013

Utpressing er noe som Nord-Korea behersker

Artikkelen er av typen lederartikkel, og er antakeligvis skrevet av Hilde Haugsgjerd som var sjefsredaktør i Aftenposten fram til august 2013. Artikkelen handler om at Nord-Korea gjennom sin tredje atomprøvespregning viser at de nok en gang vil gjøre som de selv vil, og gjør seg selv til en trussel for verdenssamfunnet. Denne artikkelen har også fokus på at det som har endret seg i denne konflikten er Kinas holdninger ovenfor nordkoreanerne. Tekstens hovedsyn er at Nord-Korea lever under Kinas nåde, og dersom det nordkoreanske regimet

skulle få tilegnet seg atomvåpen vil dette bli "siste dråpen" for Kina og Nord-Korea vil miste sin siste "allierte".

"Nord-Koreas tredje kjernefysiske prøvesprengning forsterker inntrykket av at lite har forandret seg, selv om landet har fått en ny leder. Den siste rest av forventninger til en ny kurs under Kim Jong- un forsvant under testingen av raketter før årsskiftet. Nå er det enda tydeligere at håpet om endring var dårlig forankret i virkeligheten."
(Aftenposten 13.02.13)

Slik lyder tekstens innledning. Forfatteren tar tak i fenomenet artikkelen baserer seg på. Altså atomprøvesprengningen. Standpunktet er klart; nordkoreansk atomprøvesprengning er negativt og det er skuffende at den nye lederen fortsetter i samme fotspor som sin far og bestefar. Ut i fra teksten kan det tolkes at forfatteren tidligere har hatt forhåpninger om at et regimeskifte ville bety et kursskifte i nordkoreansk atompolitikk, og tekstens innledning gir en antydning til skuffelse over Nord-Korea ved at dette håpet fra forfatterens side er ute. Forfatteren gir Nord-Korea dårlig omtale fordi de sørger at håpet for fred er ute, igjen. Videre for å videre argumentere for regimets ondskap, skaper forfatteren et patos da hun forteller at Nord-Koreas militære styrker prioriteres i forhold til folket som er "utarmet". Og at disse atomsprengningene paradoksalt nok skal fungere som en trøst i deres "trøstesløse tilværelse".

"For omverdenen er det noe deprimerende velkjent over det som foregår. Den nåværende lederens far, Kim Jong-Il, var en mester i å utnytte dette spillet til sin egen fordel. Han sørget for at Nord-Korea fikk både oppmerksomhet og økonomiske ytelser, gjerne i bytte med 'innrømmelser' som ofte var verdiløse." (Aftenposten 13.02.13) Denne delen av teksten nevner at denne situasjonen er velkjent, altså referer forfatteren til de tidligere konfliktene Nord-Korea har hatt med andre land da det gjelder deres atomvåpenanskaffelse. I dette nye avsnittet koples Kim Jong-Un til sin far i den måte at faren også brukte atomvåpnene som pressmiddel for å få goder fra de land som ønsket forhandlinger. Det blir rettet et fokus på hvordan det nordkoreanske regimet oppfører seg ignorant overfor andre land som ser på seg selv som mulige mål for nordkoreanske atomvåpen. I tillegg forsømmer den nordkoreanske regjeringen også sitt eget folk mener Haugsgjerd. Ved at forfatteren tar opp denne negative historikken gir hun leseren et dårlig bilde av Nord-Korea. Den siste delen av artikkelen forklarer dagens forhold mellom Nord-Korea og Kina. Det blir gjort rede for at Nord-Korea er "operasjonelt" i dag fordi de har Kina i ryggen, enn så lenge. Teksten argumenterer for dette gjennom å ta opp tre "hensyn" det nordkoreanske styret må rette seg etter dersom de skal få

videre bistand fra Kina. Disse punktene er at det ikke må oppstå en ny krig i Korea. "Beijing vil for en hver pris unngå at nordkoreanerne vikler seg inn i en væpnet konflikt som gjør at de må "reddes" av kineserne." (Aftenposten 13.02.13) Det andre hensynet er "stabilitet" der det hovedsakelig nevnes og antydes at Nord-Korea på grunn av sin politiske uberegnelighet, kan bryte sammen og dermed vil det som en følge av stor strøm av flyktinger til Kina skape en belastning for de. Det siste er tilbake til hvor artikkelen startet. Dersom nordkoreanerne skulle sitte på atomvåpen som de er kapable til å bruke mot andre land, er Kina imot dette, sier Aftenposten.

Teksten har fram til sin konklusjon bygd seg opp ved at denne situasjonen nå igjen nærmer seg et kritisk stadium. Dette ved hjelp av eksempelet at "Uansett kommer flere stater i det nordøstlige Asia og enda lenger borte til å sette fart på utbyggingen av sitt eget rakettforsvar." (Aftenposten 13.02.13) Dette kan tolkes som at forfatteren skaper en stemning av at situasjonen er i ferd med å eskalere og blusse opp igjen og at hvis Nord-Korea fortsetter i den stilen de gjør nå så er det fare for en het konflikt. Noe som blir mer sannsynlig dersom Nord-Korea også skulle miste sin støtte fra den kinesiske regjeringen. Forfatteren skaper en dyster stemning rundt situasjonen.

For å oppsummere denne artikkelen viser forfatteren skuffelse over at et regimeskifte og en ny nordkoreansk leder ikke har ført med seg merkbar endring ved den provoserende veien Nord-Korea går når det gjelder å styre landet samt sin atomvåpenpolitikk og diplomati. Det legges også til hvilken rolle Kina nå spiller i dette, som artikkelen nevner begynner Kina å se seg lei på uberegnelige Nord-Korea. Artikkelen antyder deretter at dersom ikke Nord-Korea oppfører seg vil Kina også snart stå opp i mot Nord-Korea. Omtalen Kim Jong-Un og hans regime får er negativ. Mens Kinas etos forblir nøytral, da man går i fra utgangspunktet om at Kina er Nord-Koreas "beskytter", til at hvis ting ikke merkbart forandrer seg vil det bli en slutt på dette, og Aftenposten ser på det som et virkemiddel for å komme videre i denne konflikten, slik artikkelen tolkes.

5.4.2 Artikkel 2

Klassekampen 13.februar 2013

Nord-Korea

Denne lederartikkelen er signert av Bjørgulv Braanen. Artikkelen handler om Nord-Koreas nylige atomprøvespregning som provoserer USA og Kina. Teksten går derfor ut på at Klassekampen gjenforteller hva Kina synes om dette og hva en Nord-Korea-ekspert har å si om situasjonen. Budskapet i teksten er å formidle en oppdatering på situasjonen i Korea som kan se ut til å bygge seg opp igjen. Artikkelen er fordelt på tre avsnitt der språket er enkelt og lett forståelig.

Det første avsnittet i teksten handler om bakgrunnen for artikkelen der det fortelles om at Nord-Korea har gjennomført en underjordisk atomprøvespregning og at nyheten ble dårlig mottatt av USA, FN og Kina. Da Klassekampen beskriver kraften i atombomben nordkoreanerne sprengte, virker det som at de forsøker å skape en følelse av at bomben ikke var fullt så farlig som den kraften USA sitter på. "Bombens sprengkraft anslås til mellom seks og sju kilotonn, omtrent halvparten av sprengkraften i de første amerikanske atombombene og betydelig mindre enn megatonnbombene som i dag finnes i de amerikanske og russiske våpenarsenaler." (Klassekampen 13.02.2013) Dette kan tolkes som en bagatellisering av den nordkoreanske prøvespregningen fra Klassekampens side, og som en kritikk til at USA skal ha monopol på atomvåpen.

Neste avsnitt i teksten handler om den kinesiske misnøyen med Nord-Koreas atomprogram. Det går fra at USA ser på hendelsen som "*høyst provoserende*" til at kineserne uttaler at de er "*Sterkt misfornøyd og resolutt imot*". Disse eksemplene er brukt som virkemiddel for å presentere at USA er imot, og at Kina også begynner å komme på banen fordi de ser tegn til at Nord-Korea heller ikke vil lytte til de. For å sette en strek under dette faktum legger forfatteren også til nok en hendelse som eksempel:

I en tale til FNs nedrustningsforum i Genève sa Nord-Koreas representant at hans land aldri vil bøye seg for resolusjoner mot landets atomprogram. Han sa at USA og deres følgesvenner tar feil hvis de tror Nord-Korea vil akseptere de urimelige sanksjonene mot landet. (Klassekampen 13.02.2013)

Det man kan tolke ut i fra dette sitatet er at Klassekampen vet at Nord-Korea ikke kommer til å bøye seg av. De vil stå på sine prinsipper, i tross av hva USA, FN eller Kina skulle forsøke på. Så lenge Klassekampen ordlegger gjengivelsen på denne måten, med ord som "følgesvenner" og "urimelige sanksjoner" uten at leseren vet at om dette er direkte sitat eller Klassekampens gjengivelse, så kan det også ses i kontrast med eksempelet avisen brukte i starten med at Nord-Koreas bomber ikke var i nærheten så store som USA sine. Altså kan dette tolkes i en viss grad som at Klassekampen føler Nord-Korea blir utsatt for et hvis unødvendig press.

I det siste avsnittet bekreftes dette presset. Klassekampen bruker en Nord-Korea-ekspert til å forklare situasjonene. Han kan fortelle at Nord-Korea føler seg nettopp presset, "... urettferdig behandlet og truet av omverdenen" (Klassekampen 13.02.2013) Og at de handler som de gjør er et "logisk og rasjonelt" resultat av hva de selv føler de blir utsatt for. Videre argumenterer eksperten med at Nord-Korea aldri har blitt tilbudt noen fredsavtale og at det formelt sett fortsatt er en krig i Korea, og at situasjonen er som den er nå på grunn av en seksti år gammel våpenhvile. Eksperten legger så vekt på at det er USA sin oppgave å få til en fredelig løsning på denne konflikten og at dette er gjennom at de selv må endre filosofi, de kan ikke lenger presse på den måten de gjør men de må som eksperten sier få mer empati i forhold til Nord-Korea. Og når det gjelder til Kinas "trusler" så nevner eksperten at dette kun blir en dobbeltmoralisk symbolpolitikk som ikke kommer til å løse noe, men muligens kun forverre situasjonen for den nordkoreanske befolkningen. "Så lenge Kina med 100 prosent sikkerhet ikke vil tillate et regimesammenbrudd i Pyongyang,..." (Klassekampen 13.02.2013), sier Nord-Korea ekspert Geir Helgesen.

For å oppsummerer analysen av artikkelen kan det se ut som at Klassekampens hovedbudskap er å legge frem og begrunne hvorfor Nord-Korea handler som de gjør. Klassekampen forsvarer ikke handlingene, men avisen utgir sin teori om hvorfor Nord-Korea handler som de gjør for å gi leseren et empatisk etos for Nord-Korea. Omtalen Nord-Korea får i teksten forblir nøytral, det er galt å utføre atomsprengninger men nordkoreanerne gjør det fordi de føler de blir truet opp i et hjørne og at dette er siste utvei. For å skape en sterkere appell med artikkelen har de fått tak i en ekspert som fungerer som virkemiddel i teksten, og beskjednen blir sterkere når eksemplene og argumentene blir presentert av en ekspert. Om Kinas etos har en endring i løpet av teksten er relativt. Da det skrives at de nå har gitt advarsler til Nord-Korea om at de ikke syns utviklingen går riktig vei, som i at de begynner å se seg lei på nordkoreanske uttalelser og handlinger. Det er uklart hva Klassekampen direkte mener i

forhold til dette ved å se på teksten. Eksemplene er da Kina blir sitert av Klassekampen med misnøyekommentarene som nevnt tidligere, uten at avisen føyer noe mer til teksten enn dette. Da kan det tolkes at Klassekampen forholder seg nøytrale til de kinesiske uttalelsene. Men til slutt kommer artikkelen til sitt conclusio om at Kineserne er dobbeltmoraliske, avisens begrunnelse er at deres utspill om at de er lei oppførselen til Pyongyang er i kontrast med at Kina aldri vil la Nord-Korea falle uansett, i følge avisen og ekspertene. Denne dobbeltmoralen setter Kina i et dårlig lys.

5.4.3 Artikkel 3

Klassekampen 14. februar 2013

Forbrytelse og straff

Denne artikkelen står på side to i avisen og forfatteren av denne kommentarartikkelen er Peter M. Johansen som var journalist i Klassekampen. Artikkelen er av typen "Fokus", nettopp fordi det er det den er ment for å sette. Teksten fungerer som en rapport over hvordan situasjonen er i Korea akkurat da, om hvordan de forskjellige landene i konflikten forholder seg til hverandre. Budskapet i teksten er at forfatteren setter fokus på at USA må endre metoder for å oppnå en fredlig løsning, med mindre amerikanerne bruker denne konflikten som et spill for å manipulere økonomiforholdene i Øst-Asia. Teksten har ti avsnitt som er fordelt på tre hovedpunkter, bakgrunn for saken, situasjonsrapporten og til sist "løsningen" som konklusjon. Teksten tar i bruk ord og referanser som ikke er i bruk i dagligtalen, et eksempel kommer her:

Politikken ovenfor Nord-Korea er en dårlig roman som ville fått Fjodor Mikhailovitsj Dostojevskij til å vri seg i smerte. Kina følger med på ferden, men er usikre på hvem som innehar rollen som Raskolnikov, og leter etter et brudd som kan føre prosessen inn på et mer fruktbart spor. (Klassekampen 14.02.13)

Tekstens innledning forsøker å lage et patos der den referansen er den russiske forfatteren Dostojevskij og den fiktive karakteren Raskolnikov fra Dostojevskijs bok med tittelen nettopp, "Forbrytelse og straff" likt tittelen til denne artikkelen. Undertegnede har ikke lest denne romanen så dypere tolkning av kontekst i forholdet mellom denne referansen og teksten i artikkelen vites ikke. Men uansett så bruker Johansen dette som et virkemiddel for å skape en stemning i teksten, muligens med den hensikt i å gjenspeile at situasjonen på Korea-halvøya er kaotisk og at de forskjellige politiske og diplomatiske partene i konflikten har en

dynamikk som fungerer dårlig, og dermed mangler en flyt som muligens en Dostojevskij-roman ville hatt. Det kan nok ikke forventes at alle lesere av teksten skal forstå denne referansen.

I neste avsnitt bruker forfatteren eksempelet som virkemiddel for argumentasjon. Eksempelet han viser til er at mens FN og deres sikkerhetsråd den siste tiden har fokusert på å straffe Nord-Korea for at de satte opp en satellitt, og prøvesprengte en atombombe, "...gjorde Sør-Korea sitt tredje forsøk på å sette en satellitt i bane siden 2009." Forteller Johansen, samtidig som han legger vekt på at dette ikke gjorde store oppslag i verdenssamfunnet. Dette eksempelet bruker journalisten for å legge vekt på at den må være forståelig at Nord-Korea ser på dette som nok en provokasjon.

For å fortsette videre med argumentene Johansen har for å gi leseren et negativt bilde av FN og ikke minst USA er den militære provokasjonen USA stadig framstår som i forholdt til Nord-Korea. Det nevnes at USA fortsatt har 30000 soldater i Sør-Korea og "Nylig holdt USA og Sør-Korea nok en militærøvelse opp under armhulen på Nord-Korea. USA er de eneste som bringer atomvåpen til Koreansk jord og farvann." (Klassekampen 14.02.13) I tillegg til at dette eksempelet forsøker å fremstille en forståelse av hvorfor Nord-Korea føler seg truet, legger Johansen også til et metafor som virkemiddel for å forsterke dette ytterligere. Ved å fortelle at denne militærøvelsen foregikk i armhulen kan tolkes som symbolikk i at USA er ubehagelig og unødvendig nær Nord-Korea.

De neste avsnittene er brukt på å vise til forholdet mellom Kina, Nord- og Sør-Korea. Det Johansen skriver er at når USA for eksempel har sendt "bannbullen", altså bannlyst Nord-Korea slik ordet kan forstås i kontekst, så ser sørkoreanerne i følge en undersøkelse Klassekampen viser til, mest nå på Kina og Beijing som deres viktigste allierte, og ikke USA. Dette kan ha grunnlag i Kinas nyere holdninger ovenfor Pyongyang og høyrenasjonalismen i Japan, og selvfølgelig også de økonomiske årsakene. I tillegg nevnes at kineserne også styrker økonomien i Nord-Korea ved å sette inn selskaper som bidrar. Forfatteren gir altså Kina et godt etos i denne teksten. Slik teksten tolkes bidrar Kina så godt de kan for å holde en positiv balanse i Korea, økonomisk og diplomatisk. For å ytterligere begrunne dette henviser Johansen til rapporter om at færre enn før sulter i Nord-Korea og færre flykter derfra (Klassekampen 14.02.13). Dette er en god faktor som skaper positivitet for Kina sin del, dersom de er hovedgrunnen til dette, noe teksten antyder.

Videre da det angår Sør-Korea i teksten blir det skrevet at det er på det økonomiske nivået den største trusselen ligger dersom Nord-Korea skulle "klappe sammen". Sør-Korea vil ikke tåle den økonomiske belastningen som vil oppstå dersom de måtte ta over Nord-Korea forteller Johansen. En annen ting teksten forteller er at Sør-Korea ikke bør bekymre seg for atomangrep fra Nord. Dette blir som at (Nord-) Korea bomber og skader seg selv sett fra koreanske nasjonalisters synspunkt, slik teksten tolkes. Det nordkoreanske styret bruker atomvåpentrusselfen som forhandlingsobjekt og for å tilegne seg den respekten det gir, skriver Johansen.

Tekstens konklusjon går tilbake til USA og viser til at det er de som er roten til konflikten. Og dersom USA ønsker å vise at de vil ha fred, må de for hele Koreas skyld revurdere sine metoder om forbrytelse og straff, som referanse til tekstens tittel og til Dostojevskij. Men artikkelen heller til slutt mer mot den versjonen om at USA til syvende og siste er i Korea for egen vinnings skyld og at de på lag med Japan bruker Sør-Korea som en brikke i sitt spill mot Kina og deres økonomiske politikk (Klassekampen 14.02.13).

En oppsummering av artikkelen: Alt av sanksjoner og straffer vil forkludre situasjonen i Korea mer. Dermed får USA det stadig som de vil, og *det* er denne artikkelens hovedbudskap. Kina gjør mer nå for hele Koreas beste enn de til nå har gjort i konflikten og det mener Klassekampen er positivt. De koreanske landene blir ikke satt i noe bestemt lys i teksten. De blir fremstilt som ofrene i saken, og det skapes en frustrerende stemning for å belyse det. USA er problemet for spenningen og slik avisen antyder er det de som i det store bildet begår forbrytelsen i Korea.

5.4.4 Artikkel 4

Aftenposten 2.april 2013

Nord-Korea krever å bli respektert - og fryktet

Denne lederen ble nok skrevet av Hilde Haugsgjerd sjefsredaktør i Aftenposten denne tiden. Artikkelen handler om som tittelen tilsier; at Nord-Korea gjør sitt for at de skal bli respektert av omverdenen, dette ved å sende trusler mot andre og budskap om at de ikke vil bøye seg for noen. Hovedbudskapet i teksten er å sette fokus på Nord-Korea som et ustabil regime det er vanskelig for andre parter som USA, Sør-Korea og Kina og forholde seg til. Derfor må de nevnte statene forholde seg behersket slik at situasjonen forblir under den relative kontrollen

den er i nå. Hvis en liten eskalering skulle oppstå kan konflikten fort komme ut av kontroll, og med en ustabil motpart som Nord-Korea er det ikke mulig å spå hva utfallet kan bli. Teksten er på tolv avsnitt fordelt på to temaer: Nylige utspill fra Nord-Korea som er bakgrunn for at denne saken igjen er på agendaen. Og hvordan alle statene innblandet oppfører seg og bør oppføre seg.

Tekstens innledning lyder slik, og referer til historien på denne måten:

En jevn strøm av trusler fra Nord-Korea har dannet et dystert bakteppe for nyhetsbildet i påsken som vi nettopp har lagt bak oss. Når rekken av dramatiske utspill likevel ikke har utløst noen panikk, skyldes det at regimet i Pyongyang bestandig har hatt en språkbruk som er i en klasse for seg.

Nå har Nord-Korea i tillegg en ung og uerfaren leder, Kim Jong-un, som har et betydelig behov for å vise at han er verdig til å føre arven videre etter sin far, Kim Jong-il, og sin bestefar, statens grunnlegger Kim Il-sung. Usikkerheten gjør forholdet mellom de to koreanske statene mer uforutsigbart enn tidligere. Omverdenen kan aldri være helt sikker på at alt bare er overdrivelser og tomme trusler. (Aftenposten 2.april 2013)

Her bruker forfatteren negative ord som dystert, dramatisk og uforutsigbart. Disse setter en stemning hos leseren i assosiasjon med disse ordene og at situasjonen i Korea er dyster og negativ. Den historiske referansen vi kan kjenne igjen ved å summere dette sitatet, er at lederne av Nord-Korea alltid har vært offensive i sine uttalelser har det oftest vist seg å være kun trusler og retorikk. Denne gang er det dagens leder Kim Jong-un som følger den samme stilen som sine forgjengere. Men det faktum at han er fersk som leder gjør at situasjonen i dag er mer uforutsigbar enn før. Slik denne delen av teksten kan tolkes gir Haugsgjerd de nordkoreanske lederne kritikk ettersom det er de som stadig er roten til ustabiliteten i Korea.

Videre fortsetter teksten med gjengi hva som igjen har fått denne konflikten aktuell, det blir nevnt den tredje atomprøvesprengningen som Nord-Korea har blitt straffet av FN for gjennom sanksjoner. Og at Nord-Korea har truet USA med å sende langdistanseraketter til deres fastland. Dette er enkelte av de eksemplene journalisten bruker som virkemiddel til å rette fokus ved at Nord-Korea skaper uroen. "Gjennomgangstemaet for alle truslene er at det nordkoreanske atomprogrammet har uerstattelig verdi og at ingen ofre er for store for å

beskytte det." og "Ingen bør tvile på Nord-Koreas offervilje. Slagordet «militæret først» har lenge sikret forsvaret ressurser som ellers kunne ha gått til å løfte befolkningen opp fra et nivå der mangel på mat og andre nødvendige varer er en del av hverdagen."(Aftenposten 02.04.13) Disse to påstandene setter et ytterligere trykk på hvordan Aftenpostens leder vil fremstille Nord-Korea. Det nordkoreanske regimet blir utelukkende fremstilt som kyniske og som et tyranni som setter det militære framfor hva som helst annet selv om det handler om at et folk sulter og lider.

Videre forteller journalisten oss at Nord-Korea i utgangspunktet oppfører seg som de gjør på trass, uten å legge noe mer i hvorfor de truer andre. Slik lyder den delen:

Likevel virker det som om en del av truslene er totalt løsrevet fra virkeligheten. Det finnes for eksempel svært få som tror at Nord-Korea virkelig har teknologi og utstyr som gjør det mulig å treffe mål i USA med en atombombe. Ordene blir stående som et uttrykk for en ekstrem trass mot alt og alle. (Aftenposten 2.april 2013)

Denne delen er vag og kan tolkes i mange retninger. Haugsgjerd spesifiserer ikke hvem som syns truslene virker løsrevet, hun går heller ikke dypere inn i hvilke "deler" av truslene som det er hold i eller ikke, enn det hennes eksempel viser til. Og i kontekst med artikkelen kan dette sitatet tolkes som at Aftenposten mener at Nord-Korea uprovosert sender trusler til USA. Noe som gjør det vanskelig for USA og Sør-Korea å vite hvordan de skal forholde seg til Nord-Korea.

En annen side ved dette reflekteres i neste avsnitt der det blir antydning at sørkoreanerne ikke bør engste seg for mye over å bli angrepet av Nord-Korea. Et uprovosert Nord-Korea vil ikke på eget initiativ angripe Sør-Korea. Men dersom det hender noe uforutsett som kan starte en "kjedereaksjon" kan gi konsekvenser i en stor skala. Derfor har Haugsgjerd også en oppfordring til de to-tre større statene i konflikten. "Stormaktene bør føle en sterk forpliktelse til å dempe spenningen" (Aftenposten 2.april 2013) skriver hun, uten å gå stort mer inn på hva disse statene bør gjøre for at situasjonen kan dempes. Bortsett fra at Kina har en større egeninteresse i saken ettersom det nok ikke er ønskelig for de å ha en "internasjonal konflikt" som dette i deres nærområde, i følge teksten. Altså kan dette tolkes i den retning av Aftenposten gir Kina nå hovedansvaret nå, for å "dempe" situasjonen.

En oppsummering av denne artikkelen kan bli at Aftenposten mener Nord-Korea fungerer like dårlig i dag som før, gjennom å ignorere eget folk og andre staters diplomatiske ønsker. Nordkoreanerne tar de anledningene de får til å komme med tomme trusler som vanlig. Men ingen av motpartene til Nord-Korea kan være helt sikre på at det er tomme trusler, og derfor må alle parter også trå varsomt i denne konflikten, ettersom den minste gnist kan være en utgjørende faktor for en unødvendig eskalasjon i Korea-konflikten. Aftenpostens hovedappell i denne artikkelen er å kritisere Nord-Korea og samtidig få fram at de er en trussel.

5.4.5 Artikkel 5

Klassekampen 3. april 2013

Ungarn

Bjørgulv Braanen er forfatter av denne lederen. Artikkelen handler hovedsakelig om at Klassekampen tar et oppgjør med det de synes de fleste nyhetsmediene ignorerer den høyreorienterte ungarske regjeringen, og problematikken avisen mener dette styret utsetter sitt folk for. Klassekampen går hardt ut mot det ungarske folkets politiske prioriteringer og valg av partier. Avisen er kritiske til at et høyreekstremt parti har mange tilhengere i Ungarn, samtidig som at rasismen og fascismen allerede er utbredt. Pressefriheten strammes inn og det samme gjør hele landets politikk antyder Braanen da han referer til situasjonen i Ungarn som en fortelling om et land på vei mot diktatur. Budskapet i denne artikkelen er først og fremst å belyse situasjonen i Ungarn og at det i de fleste nyhetsmediene ikke tillegges noe som helst bakgrunnsteori eller andre synspunkter om *hvorfor* situasjonen er som den er i Ungarn eller Nord-Korea, i følge Braanen. I forhold til dette er kun det første avsnittet i teksten relevant for oppgaven. Det står slik:

I en del konfliktfylte utenrikspolitiske spørsmål gir store og dominerende internasjonale pressebyråer og medier et overraskende ensidig bilde av virkeligheten. Det skrives for eksempel mye om Nord-Koreas atomvåpenrasling, men mindre om den langvarige amerikansk militærøvelsen som gjør Nord-Koreas ledere desperate. Et annet eksempel er Ungarn, som er utsatt for en veritabel svertetekampanje i europeisk offentlighet. (Klassekampen 03.04.13)

Denne formuleringen kan tolkes som at Klassekampen synes det er "urettferdig" at mediene fremstiller Nord-Korea og Ungarn kun fra en vinkel. Selv om situasjonen ikke er god i noen av landene, så er Klassekampens appell til leseren at mediene ikke legger nok i *hvorfor* situasjonen ikke er god. Som i dette sitatet er utgitt Braanen sin teori om at Nord-Korea oppfører seg slik de gjør fordi de over lengre tid har følt seg truet av den amerikanske militære tilstedeværelsen.

5.4.6 Artikkel 6

Klassekampen 05.april 2013

Kims trusler

Denne lederartikkelen ble skrevet av Yohan Shanmugaratnam. Teksten handler om Klassekampens syn på USA i dagens Korea-konflikt USA ser ut til å spille sitt eget spill på egne premisser. For USA er det slik at Nord-Korea er problemet og de må lytte til amerikanerne. Budskapet i teksten er i forhold til dette at kommunikasjonen mellom de to landene er to monologer rettet mot hverandre fremfor at de har en dialog sammen. Og slik artikkelen kan tydes er det USA som har mest skyld i dette, fordi dette er en del av et spill i Øst-Asia. I det store bildet kan det i følge artikkelen virke som at USA er ute etter å ramme Kina.

Det er som det pleier å være. Når ledere fra uspiselige regimer som det i Nord-Korea kommer med tilbud om forhandlinger, lukker man ørene i Vesten og avfeier utspillene som useriøse. Først når de samme lederne kommer med høyrøstede men høyst tvilsomme trusler om et atomangrep mot USA lytter man, men kun for å få bekreftet sitt opprinnelige argument om at motparten ikke ønsker dialog. (Klassekampen 05.04.13)

Innledningen er skrevet med en syrlig og sarkastisk tone som er forfatterens virkemiddel til å skape en stemning som bygger under USAs negative rolle i denne konflikten. I kontekst med artikkelens budskap tolkes metaforbruken som f. eks "uspiselige" som sarkasme, dette virkemiddelet kan være brukt for å gjenspeile USAs holdning ovenfor slike regimer. Dette også ved at "vesten" ser på Nord-Korea som useriøse og holder seg for ørene. Bruken av slike utsagn brukes som virkemiddel for å portrettere her ved USA sitt eksempel, med en ovenfra

ned holdning. I følge Klassekampen har USA ingen vilje til å lytte til Nord-Korea. Og som teksten begynner med, så er dette vanlig prosedyre.

Artikkelens innledning kommer også med en påstand fra journalistens side, om tvilsomme trusler om atomangrep. Altså virker det som at Klassekampen har liten tro på at Nord-Korea faktisk har kapasitet til å angripe USA. For å bruke et eksempel til dette nevner han at USAs forsvarsminister Chuck Hagel først i mars måned, på en relativt direkte måte fortalte at USA hadde full kontroll over Nord-Koreas kapasitet og hva de er dugelige til å utrette med atomvåpen. Altså er det i følge denne uttalelsen ingen stor grunn til at USA skal bekymre seg eller se på Nord-Korea som en trussel. Teksten tar også i sammenheng med dette opp at amerikanske myndigheter har minimalt med beviser som viser at Kim Jong-un følger opp truslene sine.

Neste avsnitt fortsetter i denne tråden med at forsvarsminister Hagel den uken som artikkelen ble skrevet, nå sist refererte til Nord-Korea som "*en klar og reell fare mot USA*". For å videre underbygge det Shanmugaratnam ser på som amerikansk kynisme ramser han opp alt av hva amerikanerne har av militære styrker i Korea og Japan. Ved å ramse opp alle de militære styrkene i omegn, setter journalisten fokus på at det er uberettiget fra USA sin side å føle seg truet, ettersom de har uttalt at de i det ene øyeblikket har full kontroll og ligger "tidslinjer" for enhver trussel Nord-Korea kan utrette. Til at USA nylig referer til Nord-Korea som en reell trussel. Forfatteren skriver at det er noe mistenkelig med den amerikansk tilstedeværelsen i Korea. Han siterer en ekspert på rakettforsvar, under en kongress, Steven Hildreth: "Fokuset i retorikken vår er Nord-Korea. Realiteten er at vi også har et langsiktig blikk på elefanten i rommet, som er Kina" (Klassekampen 05.04.13). Sitatet fra eksperten fungerer sterkt som en "cliffhanger" før tekstens avrunding. Symbolikken i dette appellerer til leserens fortolkning. Her gir forfatteren leseren en mulighet til å konkludere eller spekulere på egenhånd hva som ligger i dette. Det kan være seg at Shanmugaratnam vil ha til at dette er en slags konspirasjon, og at det i det store bildet handler om at USA har styrkene i Sør-Korea ikke fordi de vil "ordne" opp i Korea, men som egen forsikring dersom konflikten skulle eskalere i enda større grad slik at Kina skulle blitt innblandet. Altså at USA kamuflerer sine atomvåpen og militære tilstedeværelse under "Korea-konflikten" mens det er Kina som de egentlig forsikrer seg imot. Dette kan være en mulig tolkning av teksten. I artikkelens konklusjon gir journalisten en formaning til USA om å sende en megler til Pyongyang dersom amerikanerne virkelig vil ha en fredelig løsning. Dette har blitt gjort tidligere og avisen referer til den nyligste forhandlingsutsendingen Madeleine Albright som dro til Nord-Korea for samtaler med Kim

Jong-Il i 2000. Artikkelen konkluderer med at så lenge USA ikke er villige til å foreta seg noe slikt nå, så er det kanskje ikke fred i Korea som er i tankene.

En oppsummering av artikkelen antyder at Klassekampen syns Nord-Korea får urettferdig mye kritikk fra de fleste hold. Teksten uskyldiggjør ikke Nord-Korea men legger til grunn at landet muligens ikke kommer til å følge opp deres trusler rett og slett fordi de ikke har ressursene. Og at USA samtidig vil la seg "provosere" slik at de kan rettferdiggjøre deres opphold i Korea. Slik artikkelen kan forstås så ønsker USA å la seg provosere slik at de kan ha Sør-Korea som et taktisk militært samlingspunkt og som base dersom en større konflikt skulle utspille seg. Nord-Korea får en offerrolle i denne teksten og dermed skapes det en følelse om at de blir utnyttet og brukt som en karikert trussel av USA. På grunn av denne offerrollen får Nord-Korea noe som kan ligne på positiv omtale av forfatteren. USA derimot blir omtalt som den egentlige trusselen, og det er ment at leseren skal forstå USA som en negativ faktor.

5.4.7 Artikkel 7

Aftenposten 13.april 2013

Nervekrig mot klimaks i Korea

Denne lederartikkelen fungerer som en drøftning fra avisens side som handler om Nord-Koreas trusler er reelle, og at situasjonen nå er på et stadium som gjør at det ikke er mye som skal til for at den skal komme fullstendig ut av kontroll, og til slutt om hvilken innvirkning Kina virkelig har på Nord-Korea.

Journalisten åpner artikkelen med en stemningsfylt overskrift, for å vekke følelser hos mottakerne. Situasjonen i Korea defineres som en nervekrig som er på vei til et klimaks. Altså blir leseren fortalt at situasjonen er kritisk på et så høyt nivå som man kan få det.

Artikkelens innledning ser videre slik ut:

Alle ser frem mot mandag 15. april. I dette tilfellet er det virkelig en hel verden som venter på hva mandagen vil bringe. «Solskinnsdagen» kalles den i Nord-Korea. På den datoen ble Republikkens evige president, Kim Il-sung, født i 1912, og følgelig er den en av de aller største merkedager i landet. Etter den siste tidens utfordrende meldinger fra Pyongyang, som at landets raketter er klar til avfyring og at fiendens

bastioner vil «blå slått ut i et flammehav», er spenningen økt ytterligere. (Aftenposten 13.04.13)

Her benytter forfatteren seg av en synekdoke, da han skriver "alle ser frem mot mandag" dette er for å skape et patos rund hvor viktig journalisten ser på begivenheten som skal skje. "Alle" er brukt for å understreke viktigheten rundt hendelsen. "Alle" er de som er bevisste over hva som foregår i Nord-Korea og som kjenner til konsekvensene mulige handlinger kan få. Mandagen er den største merkedagen i Nord-Korea blir det fortalt og i denne sammenheng er "alle" spent på hva som skjer mandagen fordi Nord-Korea den siste tiden har brukt kraftig retorikk mot sine fiender. Denne eksempelføringen er brukt for å undergrave Nord-Korea. Videre for å videre legge til på dette, siterer journalisten en melding fra Pyongyang, uten å utdype *hvem* som sa dette. Beskjeden er at nordkoreanernes fiender vil bli slått ut i et flammehav, dette sitatet kan tolkes som at nordkoreanerne sikter til kapitalistene i vest, og at Nord-Korea gjennom symbolikk retter trusselen mot de. Retorikken er ikke fra Nord-Koreas side direkte rettet mot noen stater i denne uttalelsen. Det kan være mulig at denne uttalelsen og innledningen blir brukt for at avisen ønsker å gi en følelsesappell til den trusselen Pyongyang utgjør.

Tekstens innledning kan tolkes som at journalisten skaper patos rundt at "alle" er spente til mandagen fordi Nord-Korea har brukt offensiv retorikk den siste tiden, altså er det mulig at Nord-Korea vil komme til å gjøre noe drastisk på denne merkedagen. Forfatteren skriver aldri det direkte, men tekstens innledning kan tolkes som en antydning til dette. Tekstens siste setning referer også til dette "I mellomtiden ser vi frem i mot mandag." Denne setningen bygger videre på at "vi" er spente på hva Nord-Korea kommer til å foreta seg til mandagen, om de skyter opp en rakett til ære for lederen eller kommer med ny retorikk, det er denne setningen som er hovedbudskapet i teksten og som referanse til artikkelens tittel, mandagen kan bli klimakset i nervekrigen.

Videre blir det brakt frem fra forfatteren eksempler som fungerer som argumentasjon for hvorfor situasjonen er anspent akkurat nå. Det første er i USA der forskjellige rapporter fra deres etterretning gir forskjellige utgangspunkt til hvordan USA skal forholde seg til Nord-Korea og deres uttalelser. De amerikanske rapportene sier forskjellig om nordkoreanerne har mulighet til å angripe noen med atomvåpen. De forskjellige rapportene blir behandlet ulikt av den amerikanske presidenten og hans administrasjon, noe teksten legger vekt på kan være et mulig tegn på at USA ikke har oversikt over hvordan Nord-Korea ligger an i sitt

atomprogram. Den andre faktoren i at denne konflikten nå har en sensitiv nerve er at både Nord- og Sør-Korea har ferske ledere. Det kan tolkes fra teksten at dette har to virkninger. Først er det Kim Jong-un i Nord-Korea som antakeligvis ønsker å gjøre seg til en autoritet og få et rykte blant landets militære maktelite, landets prioritet. Det står spenning rundt hvordan Kim får tilegnet seg denne autoriteten.

Samtidig i Sør-Korea har deres nye president Park Geun-hye gjort ting annerledes enn sine forgjengere. Hun har utalt at Sør-Korea vil være villige til å gå i gang med samtaler og forhandlinger, denne gang uten at det kreves at Nord-Korea gir opp atomprogrammet sitt for å kunne delta i disse samtalene. Aftenposten gir Sør-Korea og deres president en god omtale da artikkelen referer til dette tiltaket som positivt. Videre forteller teksten at det er viktig at nordkoreanerne også oppfatter dette som positivt. "Men hvis samtaler skal komme i gang, må alle parter være villig til å gi noe." (Aftenposten 13.04.13). Slik legger Haugsgjerd vekt på at Nord-Korea må se at sørkoreanerne er villige til å inngå kompromisser for å få til løsninger ved å gå inn i samtaler med disse nye forutsetningene, slik må også Nord-Korea finne seg i kompromisser, det er beste løsning for at situasjonen skal bedre seg i Korea.

Det siste momentet i analysen er bruken av retorikk fra flere av partene i konflikten. " President Barack Obama har også bedt Pyongyang om å dempe krigsretorikken og senke temperaturen i uttalelsene. -Ingen ønsker krig på den koreanske halvøy, sa han etter et møte med FNs generalsekretær Ban Ki-moon, også han koreaner." (Aftenposten 13.04.13) Videre fortelles det at USA skal forsøke å gå til Kina og forklare de hvilke trusler Nord-Korea også utgjør for deres interesser. Kineserne har også kommet med uttalelser kan journalisten fortelle:

President Xi Jinping sa nylig i en tale at «ikke noe land bør få kaste et område og til og med hele verden ut i kaos av egoistiske grunner». Xi nevnte ikke Nord-Korea direkte, men adressen var likevel klar. Det store spørsmålet er om Kina blir lyttet til, og om lederne i Beijing virkelig har den innflytelsen omverdenen antar at de har i Pyongyang. (Aftenposten 13.04.13)

Et visst press har nå blitt satt over på Kina og deres rolle i "nervekrigen i Korea". De er også en del av Aftenpostens argumenter for hvordan dette er blitt til en kritisk situasjon som nærmer seg et klimaks. Samtidig som det blir satt et spørsmålstegn hos leseren angående Kinas rolle. Hva som blir svaret på det er opp til Kina, deres rolle har til nå i konflikten vært betydelig og de vil nå bli satt på en prøve. Om Kina får en positiv eller negativ omtale av

Aftenposten blir ikke nødvendigvis gitt i teksten, men det står som et åpent spørsmål. Svaret vil oppstå etter hvordan de velger å handle i situasjonen.

Denne artikkelen har fokus på de aktuelle faktorer Aftenposten mener definerer denne konflikten. Retorikk, kunnskap og ansvarsroller hos alle parter blir gjennomgått. Summen av alle faktorene er grunnen til at det står stor spenning til hva som skal skje mandagen 15. april 2013.

5.4.8 Artikkel 8

Aftenposten 15. desember 2013

Nord-Korea enda mer uforutsigbart

Espen Egil Hansen var sjefredaktør i avisen på dette tidspunktet og er derfor mest sannsynlig forfatter av denne lederen. Teksten handler om at den ferske nordkoreanske lederen Kim Jong-un har henrettet sin onkel. Henrettelsen er en del av en opprydning i rekkene for lederen, han fjerner motspillerne sine slik at han fester sitt grep om makten og styrker diktaturet. Hovedbudskapet er at Nord-Korea er ustabil fordi landets politikk er styrt av et individs mentalitet. Så lenge han er kapabel til å henrette sin onkel av muligens politiske årsaker kan hva som helst være mulig.

Den første delen går nærmere inn på detaljer i forholdet mellom Kim Jong-un og onkelen. Det nevnes i teksten at det også i november foregikk henrettelser av medarbeidere av det kommunistiske arbeiderpartiet i Nord-Korea. Her kan det virke som at Kims onkel nesten får en positiv omtale, han blir referert til som dyktig og radikal av den forstand at han muligens ble henrettet fordi han sympatiserte med Kinesernes syn på økonomisk politikk. Han blir på denne måten framstilt som en moderne mann og journalisten spekulerer i om dette er mulige grunner til at han ble henrettet, han var altså en mann med makt som muligens ønsket å føre Nord-Korea i en annen retning en det Kim Jong-un ønsker. Onkelen, Jang Song-Thaek blir kanskje framstilt på denne måten for at forfatteren ønsker å sette lys på hvor ond og uforutsigbar den nye nordkoreanske lederen er. Aftenposten ville nok ikke vanligvis omtalt Song-Thaek på denne måten hvis det var utenfor den aktuelle konteksten, men de gjør det nå som et virkemiddel for å skape en kontrast til nevøen, slik at det skapes en forståelse hos mottakeren om at det nordkoreanske regimet er uforutsigbart og farlig.

Aftenposten går videre hardt ut mot Nord-Korea. Det blir fortalt at demokrati er så godt som ikke-eksisterende fordi det kun er regimet som skal styre.

Regimet legger ensidig vekt på å ha full kontroll. I et demokrati balanserer ulike maktsentre mot hverandre. I Nord-Korea fremstår den slags tanker som både fremmede og farlige.

Kim-dynastiet har lenge støttet seg tungt på de væpnede styrkene, som er den dominerende institusjon i det lukkede samfunnet. Slagordet «militæret først» brukes for å begrunne en massiv overføring av ressurser fra andre sektorer. Denne politikken går hardt ut over landbruket og den delen av industrien som produserer forbruksvarer. (Aftenposten 15.12.13)

Her forteller Hansen at regimet i Nord-Korea ser på demokrati som noe farlig. Og for at demokratiet aldri skal få en sjanse til å oppstå ligger regimets fokus på det militære, slik at de beholder makten. At de fleste av landets ressurser går til militæret gjør at folket har mindre livsmidler. Da folket blir sultne og kanskje ønsker endring, ligger makten i militæret og folket har lite de skulle ha sagt. Dette systemet ser Hansen på som et stort problem. Nord-Koreas system blir fremstilt som et diktatur og derfor blir deres etos negativ.

Tekstens konklusjon ser slik ut:

Da Kim Jong-un overtok, håpet mange at Nord-Korea endelig ville komme i gang med reformer. Foreløpig har vi sett lite til dette. I stedet opplever vi at han er mer opptatt av å skremme sine motstandere.

Neste trekk kan bli en kjernefysisk prøvesprengning eller en militær provokasjon overfor Sør-Korea. Men sikker på dette kan ingen være. For Kim Jong-un er uberegnelighet et mål i seg selv. (Aftenposten 15.12.13)

Her antyder forfatteren at den nye lederen Kim Jong-un har vært en skuffelse. Det var også antydning til håp tidligere i teksten i sammenheng med henrettelsene av eldre maktmenn: «Kanskje står vi ved innledningen til et større skifte, der en hel generasjon av veteraner blir byttet ut med yngre folk.» Vanligvis er yngre folk en positiv ting, ungt er ofte moderne og nytenkende. Men Hansen utdyper ikke denne påstanden mer enn denne setningen. Om den er en antydning til at Kim Jong-un kanskje vil prøve noe nytt eller ikke er kun opp til leserens vurdering. Teksten i seg selv sier ikke mer enn dette.

Men artikkelen viser sin skuffelse over at Kim ikke ennå har forsøkt på å få til noe endringer i positiv retning. Det som har vært Kims første prioritet ser ut til å bli den autoriteten som hans

far og farfar hadde. Og etter at han har tilegnet seg denne makten vil han fortsette i samme spor som sine forfedre med å true Sør-Korea med angrep, eller USA og FN med atomprøvesprengninger. Men som teksten avsluttes er heller ikke dette sikkert fordi Kim er så uforutsigbar. Denne uttalelsen kan tolkes som tvetydig, et positivt og et negativ uttrykk. Kim kan gjøre noe som er mye verre enn dette, eller han kan kanskje vende om å gjøre situasjonen bedre. Denne symbolikken har ikke noe direkte svar. Og i artikkelens kontekst forblir dette som et åpent spørsmål, dette angår også til en viss grad hvilken omtale Kim Jong-un ender opp med i teksten.

5.4.9 Oppsummering av perioden 2013

Hovedsakelig er disse artiklene fra en tidsperiode fra januar til april, med en siste utgitt i desember.

Det som viser seg å være tendensene dette året er at Aftenposten viser gjennom sine artikler at de er skuffet til den mangelen på positiv endring det nye lederskiftet i Nord-Korea ser ut til å gi. Og at konflikten ennå pågår fordi Nord-Korea ikke vil lytte til andre parter, men kjører sitt eget løp og utnytter andres frykt. Klassekampens tanker er derimot at Nord-Korea hovedsakelig handler som de gjør på grunn av at de blir presset til det. De blir av USA presset inn i en ond sirkel som kan resoneres fram etter analysen av Klassekampens artikler i 2013. I utgangspunktet kan det virke som at ikke så mange tror Nord-Korea har teknologien til å angripe andre land i følge diverse rapporter. Men poenget er at USA gjerne vil "la seg true" av nordkoreansk retorikk. På denne måten har de da en unnskyldning til å oppholde seg i Sør-Korea, i tilfelle fremtidlige økonomiske eller militære årsaker. Derfor gir de stadig sanksjoner og trusler om flere sanksjoner mot Nord-Korea slik at landets styre blir desperate. Da nordkoreanerne føler seg desperate og truet vil de igjen bygge opp sitt militære og bruke det som forhandlingsmiddel. Slik ser Klassekampens teori om den nåværende Korea-konflikten ut, etter hvordan de gjengir saken i lederartiklene sine.

Den 1. artikkelen er fra Aftenposten, og den er negativ til lederskiftet i Nord-Korea som avisen tydeligvis hadde tro på skulle gi positive endringer og som ikke har gitt det. Og i følge avisen ser det heller ikke ut som om det vil skje med det første. Nord-Korea handler som de gjør fordi de vil utnytte andres frykt for angrep. I følge artikkelen legger avisen et visst press på Kina og om de er villige til å påvirke den negative utviklingen.

Artikkel 2 er utgitt på samme dag i Klassekampen, og den er negativ til USA og til en viss grad Kina. Avisen mener USA nekter å sette seg i Nord-Koreas situasjon, samtidig som Kina og Russland med flere ønsker at USA skal være mer empatiske ovenfor nordkoreanerne. Journalisten er som nevnt også kritisk til Kina og referer til deres rolle i konflikten som "i beste fall dobbeltmoralsk" med at de truer om sanksjoner mens det samtidig er utenkelig at den kinesiske regjeringen vil la Nord-Korea kollapse. Da det gjelder Klassekampens syn på Nord-Korea i denne artikkelen, så legges det stor vekt på at landet blir presset og truet av USA til å bruke den retorikken de gjør.

Artikkel nummer 3 som også er fra Klassekampen forteller klart at det er USA som er kilden til problemene i Korea. Og at USA provoserer med vilje fordi de vil at Nord-Korea skal svare tilbake med sin skarpe retorikk. Slik utspekulert oppførsel av amerikanerne fører til at de fortsatt har grunnlag til å oppholde seg i Korea, og igjen holder den amerikanske tilstedeværelsen Korea splittet. Kina får nå god omtale i og med at teksten tar opp at kineserne arbeider i både Nord- og Sør-Korea for å gjøre situasjonen bedre, med å for eksempel starte opp bedrift og industri begge steder.

I den 4. artikkelen er Aftenposten atter negativ til Nord-Korea og fremstiller styret som et tyranni. Avisens begrunnelse er at Nord-Koreas hovedfokus er å tilegne seg mer makt, og dermed blir de en stadig trussel for andre land. Derfor må de *andre* passe på hva de selv gjør eller sier, i følge teksten. Fordi ingen vet nøyaktig om Nord-Korea faktisk er kapable til å gjennomføre truslene sine.

Artikkel 5 er fra Klassekampens side en kritikk til de dominerende internasjonale pressebyråene. Her bruker avisen Nord-Korea og Ungarn som eksempler på det de mener er en mangel på perspektiv. Angående eksempelet Nord-Korea mener de pressen som oftest er utelukkende negativ uten at sakene til denne internasjonale pressen utdyper noe mer av hva som er bakgrunnen til at ting for eksempel er negativt med Nord-Korea. Klassekampen ønsker et videre perspektiv hos de andre som skriver om Nord-Korea og lignende fenomener.

I den 7. artikkelen er Klassekampen kritisk til USAs tilstedeværelse i Korea. I følge teksten fordi det ser ut til at USA er der kun for egen vinnings skyld og ikke for Koreansk fred som hovedmål.

I den siste 8. artikkelen er Aftenposten igjen kritiske til Kim Jong-Ils uforutsigbarhet, og mangelen på positiv endring til nå under det som til nå er hans regjeringstid. Kim og hans

regime får dårlig omtale i artikkelen ettersom det antydes et eksempel i at dersom han er villig til å ta livet av sin egen onkel for å få mer makt, er det ikke godt å si hva som kan være fremtidlige beslutninger i fremtiden.

6. Avslutning

6.1 Konklusjon

Målet med denne oppgaven har vært å undersøke hvordan avisene har skrevet om Nord-Koreas diplomatiske situasjon, og om det er mulig å finne endringer i omtalen etter 19 år. Gjennom de retoriske analysene gjort i oppgaven er det forhåpentligvis kommet frem svar til den problemstillingen som ble satt.

Hvordan har Nord-Koreas situasjon blitt omtalt i de to norske avisenes artikler?

Først ut skal det mest generelle som har blitt funnet i undersøkelsen presenteres når det gjelder hvordan de to avisene omtaler den nordkoreanske situasjonen. Det som har kommet frem etter å ha analysert de to avisene i de to tidsperiodene er at Aftenposten er krass i sin negative kritikk av Nord-Korea. I sine artikler er ikke Aftenposten redde for å bruke ord som diktatur, tyranni og despot for å beskrive lederen og regimet til Nord-Korea. Dette er gjennomgående i løpet av begge tidsperiodene for å gi leseren et dårlig inntrykk av Nord-Korea og situasjonen selv sørger for at de er i, i følge Aftenposten. Selv om temaet i enkelte av tekstene er om et Nord-Korea i samtaler om å la seg overvåkes da det gjelder atomproduksjon, er fortsatt artiklenes omtale negativt vinklet i forhold til nordkoreanerne. Det er en merkbar skepsis om at det ikke er garanti for en positiv endring selv om avtaler skulle bli inngått. At avisen vinkler dette på denne måten kan være av at de er USA vennlige, og gjentatte ganger forteller de at verden har USA å takke for at de tar initiativ for å hindre den trusselen Nord-Korea eventuelt er eller kan bli ved at de anskaffer seg atomvåpen.

Lite gjøres fra Klassekampen for å styrke Nord-Koreas rykte hos leseren. Omtalen er ikke positiv, men uansett er deres omtale mildere. Det som er mønsteret i Klassekampen er at det ikke er Nord-Korea selv som har satt seg i situasjonen de er, det er det eksterne forhold og press fra spesielt USA som har sørget for. Klassekampen forsøker hele tiden i sine artikler å belyse bakgrunnen til at situasjonen er som den er i begge periodene. Grunnen til at Klassekampen fører saken på denne måten kan være deres anti-imperialistiske bakgrunn. Og fordi situasjonen i Nord-Korea er relativt dystert og svart, er det lite som kan få temaet i et positivt lys. Derfor er det kanskje lettere å fortelle og utdanne leseren om bakgrunnen for situasjonen, og samtidig legge skylden på USA. På denne måten er ikke nødvendigvis Nord-Korea den eneste «skurken». Slik bidrar de altså ikke med å svartmale Nord-Korea helt.

De to avisene ser ut til å holde seg til sine argumentasjoner, synspunkter og ideologier som først antatt i oppgavens innledning, men selv om Klassekampen har en anti-imperialistisk bakgrunn kan man stille seg spørsmålet om ikke Nord-Korea er et alt for stort ytterpunkt slik at avisen ikke kan gi støttende uttalelser men heller vise sådan meget diskre sympati i for det meste å få frem avisens synspunkt og teorier om hvordan situasjonen er og hvordan den har blitt slik. Aftenposten liker ikke kommunistdiktaturet Nord-Korea og viser sine holdninger ovenfor de klart og tydelig. For å oppsummere de to avisenes omtale gjennom begge tidsperiodene er Aftenposten i alle sine artikler direkte negative til Nord-Korea og hvordan de handler, samtidig dreier utelukkende alle av Klassekampens artikler seg om at USA er problemet i Korea.

Hvilke retoriske verktøy benytter journalistene seg av?

Gjennom analyse av artiklene fra de to periodene, er det tydelig å se at de fleste artikler først og fremst refererer til følelsene hos leseren. De ulike forfatterne forsøker med forskjellige virkemidler for å få til dette. Oftest er dette hovedsakelig synlig i starten og slutten av tekstene. Forfatteren starter opp enhver tekst med å få med seg leserens tanker i den retningen vedkommende har ambisjoner om å føre leseren mot. Om det er kritikk rettet mot Nord-Korea eller USA så er det likt hos begge aviser at de vil få med seg leseren ved å bruke virkemidler som setter i gang følelsene. De fleste retoriske virkemidlene som ble nevnt i teoridelen ble observert ved anledninger i løpet av alle artiklene. De virkemidlene som hyppigst ble brukt er metaforer og eksempler. Klassekampen refererer ofte til eksempler ved ting USA har og gjør, ofte militært, for å skape en effekt av en urettferdighetsfølelse. Det samme gjelder Klassekampens bruk av metaforer og tankefigurer, som er effektive virkemidler forsterker den negative rollen som denne avisen mener USA spiller i Korea. Aftenposten bruker de samme midlene men ofte for å skape en annen følelse. Det kan se ut som de forsøker å lage en fryktfølelse hos leseren ved å fremstille Nord-Korea som en trussel.

I flere av artikkelanalysene ble det observert en mer direkte retorikk gjennom bruk av enkelte ord eller setninger som rett frem sier hva forfatterens appell er. I artikler der Aftenposten for eksempel omtaler Nord-Korea som et diktatur, kommunistregime og at Norge må støtte sanksjoner mot de så viser det til en forskjell avisene imellom. Klassekampen kan skrive om den aktuelle saken dagen etter, vel vitende om at dette er hva Nord-Korea faktisk er. Klassekampen kan i om den samme saken skrive at USA er problemet i konflikten er USA og at de bør komme seg ut av Korea. Ved å velge å ikke bruke negative ord som

kommunistregime eller diktatur der Aftenposten gjør det viser det til forskjellen hos avisene. Klassekampen forteller gjennom sin ordbruk at deres agenda ikke er å være kritiske til Nord-Korea, men til USA og ordlegger seg deretter, mens Aftenposten gjør det motsatte.

Kan man se endringer i hvordan Klassekampen og Aftenposten omtaler Nord-Korea på lederplass i 1994 og 2013 i forhold til de originale idealpolitiske holdningene avisene hadde som partipresse?

Dette er oppgavens hovedproblemstilling, og det er av denne grunn jeg valgte å analysere artiklene fra de to tidsperiodene for å se om det er forskjell i hva avisene mente i 1994 og 2013 om to relativt veldig like situasjoner da det angår Nord-Korea.

Svaret på dette er nei.

Som nevnt er måten journalistene skriver om situasjonen og omtalen relativt lik hos begge avisene, gjennom begge periodene. Hvis vi først tar for oss Klassekampen forholder de seg til sin side og sin versjon av saken. De er verken krassere eller mildere da de hovedsakelig ønsker å fremstille Nord-Korea som et offer, og et produkt av en konflikt som er mye større en "bare" den som er på Korea-halvøya. Klassekampens syn på saken er at Nord-Korea er en brikke i det som er den kalde krigens spill, fortsatt. Om dette er konspirasjonsteorier eller ikke, så er det fortsatt Klassekampens versjon av saken at Nord-Korea er som de er fordi USA gjør det slik. Utover 2013 virker det som at disse teoriene får større prioritet enn i -94. Altså er det en slags oppgradering i hva Klassekampen kritiserer USA for men dette er fortsatt i henhold til deres ideologi og utgangspunkt. Da det gjelder Klassekampens syn på kun Nord-Korea er det faktisk vanskelig å si, de er aldri direkte negative eller positive i forhold til landets politikk nettopp av den grunn at de ikke nevner det alt for negative som skjer der. Som at de gjør det de kan for at fokuset ikke rettes mot Nord-Korea men mot det som foregår rundt de. Samtidig har de ofte gode argumenter for at de blir presset av eksterne krefter til å gjøre som de gjør. Men igjen så uskyldiggjør de heller aldri Nord-Korea totalt for de handlingene og uttalelsene de kommer med, men forklarer bare sin teori om hvorfor de gjør eller sier hva de gjør. Og at det er USA sin skyld. Til sist om Klassekampen skal det nevnes at de i 2013 artiklene enkelte ganger svinger litt i forhold til om de syns Kina oppfyller den beskyttende rollen ovenfor Nord-Korea som avisen mener Kina har forpliktelse til. Forpliktelsen ligger nok i den påvirkningen Kina har hatt på Nord-Korea siden Kim Il Sung stiftet landet. Blant

annet ga kineserne Il Sung militærstøtte under Koreakrigen slik at Korea etter krigen forble delt ved den 38. breddegrad. Den politiske påvirkningen også Mao hadde på den nordkoreanske politiske ideologien og styresett er nok også en faktor for at Klassekampen ser at Kina har et ansvar her. Dette er nå en liten endring i forholdt seg til kineserne i -94, men endringen er nok mer på grunn av at det er Kina som sakte men sikkert har forandret seg meget de siste 20 årene. Derfor er det nok ikke en endring hos Klassekampen ideologi vi ser, men en endring i Kinas politikk som Klassekampen legger merke til og skriver om.

Analysen av Aftenpostens artikler viser heller ikke til noen store endringer i hvordan avisen forholder seg til situasjonene Nord-Korea gjennom begge tidsepokene. Aftenposten har den samme innstillingen til Nord-Korea i begge årgangene. Det som er forskjellig fra hvordan avisen skriver om Nord-Korea i de to periodene, er det motsatte av hva som er tilfellet er med Klassekampen. Aftenposten er kritiske til Kina og Russlands manglende ambisjoner og innsats for å få kontroll på Nord-Korea i -94. I 2013 merker avisen seg at Kina begynner å se seg lei på Nord-Koreas oppførsel. At Kina nå gir tegn til at de på enkelte områder setter seg imot Nord-Korea synes Aftenposten er bra, derfor portretterer de Kina på en litt mer positiv måte i 2013 enn de gjør i 1994. Men igjen, som nevnt tidligere er nok dette fordi Kina har endret seg i løpet av de siste 20 årene, og ikke Aftenposten. Når det gjelder tematikken i artiklene ser vi at den endrer seg i forhold til historiens kontekst. Artiklene fra 1994 dreier seg hovedsakelig om forhandlinger, brudd på forhandlinger og sanksjoner osv rundt Nord-Koreas ambisjoner om å få laget seg et atomvåpen. Dette var prologen til det som skulle nå sitt, til nå, største kokepunkt i -13. Denne situasjonen ble i -13 mer fremstilt som en krise, mens "prologen" i -94 var avisen mer oppgitt og skuffet hele tiden over at Nord-Korea aldri holdt det de lovet, og at det enkelte ganger kanskje var et ørlite håp, men et veldig lite et sådan. Sett i kontekst med historien er denne eskaleringen av nyheten naturlig. I 1994 uttrykte avisen at den norske regjeringen burde vise støtte USA og delta på sanksjoner mot Nord-Korea. Disse formaningene var ikke å se i artiklene i den andre tidsperioden.

Bortsett fra disse små endringene er det altså ingen endringer i avisene når det gjelder endring i politisk ideologi de tjue årene som gikk mellom da de omtaler Nord-Korea i de artiklene som er valgt ut av analysen. Historien har selvsagt gradvis forandret seg og gitt enkelte endringer, men begge avisene ser ut til å ha holdt på sine respektive idealpolitiske holdninger.

6.2 Avsluttende bemerkninger

Målet med denne oppgaven var å undersøke om Klassekampen og Aftenposten fortsatt viser hvilken politisk side de har i saker selv om de kaller seg politisk uavhengige og i dag ikke fungerer som noen politisk presse for noe bestemt parti. Hovedfunnet har vist seg å være at Klassekampen og Aftenposten holder seg tro til sine originale verdier i 1994 og i 2013. Det må presiseres at dette som nevnt kun gjelder de to avisene Klassekampen og Aftenposten og temaet Nord-Korea. Man kan altså her ikke lage en allmenn regel ut av dette ettersom denne analysen kun dreier seg om disse to avisene og hva de skriver om Nord-Korea. Men denne analysen kan absolutt være en pekepinn for hvilke retninger disse to peker mot politisk.

Kilder:

Aftenposten:

- *Alle land mot ett* - 19. mars 1994
- *Nord-Korea* - 6. juni 1994
- *Atomstrid* - 20. juni 1994
- *Atomfrykt etter Kim Il-Sungs død* - 10. Juli 1994
- *Atomavtale* - 20. oktober 1994
- *Et gissel* - 28. desember 1994
- *Utpressing er noe som Nord-Korea behersker* - 13. mars 2013
- *Nord-Korea krever å bli respektert - og fryktet* - 2.april 2013
- *Nervekrig mot klimaks i Korea* - 13.april 2013
- *Nord-Korea enda mer uforutsigbart* - 15.desember 2013

Klassekampen:

- *IAEA i Korea* - 29. januar 1994
- *USA ut av Korea* - 13. juni 1994
- *Amerikansk aggresjon* - 22. desember 1994
- *Nord-Korea* - 13.februar 2013
- *Forbrytelse og straff* - 14. februar 2013
- *Ungarn* - 3. april 2013
- *Kims trusler* - 05.april 2013

Litteratur:

- Amedia. (u.å.). *Vår historie*. Hentet 16. desember, 2013, fra <http://www.amedia.no/>
- Berg, B.L., & Lune, H. (2012). *Qualitative research methods for the social sciences*. Boston: Pearson
- Bluth, C. (2008). *Korea: Hot spots in global politics*. Cambridge, UK ; Malden, MA: Polity Press
- Brandal, N. (2010). *Klassekampen*. I I. Flo (Red.). (2010). *Norsk pressehistorie 1660-2010 – Norske aviser fra a til å* (B. 4). Oslo: Universitetsforlaget.
- Burr, V. (2003). *Social constructivism*. Routledge
- Chubb, D.L. (2014). *Contentious activism & inter-Korean relations*. New York : Columbia University Press
- Dahl, H.F. (2010). *Aftenposten*. I I. Flo (Red.). (2010). *Norsk pressehistorie 1660-2010 – Norske aviser fra a til å* (B. 4). Oslo: Universitetsforlaget.
- Eide, M. (Red.). (2008). *Medievitenskap: Medier – institusjoner og historie* (B. 1). Bergen: Fagbokforlaget Vigmostad & Bjørke AS
- Engen, Ø.B. (2012) *Siste Aften-utgave - Historien sett gjennom Aften-øyne* Hentet 13. desember, 2013 fra <http://www.osloby.no/>
- Flo, I. (Red.). (2010). *Norsk pressehistorie 1660-2010 – Norske aviser fra a til å* (B. 4). Oslo: Universitetsforlaget.

- Forsvarets forskningsinstitutt. (2014). Possible effects of the 2003 invasion of Iraq on the nuclear programs in Iran, North Korea and Libya. Hentet fra <http://rapporter.ffi.no/rapporter/2013/02732.pdf>
- Frønes, I, Kjølrsrud. L. (Red). (2010). *Det norske samfunn*. Oslo : Gyldendal akademisk
- Gentikow, B. (Red.). (2009). *Medievitenskap: Mediebruk* (B. 3). Bergen: Fagbokforlaget Vigmostad & Bjørke AS
- Gergen, K. (2011). *En invitation til social konstruktion*. København: Mindspace
- Gergen, K., & Gergen, M. (2003). *Social construction: a reader*. London: Sage
- Gripsrud. J. (2011). *Mediekultur, mediesamfunn*. Oslo: Universitetsforlaget
- Hjeltnes, G. (Red.). (2010). *Norsk pressehistorie 1660-2010 – Imperiet vakler* (B. 3). Oslo: Universitetsforlaget
- Høyer, S. (1995). *Pressen mellom teknologi og samfunn : norske og internasjonale perspektiver på pressehistorien fra Gutenberg til vår tid*. Oslo : Universitetsforlaget
- Hågvar, Y.B. (2007). *Å forstå avisa : innføring i praktisk presseanalyse*. Bergen : Fagbokforlaget
- Kjeldsen. J.E. (2006). *Retorikk i vår tid*. Fagernes: Valdres trykkeri

- Kjeldstadli, K. (1999). *Fortida er ikke hva den en gang var*. Oslo: Universitetsforlaget
- Lankov, A. (2013). *The real North Korea: life and politics in the failed Stalinist utopia*. Oxford: Oxford University press
- Larsen, P. (Red.). (2008). *Medievitenskap: Medier – tekstteori og tekstanalyse* (B. 2). Bergen: Fagbokforlaget Vigmostad & Bjørke AS
- Lederartikkel. (2005). Guttu, T. (Red). *Norsk ordbok med 1000 illustrasjoner : riksmål og moderat bokmål*. Oslo: Kunnskapsforlaget
- Mediebedriftene. (u.å.). *Historiske opplagstall avis*. Hentet 16. desember 2013, fra <http://www.mediebedriftene.no/>
- Medienorge.uib.no (u.å.). *Opplagstall norske aviser*. Hentet 16. juni, 2014, fra <http://www.medienorge.uib.no/statistikk/medium/avis/190>
- Mjøset, L. (2010). Kapittel 2 Naturressursøkonomi og demokratisk korporatisme: Noen linjer I Norges politiske økonomi. I I. Frønes, L. Kjølrsrud. (Red). *Det norske samfunn*. (s. 41-66) Oslo : Gyldendal akademisk
- Ottosen, R. (Red.). (2010). *Norsk pressehistorie 1660-2010 – Press, parti og publikum 1880-1945* (B. 2). Oslo: Universitetsforlaget.

- Ottosen, R., Røssland, L.A., & Østbye, H. (2012). *Norsk pressehistorie*. Norge: Det Norske Samlaget.
- Plamenatz, J. (1971). *Ideologi*. Oslo: Elingaard
- Rokkan, S. (1987). *Stat, nasjon, klasse : essays i politisk sosiologi*. Oslo: Universitetsforlaget
- Skovholt, K., & Veum, A. (2014). *Tekstanalyse: Ei innføring*. Oslo: Cappelen Damm akademisk
- Ssb.no (u.å). *Lesing av trykt avis og nettavis 2001-2013 en gjennomsnittsdag. 9-79 år*. Hentet 05.august, 2014 fra <http://www.ssb.no/kultur-og-fritid/artikler-og-publikasjoner/like-mange-leser-avis-paa-nettet-som-paa-papir>
- Thagaard, T. (2013). *Systematikk og innlevelse - En innføring i kvalitativ metode*. Bergen: Fagbokforlaget Vigmostad & Bjørke AS
- Vinje, E. (1998). *Tekst og tolkning: Innføring i litterær analyse*. Gjøvik: AiT Norbok AS
- von Der Lippe, G. (2010). *Et kritisk blikk på sportsjournalistikk : medier og idrett i en globalisert verden*. Kristiansand: IJ Forlaget
- Wenneberg, S.B. (2002). *Socialkonstruktivisme: positioner, problemer og perspektiver*. Frederiksberg : Samfundslitteratur

Antall ord: 32294